

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Practica Theologiae Mysticae

Gelen, Victor

Coloniae Agrippinae, 1652

Prima Pars Theologiae Mysticae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9766

PRIMA PARS
THEOLOGIÆ
MYSTICÆ.

AD MYSTICOS
PROLOQVIVM.

Faciendi plures Libros nullus est finis, sapienter inquit Ecclesiastes. Si enim [possumus alios ^b purgare, illuminare & perficere, dispositiue: quia sumus coadiutores Dei, qui solus hoc facit effectiue,] eorum autem qui purgandi, illuminandi, & perficiendi sunt, alij atq; alij indies exoriantur; quomodo in exercitatione mystica, utpotè occulta, & à communi hominum (etiam piorum) viuendi consuetudine, remota; instructionis & scriptionis, poterit esse finis? idq; vel ex eo maximè capite, quod mystica viuendi ratio, difficulter intelligatur, difficilius explicetur, difficillimè autem in praxin redigatur. Vndè oportet, ut ad facilem intelligentiam, dilucidam explicationem, & ad praxim promptam expeditionem, à compluribus varia, eaq; diuersis modis, & institutis dicantur; quo ita commodius auxilium consequantur, qui in diuinis coniunctionibus multifariè, & instrui debent & exerceri.

Atque huius rei gratia, & nos cogitauimus Dei auxilio (ad euitandos superfluos discursus, & confusam doctrinam, quæque speculationi magis, quam praxi deseruiat, aut ne prodeat opus mancum, quodue de vno, aut altero tantum, & non de omnibus, & singulis statibus huius vitæ pertractet) breuiter, & dilucidè omnia, & singula in Theologia mystica vsitata, ad proprios sta-

):(): (3 tus

PROLOQVIVM.

tus practicos ordinatè disponere: ita vt Myfticorum nemo in incertum currat, aut pugnet, quafi aërem verberans; multis, aut anxietatibus inuolutus, aut dubijs vagus, & quafi profugus super terram; nesciens illum, qui & intus, & foris adftat, atque ingredientibus, & egredientibus pascua largitur.

[Si quis ergò horum quæ dicuntur ^a cupit adipisci notitiam, amet; amor enim hic vbique loquitur: alioqui frustra ad audiendum, legendumue carmen amoris, qui non amat accedit; cum omninò capere non possit ignitum eloquium, pectus frigidum.] iam verò si pectus frigidum, & à mundi illecebris nondum depuratum, non capit ea, quæ sunt spiritus Dei; quid quæso capiet pectus verbosa scientia inflatum, quodque magis imperitè cum Eliu fastuosa eloquentia terreat, quam solida, & ad praxin conformi instructione ædificet? Undè & apud istiusmodi farinæ homines (cum quibus forsitan & sapientia ^b morietur, quibusue omnes homines tacebunt) si quid hodie ab alijs litteris demandetur: scriptionis inchoatio est inuidia, continuatio dolor, finis odium.

Nos autem ad pias animas, (quibus ex gratia, & vocatione Dei datum est infractò animo terrenis cupiditatibus neglectis, conuersationem suam in cælo collocare) conatus nostros, & labores dirigimus: [istumque ^c Librum offero intuendum non Philosophis, non mundi sapientibus, non magnis Theologis infinitis quæstionibus implicatis; sed rudibus, & indo-

ctis,

^a Harph. Theol. Myfticus lib. 1 part. 2. cap. 96. ex S. Bernardo. ^b Iob. 2. ^c S. Bonau. in prol. de incendio amoris.

PROLOQVIVM.

ctis, magis Deum diligere, quam multa scire conantibus: non enim disputando, sed agendo sciatur ars amandi. Arbitror autem ea, quæ hic continentur, ab istis quæstionarijs, & in omni scientia summis, sed in amore Christi inferioribus, non posse intelligi; vndè nec eis scribere decreui; nisi postpositis, & oblitis cunctis, quæ ad mundum pertinent, solius conditoris inardescant desiderio mancipati.] & diligenti, ac sollicita cura, viam diuini amoris inquirant. [nisi enim *a* alicui curæ sit Dei sapientia, quæ ex diuinis libris hauritur, quomodo nobis curæ erit, illius in diuina scientia institutio.]

Et sanè si quis ex mysticis Scriptoribus, omnes, & singulos status, dispositiones, & operationes, practica methodo pertractare voluisset; [profecto nunquam *b* eo insanix, aut vanitatis prorupissemus, vt nos vel diligentius illo, vel diuinius (mystica) affectos putaremus; vel ijsdem superuacaneo labore repetendis, frustra in eo poneremus orationem.] quia verò non [*c* omnia laudare possumus, nedum planè intelligere, alijsque tradere,] hinc quæcunque, Deo fauente, exponimus, sub collecta, & quod maximè spectandum est, ad praxin bene ordinata summa, præstamus. [rogo igitur, quod magis pensetur *d* intentio scribentis, quam opus, magis dictorum sensus, quam sermo incultus, magis veritas, quam sermonum venustas: magis exercitatio affectus, quam eruditio intellectus; quod vt fiat non est harum speculationum progressus perfunctoriè transcurrendus, sed

a S. Dion. de diu nom. cap. 2. *b* S. Dion. de diu. vap. 3. *c* de Eccl. Hiera. cap. 3. S. Bonas.
299. ment. in Prolog.

PROLOQVIVM.

sed morosissimè ruminandus.] quum autem [beatam ^a vitam facilius sit consequi, quam enarrare;] [tractaturus materiam, qua nulla sublimior ^b est, nulla diuinior; sed nec vlla quæri difficilior, sicut nulla potest salubrior inueniri: vtpotè in qua nostræ felicitatis cardo figitur.] Precor Cœlestem Regem, vt in Lumine eius, videamus Lumen, quo ad iustitiam, virtutem, diuinumque amorem erudiantur multi,

a S. Bonau. Selis. cap. 3. b Gerson. in prolog. Theol. specul.

DE

DE SPECTANTIBVS AD IPSAM SVMMAM.

DECISIO PRIMA.

AT TINGIT (vtiq; Sapientia Diuina) à fine & vsque in finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Fortiter quidem, eo quod in nunc æternitatis, absque vlla operationis debilitate, omnem Diuinitatis suæ beatitudinem perfectè consequatur ad intra. Suauiter autem, eo quod intermina sua bonitate aliud à se, quantumcunque illud etiam in supremo Angelorum præstans sit, creatum esse & coëxistere, possit sustinere ad Extra; pro vt omnes de facto etiam sustinet creaturas. Et earum quidem [bonitatis illius participes b quædam fiunt, quod sint, quædam quod vegetentur, quædam vt vita viuant, sentiantque; aliæ verò, vt intelligant, participesq; fiant Diuinitatis:] per eius scilicet fruitionem, & gaudium, cuiusmodi homines sunt in via, & beati in patria. nos ergò de hominibus in hac vita per mystica exercitia, conuersationem suam in cælo collocare gestientibus Deo fauente, ordinatè dicemus, per totam hanc summam. & principiò quidem hic dicitur.

I. Quod Ordo Summe Mystica sit practicus, non scholasticus.

II. Quid sit Theologia Mystica?

III. Theologiam Mysticam secundum hanc summam practicam, dinidi in duas partes, seu modos, scilicet in modum operandi naturaliter, & in modum operandi supernaturaliter.

IV. De varijs quibusdam conditionibus vtrius tam naturaliter, quàm supernaturaliter operandi.

V. A Theologia Mystica arcendos esse malos, & incapaces.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quod Ordo Summe Mystica sit practicus, non scholasticus.

P RINCIPIÒ itaque pro instituto nostro, quod practicum, non scholasticum est, mystico Lectori sciendum, nullas quæstiones scholasticas, aut mysticas à nobis disquiri; nisi in quantum praxi deseruiunt: vnde ea, quæ à mysticis Scriptoribus, sparsim tradita sunt,

consecutiuo ordine prosequimur, vt ab infimis per medios, vsque ad supremos diuini animi status, dispositiones, & operationes magis notabiles; nihil tam non desit, quam ex altero, tanquam ex præmissis, & inductione subsequatur; per paraphrases quidem simpliciorum praxi, per decisiones verò scholasticas, doctioribus, mystico-scholastico autem, vtroque modo, dilucidius consulentes.

a Sap. 8. b S. Dionys. de diuin. nom. c. 4.

A

Idque

Idque non tantum circa status, eorumque; infimas, medias, & supremas regiones; sed etiam, & quam maximè circa instantaneas, pro hic, & nunc, operationes: quo ita [bonum a ordinis, in singulis consistens] penitus agnoscat. [ordinis enim ignorantia b perturbat formam meritorum, nec reputatur perfecta rei cognitio, in nobis existere, cum scimus, quid sit in nobis faciendum; & ignoramus, quo ordine sit procedendum.] & hoc eo facilius fieri debuit, quo vtilius & iucundiùs, dilucida, brevisque doctrina, sapientis animum solet afficere. atque hac vel maximè de causa, quamlibet decisionem in articulos subdividimus, ut illa, quæ substantialem aliquam explanationem poscunt, per separatam distinctionem, sic clariùs & breviùs, ut simul etiam magis nervosè tractentur.

De industria autem positæ sunt plures sententiæ in illis locis, in quibus aut inter Scholasticos, aut Mysticos, aliqua disceptatio solet torqueri; ut illarum varietate, & splendore veritatis, & oblectamentum pietatis liceat concipere. Et hoc ipsum quidem, per sacræ Scripturæ, sanctorum Patrum, in arcano Dei amore magis expertorum, nec non Theologorum autoritate præstantium, (quo ad fieri potuit) ipsamet verba, atque sententias. Et quamvis scholastico scientifico, seu accurato ordine spectato, singuli status primò theoreticè, dein immediatè practicè, tractari deberent; quia tamen amoris impatientia hoc rejicere videtur, quod ilicò suum non sonuerit, ideò praxin Theoriæ anteposuimus, ne (quod maximè spectamus) ab eo quod pratico ordini inferuit, vel in minimo deficere videamur.

Hinc etiam ea quæ ad notitiam praxis faciunt, non per quæstiones, sed per decisiones explicamus. Verè enim diuinorum amans, non tam longam disputationem, quàm simplicem instructionem, & veritatis cognitionem inquirat, ei que lubens, ac modestè acquiescit: ipsas autem decisiones secundum substantiales materias, ita distribuimus, ut ad vniuersalem notitiam, omnium modorum Deum amandi, nil desit; & ideò, vel à statu prælibaninum mysticorum, & à modo Deum amandi, qui in ipsis Dæmonibus, & peccatoribus reperitur, incipimus; & conformiter ad praxin, omnes status, dispositiones & operationes magis notabiles, vsque ad claram visionem Beatorum prosequimur: intermediè, ad propria loca ea inferentes, quæ sic in illo, ut non citiùs in alio loco intelligantur. Vnde, v. gr. ea quæ in decisione c quinta habentur in genere, ad omnes status modorum operandi naturaliter, si ante statum meditationis, & pro decisione quarta, posita fuissent, à meditante non fuissent intellecta. Ipsa enim orationis mentalis praxis, oculum spirituales prius acuit, ut discat parietem cordis, ex originali peccato vitiatum, effodere; & occultas in se abominationes, intelligere; id quod etiam in alijs decisionibus per totam summam, vtriusque partis fieri, pro pratico ordine cognoscendo, cum primis retinendum erit. Cum autem frequenter de mysticis functionibus mentio fiat, sequenti articulo dicendum erit,

a S. Thom. l. 1. cont. Gent. c. 28. b S. Ambros. apud S. Bonau. in solil. c. 1. c hic infra.

Quid sit Theologia Mystica.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Sicut nō loquimur hoc loco de Theologia scholastica, quæ veritati reuelata nititur, sic nec de Theologia mystica, pro vt tanquam scientia, vel virtus Theologica siue habitus supernaturalis spectari potest; sed pro vt habet, & cōmunicat vsum, & exercitium, siue fruitionem eorum, quæ speculatiuè apprehenduntur, vel etiam propter sui excellentiam, nullo ingenio assequi possunt: siue, pro vt est [fructus a Spiritus sancti, & dicit actuale charitatis experimentum, vel sentimentum, siue charitatis fruitionem, quod idem est ac gaudium.] atque ita [ipsa mystica Theologia b non est propriè scientia, pro vt scientia est habitus acquisitus, aut etiam infusus informis; qui in speculatiuum, practicumque diuiditur: imò sapientia ista nunquam informis est, sicut nec charitas. Vnde & in mystica Theologia non dirigitur iugiter sermo mentis ad Deum; sed ipsa mentis in Deum defixio, admiratio Maiestat, suspensio animi in Lumen immensum, ac æternale feruentissimum, ac quietissimum, & transformatiua, seu absorptiua inspectio Deitatis, est mystica illa Theologia, præsertim si accipiatur pro actu; si autem sumatur pro habitu, realiter idem est quod præstantissimum donum Spiritus sancti, quod sapientia nuncupatur; sumendo sapientiæ donum, non vt est donum gratiæ gratis data, de quo ait Apostolus: Alij per Spiritum datur sermo scientiæ; sed vt est donum gratiæ gratum facientis supernaturale, & infusum, cha-

ritati inseparabiliter iunctum: de quo loquitur Isaias, requiescet super eum Spiritus sapientiæ & intellectus.]

Maioris insuper elucidationis gratia [Theologia mystica est c extensio animi in Deum per amoris desiderium.] Aliter sic: Theologia mystica est motio Anagogica, id est sursum ductiua in Deum per amorem feruidum & purum. Aliter sic: Theologia mystica est experimentalis cognitio habita de Deo per amoris vnitui complexum. Aliter sic: Theologia mystica est sapientia, id est, sapida notitia habita de Deo: dum ei supremus apex affectiue potentiæ rationalis per amorem coniungitur, & vnitur. vel sic: Theologia mystica [est d irrationalis, & amens, & stulta sapientia, excedens laudantes.]

Nobis autem breuiter sit, Theologia mystica notitia contemplatiua, sapida Dei, ac diuinorum: notitia quidem, quia est proprius actus substantiæ intellectuales, in ordine vltimati boni inchoatus duntaxat; vt autem sit completus, & perfectus, additur sapida Dei, ac diuinorum. [ad beatitudinem enim non solum e requiritur visio, quæ perfecta est vltimi, & intelligibilis finis cognitio; sed etiam comprehensio, quæ finis præsentiam respicit; & fruitionem, quæ rei amantis in amato quietationem importat, & est gaudium, seu delectatio de aliquo bono; tanquam de vltimo fine.] [Amor itaque pro vt est f vehemens desiderium vitæ æternæ.] [Theologia mystica est g & quedam occultissima sapientia; quam immediatè Deus solus homi-

A 2

nem

a S. Thom. 1. 2. q. 112. a. 5. ad 4. b Dionys. Carthus. in Theol. myst. S. Dion. q. 3. a. 5. c.

c Gerson. Theol. spec. con. 28. d S. Dion. de diuin. nomin. c. 7. e S. Thom. 1. 2. quæst. 4. art. 2. c. f S. Thom. supp. em. q. 95. g Harph. l. 3. p. 1. c. 6.

nem in spiritu edocet.] & est [charitas, secundum quod est singularis quædam a amicitia hominis cum Deo.] hinc ergò mystica, seu occulta iure merito dicitur, ac habens arcana, ad sacra pertinens, silentioque veneranda. Cum autem incipientes, & proficientes, aliter Theologiæ mysticæ functiones exerceant, quam perfecti; consequenter dicendum est,

Theologiam mysticam secundum hanc summam practicam, diuidi in duas partes, seu modos, scilicet in modum operandi naturaliter, & in modum operandi supernaturaliter.

ARTICVLVS TERTIVS.

Duplicem esse Theologorum traditionem, alteram quidem occultam & mysticam: alteram planam, & notio-rem: & illam quidem signis contineri, atque perficiendi vim habere: hanc sapientiæ studiosam esse, & demonstrandi habere vim: atque hanc quidem probare, & confirmare eorum quæ dicuntur, veritatem, illam autem efficere, & collocare in Deo obscuris, & quæ doceri non possunt modis, & instructionibus: non enim more hominum, & medio interiecto, sed purè & sanctè; ac more humano superiore, & efficaciter sua considerat;] non est illa, quam hoc loco intendimus, distinctio. Nostri enim instituti non est; de plana & notiore illa, quæ hodie scholastica dicitur tractare; sed contemplationis diuinæ, ordinatam prosecutionem, ab infimis usque ad supremos huius vitæ status, tradere. Per se autem [Theologia mystica du-

plicem cibum *c* apponit, alterum firmum & stabilem, alterum liquidum, & profluentem; solidum quidem cibum significare arbitror, mentis participem, stabilemque, ac eodem in statu manentem perfectionem; qua diuinarum rerum participes fiunt sensus illi mentis, perstantem, potentem, singularem, indiuiduamque scientiam. Liquidum autem, fluxionem quæ vim habet diffusionis, & foras excurrere studet. Varijsque etiam, ac multis, & diuiduis, eos qui educuntur pro captu & modo suo, ad simplicem, stabilemque Dei scientiam, benignè deducit.] Et ex tali pariter cibo [duplex cordis munditia progignitur; Vna *d* quidem præambula, & dispositiua ad Dei visionem; quæ est depuratio affectuum, ab inordinatis affectionibus. & hæc munditia cordis fit per virtutes, & dona; quæ pertinent ad vim appetitiuam. alia verò munditia cordis est, quæ est quasi completiua, respectu visionis diuinæ. & hæc quidem est munditia mentis depurata à phantasmatis, & erroribus: vt scilicet ea, quæ de Deo proponuntur, non accipiuntur per modum corporalium phantasmatum.] [diuinis enim viris sacrarum rerum radius, quod spiritali cognatione teneantur, sincerè ac per se, re nulla *e* interiecta collucet, mentisque eorum captum, planè odore perfundit.]

Et secundum hæc, maioris perspicuitatis gratia, totiusque negotij mystici breuitate, summam hanc practicam in duas partes duntaxat, diuidimus; scilicet in modum operandi naturaliter, id est,

a S. Thom. 2. 2. q. 23. a. 1. c. *b* S. Dion. epist. ad Tit. *c* S. Dion. epist. ad Tit. Pontif. *d* S. Thom. 2. 2. q. 2. a. 7. c. *e* S. Dion. de Eccl. hierarch. c. 4.

est, cum phantasia, & discursu; & in modum operandi supernaturaliter, id est, cum pura & simplici intelligentia, absque usu phantasiae, & rationis discursu: idque habitualiter per dona intellectus, & maximè sapientiae. Vel, ut solidius dicamus, [duplex a requiritur contemplationis genus, vnum secundum humanum modum, quatenus, etsi fiat cum auxilio ordinario gratiae, adaptatum tamen nostro connaturali operandi modo, utique medio discursu praeuio, nec non cooperatione phantasiae: aliud verò supra humanum modum, quatenus nimirum ex specialissimo auxilio gratiae, correspondente dono intellectus, mens eleuatur ad hoc, ut sine praedictis imperfectionibus, pro hoc statu connaturalibus, veritatem quasi nudam contempletur.] & hoc [per gratiam b eleuantè in altiore statum, quamuis status non mutetur viatoris.] Prior ergò modus incipientes, & proficientes complectitur, nam [connaturalis c modus est naturae humanae, ut Deum nõ nisi per speculum creaturarum, & per aenigmata similitudinem percipiat.] secundus verò modus, perfectos respicit, qui [qui spiritalia quasi nuda d veritate vident; supra humanum modum per donum intellectus.] maximè verò per donum sapientiae.

Per hanc verò duplicem distinctionem nolumus contraire ordinariae triplici distinctioni; quae circa incipientes, proficientes, & perfectos solet considerari. (incipientes enim, & proficientes, sub naturali modo operandi, perfectos

autem solos sub supernaturali modo operandi complectimur) sed attendentes maiorem radicationem in charitate, per interna exercitia contemplationis, seu orationis mentalis, inuenimus mysticum quandoque naturaliter, seu cum usu phantasiae, & rationis discursu, quandoque autem sine illorum admixtione, pura intelligentia, & substantijs separatis conformi modo, per dona intellectus, & sapientiae operari. Iam verò [cum tres gradus charitatis distinguantur, non secundum intensiorem, & maiorem e radicationem in charitate; sed secundum varia studia, & exercitia habentium charitatem incipientium, proficientium & perfectorum:] minus propriè, maiorem radicationem, & perfectionem in charitate respiciunt, ac practicos status secundum naturalem, & supernaturalem modum operandi, non satis distinguunt.

Cum autem de statibus naturaliter operandi incipientium, & proficientium, à quam plurimis copiosè scriptum sit; nos de illis tota prima parte breuiter, & summarie duntaxat tractamus, quo ita mysticus, magis ordinate intelligat, quae fuse apud alios legerit: at directe vim & operam nostram in statibus modi operandi supernaturaliter, ad facilem intelligentiam collocamus, cum illorum consecutiuus ordo in praxi, non clarè, sed obscurè admodum, & vix laboriosè colligi possit ex tot mysticorum libris. Vnde etiam post accuratum, & consecutiuum ordinem mysticorum statuum, in illis contentas infimas, medias, & supremas

A 3 regio-

a S. Thom. in 3. sent. d. 34. quest. 1. a. 2. & disp. 35. q. 2. a. 2. & latè Nic. à Iesu Elucid. p. 2. c. 5.
 b S. Thom. quest. 10. de ment. a. 3. c S. Thom. 3. sent. d. 34. a. 2. q. 1. & d. 35. q. 2. a. 2. d S. Thom.
 ibid. e S. Thom. 2. 2. quest. 24. art. 9.

regiones, magis notabiles, & descriptioni dignas practicè exponimus; pro innumerabilibus autem, & inexplicabilibus momentaneis operationibus (quo ita mysticus in exercitio actus, etiam minutissima quæque intelligere, purgare, illuminare, & perficere possit) fusè, & quoad fieri potuit, dilucidè tractantes. quæ omnia priusquam fiant, maioris perspicuitatis gratia, de ampliori differentia modi operandi naturaliter, & supernaturaliter hic consequenter dicemus,

De varijs quibusdam conditionibus modi tam naturaliter, quam supernaturaliter operandi.

ARTICVLVS QVARTVS.

PRO vtriusque *b* autem modi varijs conditionibus, sciendum erit primò, quod sicut in his duobus modis: [voluntas fertur in finem & absentem, *c* cum ipsum desiderat & præsentem, cum in ipso requiescens, delectatur.] ita etiam vtriusque modi cum Deo vnio, sicut desiderium, & delectatio differat. naturalis enim modus, per proprias actiones incessanter contestatur, quia Deus sit, quem querit anima eius; supernaturalis autem modus, vt iam de obtento, & possessio gaudium excitat. [amor enim facit *d* vnionem, vel effectiue mouens ad desiderandum, & amandū præsentiam amati, quasi sibi conuenientis; (pro incipientibus, & proficientibus) vel formaliter, vt amor amicitiae, qui est talis vnio, vel nexus,] pro perfe-

ctis. [his quidem perfectam & fruitionē vltimi finis habiti, realiter; illis autem imperfectam, & vt plurimum in intentione, tantum tribuendò.] Secundò, quod [limitari ad humanum finem, (scilicet operandi) non sit aliud, quam limitari ad discursum, & rationem; ita tamen, vt ratio per discursum perueniat ad cognoscendum illud, quod intellectus sine discursu cognoscit.] [Intellectus enim & ratio, differunt, quantum ad modum *g* cognoscendi; quia scilicet intellectus cognoscit simplici intuitu; ratio verò discurrendo de vno ad aliud.] Tertio, quod incipientes & proficientes, aliquando per accidens, ad modum operandi supernaturaliter pertingere valeant, ac etiam ad actus infusos *h* recipiendos, capaces sint. Quarto, quod [impediatur actus *i* cōtemplationis, (in quo essentialiter est vita contemplatiua) & per vehementiam passionum, per quā abstrahitur intentio animæ, ab intelligibilibus ad sensibilia, & per tumultus exteriores:] quo ad vsque per virtutes morales impediatur vehementia passionū, & sedetur exteriorum occupationum tumultus. Quintò, quod quamdiu vt plurimum, & ordinariè mysticus procedit secundum rationis discursum, ad naturalem statum redigatur, vel incipientium, vel proficientium: quando verò ordinariè vt plurimum, sub vno intelligentiæ radio operatur, ad supernaturalem modum maioris radicationis in charitate referatur. Sextò, quod hi duo modi, ita inter se differant, sicut vmbra,

a &

a infra 2. p. para. 6. & 9. & 2. p. dec. 6. & 9. *b* vt latius inf. 2. par. Dec. 1. *c* S. Th. 1. 2. q. 3. a. 4. c. d. S. Thom. 1. 2. q. 28. a. 1. c. *e* S. Thom. 2. 2. q. 24. a. 9. c. & q. 11. a. 4. c. *f* 1. 2. q. 68. a. 2. *g* S. Thom. de Intell. & Intellig. opusc. 53. *h* & infra decis. 10. a. 5. *i* S. Thom. 2. 2. quest. 180. a. 4. c.

a & imago. quia incipientium, & proficientium modus, ex sua natura, phantasmatum umbris, & distinctionibus subijcitur; perfectorum autem per dona intellectus, vel sapientiæ, quo ad fieri potest viuam, & claram imaginem vitæ æternæ, in se producit. hinc etiam ad pulchritudinem vniuersi contuendam, sufficientissimè diuina illa sapientia, creauit duo tantummodo luminaria, *b* luminare scilicet minus, vt præesset nocti; & luminare maius, vt præesset diei: alijs fideribus, ab his duobus abundanter, pro sua cuiusque capacitate participantibus. Vnde etiam incipientibus, & proficientibus, (quantumcunque benè sua peregerint) lumen minus, scil. naturalis modi operandi, perfectis autem lumen maius, scil. supernaturalis modi operandi, sufficit. Septimo, quod sicut modus naturaliter operandi, habet statum purgatiuū, scil. meditationis, & illuminatiuum, scil. aspirationis, ac perfectum, scil. contemplationis; sic etiam modus operandi supernaturaliter, habeat statum purgatiuū in priuatione, illuminatiuum in vnione, perfectissimū in transformatione. Octauo, quod vterque modus non tantum secundum hos tres status continuò proficiat: sed etiam, quod in exercitiis actus; & toties, quoties, in mentali oratione, sese mysticus Deo coniungere conatus fuerit, operationes intellectuales purgare, illuminare, & perficere habeat: pro vt etiam in praxi *c* latius ostensum est. vt autem hæ margaritæ ante porcos non projiciantur, consequenter dicimus,

*A Theologia Mystica arcendos esse malos
& incapaces.*

ARTICVLVS QVINTVS.

CVM [plerisque ad diuinam *d* & occultam diuinarum mentium Veritatem, aditus non pateat] sed [solis *e* viris sanctitatis studiosis, & amatoribus] aperiat; sollicitè agendum est, vt non tantum profani, ab ea arceantur, seu illi qui [sacris *f* nostræ religionis non sunt initiati] sed etiam, qui fœtoribus peccatorum, voluntariè, & voluptuose nigrescunt, vel qui nondum per mortificationis, & virtutis studia, animi candorem acquisuerunt.

Et sicut eiusmodi à sola notitia cohiberi debent, ita vel maximè in praxi ab omni felicitate mystica alieni censendi sunt, qui Dei sapientiam in mysterijs absconditam ignorantes, ingenij sui pruritu, excogitatas cõpositiones prædicare gestiunt; ea arrogantia præsumptione tumidi, vt quæ ignorant, *g* blasphemant, quæcunque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpantur, verisque Dei amicis quoquo modo molestias inferant. de quibus in locis proprijs, & ad praxin accommodis *h* vtilius, quam hic latius dicendum iudicauimus. præsertim quod status priuationis opus cuiusq; rigidè satis examinet, ac ad purum excoquat; in supernaturalibus autem operandi modis, nullus figmentis relictus sit locus. Iam verò priusquam de statibus, & operationibus directè mysticis loquamur, de illis, quæ implicitè mystica aspiciunt, hic breuiter dicendū erit.

S T A-

a Hebr. 10. *b* Genes. 1. *c* infra 1. p. decis. 7. a. 8. & 2. p. par. 6. & 9. *d* S. Dion. de celest. hierar. c. 2. *e* Epist. ad Tit. *f* Theol. Myst. c. 3. *g* Epist. Iud. *h* infra Decis. 7. a. 7. & Decis. 7. a. 2.

STATVS PRÆLIBAMINVM MYSTICORVM.

DECISIO SECUNDA.

QVAMVIS ordinaria Catholicorum deuotio, ad status mysticos præcisè non pertineat; vniuersalis tamen pietatis notitia, hoc videtur exigere, vt ante negotij mystici tractationem, tantum de ea dicamus, quantum communi vtilitati prodesse visum fuerit, Et ideo hoc loco tractatur,

- I. *Quomodo Dammati, & finaliter impij Deum persentiscant.*
- II. *Quid Catholici pœnitentes de mysticis participent.*
- III. *Pientiores, siue in statu Religioso, siue seculari, in suis precationibus ad Deum frequenter consolationes diuinas experiri.*
- IV. *Pientiores eiusmodi non facile ad exercitia mystica transeant; relicta praxi ordinaria sanctæ Matris Ecclesia.*

ARTICVLVS PRIMVS.

*Quomodo damnati, & finaliter Impij
Deum persentiscant.*

CVM non sit *a* qui se abscondat à calore eius, à remotioribus, seu infimis incipiendo, inueniuntur primo Dæmones, & finaliter impij Homines, *b* qui licet [propter *c* aliquos particulares effectus, qui interdum eorum voluntati contrariantur, dicantur Deum odio habere: tamen in quantum Deus est Bonum commune omnium, naturaliter diligunt Deum plus quam seiplos] interea verò, quia desperantes, semetiplos traderint iniustitiæ ad iniquitatem, [*d* miserè; & inuiti, ex hac vita excedunt, nulla sancta spe freti, propter vitam, quam flagitiosissimam egerunt] cumque ex intima Dei præsentia, quod illa cum ipsis

multa e fortitudine contendat, & magnitudinis suæ mole premat, ad supremum vsque desolentur; vtrisque scilicet tam Damnatis, quam scelestissimis hominibus penitus nihil, (illis quidem in æternitate; his autem in tempore) pœnositus, ac intolerabilius euenire potest, quam in semetipsis supremi boni, & malitiei propriæ coëxistentiam contrarijs affectibus vicinissimè compati, & tolerare. Vndè etiam ab omni mystica beatitudine, iure merito excluduntur. Sufficiat interim ad vniuersalem statuum ordinem, obseruasse, quod fœmnia propter semetipsum operatus sit Dominus; impium quoque in diem malum. Quo

g ibo itaque à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam si enim descendero vel in infernum, ades. nam & ibi altitudo diuitiarum tuarum Domine, in imagine tuæ

San-

a Ps. 118. *b* Ephes. 4. *c* S. Thom. 1. p. q. 60. a. 5. ad 5. & S. Dion. de Eccl. Hier. c. 7. e. 126. 23. f. Prou. 16. *g* Psam. 138.

Sanctissimæ Trinitatis effulget, quamuis ad nimium cruciatum, quem proprijs voluptatibus inebriati, iusto Dei iudicio sustinent. His autem relictis, ad illos quibus spes vitæ æternæ affulget, transeamus.

Quid Catholici pœnitentes de mysticis participant?

ARTICVLVS SECVNDVS.

Qui Catholica fide muniti, depravatæ naturæ malitiam non satis cauent, & grauioribus peccatis subindè commaculant; durum profectò conscientia stimulum, ac Syntheresis contra malum, obmurmurationem incessanter sustinere habent, velint nolint ipsi. ex quo fit, vt ad salutarem pœnitentiam, peccatorumque detestationem denuò commoueantur, optimam pædagogiam de summo bono participantes, vt a oculi eorum sint videntes præceptorem suum, & aures eorum audientes vocem post tergum monentis. quibus auxilijs commoti gemitibus *b* inenarrabilibus propriam dein fragilitatem deplorant, peccata Sacramento pœnitentiæ delent, ac diuinam in se bonitatem collaudant.

Quod autem eiusmodi homines ad contemplationem primi principij, & optimi, quod Deus est, non pertingant (quamuis in mentibus ipsorum intimè præsens sit) ex eo prouenit, quod [mens humana *c* sollicitudinibus distracta, non intrat ad se per memoriam phan-

tasmatibus obnubilata, non redit ad se per intelligentiam, concupiscentijs illucta, nequaquam reuertitur ad seipsam per desiderium suauitatis internæ, & lætitiæ spiritualis; ideo totaliter in his sensibilibus iacens, non potest ad se, tanquam ad Dei imaginem reintrare] quapropter inter alia Christianæ pietatis, & misericordiæ opera nihil salubriùs talibus superesse videtur, quam [oratio, quæ Deo est *d* sacrificium Angelis organum, Sanctis conuiuium, orantibus præsidium, contritis vnguentum; pœnitentibus remedium, hostibus iaculum, & omnibus tentatis fundamentum.] quinam autem vicinius Deum prælibent, consequenter videamus.

Pientiores, siue in statu Religioso, siue seculari, in suis ad Deum precationibus frequenter consolationes diuinas experiri.

ARTICVLVS TERTIVS.

Cum melior sit dies vna in atrijs Domini, super millia sæculi nonnulli pientiores Catholici, siue in matrimoniali, libero, aut voto continentia obligato statu, vel etiam in ordine aliquo regulari à sede Apostolica approbato, degant; quocunq̃ue pio affectu tanquam apes argumentosa, varijs sanctisque exercitijs in fide, spe, & charitate Domino famulantur. modo enim orationes vocales absoluunt, modo amorosis suspirijs, ad diuina feruntur, vix sacris ceremonijs, & diuinis laudibus (siue

B

cho-

a Isai. 20. *b* Rom. 8. *c* S. Bonau. Itin. men. c. 4. *d* S. Bern. apud Harph. l. 1. p. 2. c. 42.

chorali, siue figurali cantu peragantur) interesse contingit, quin & ipsi miris spiritus suauitatibus Deum collaudent, verbo diuino sic intersunt, vt omnes homines ad salutem pertrahi exoptent, maiores non tantum culpas; sed & leuiiores, & quæ magis ex humana fragilitate, quam ex proposito committuntur, humili, deuotoq; Sacramentorum vsu expiant, atq; ad opera misericordiæ spiritualia, & corporalia, magno interno solatio feruntur, Virtutumq; perfectionem in alijs maximè commendant, & pro viribus imitantur; non sine magna diuini spiritus dulcedine, quæ rectè agentes semper concomitari assolet, omnia qualiacunq; acciderint de manu Domini humiliter accipientes. Considerant enim piè, quod [misericors a Deus mæstis rebus quædam etiam iucunda permiscuit, quod certè in Sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque iucunditates sinit habere continuas; sed tum de aduersis, tum prosperis iustorum vitam, quasi admirabili varietate contextit.]

Talibus autem cum [oratio sit eibus mentis, b præclaraq; alimonia suauitatis, quæ membra non onerat, sed in ornamenta conuertit:] hinc frequenter insigniores cælestes affluentias fidei sua exercitatione, à Deo consequuntur: quam plures illorum, qui ex instituto, aut vocatione mysticæ exercitationi appropriati, remisso, tepidoq; spiritu, nec frigent, nec calent; aut etiam (magis tamen verbosa iactantia, quam ope-

re & veritate) in mitabilibus super se ambulant, & super nesciunt & quia ex utrisque nonnulli, (quibus tamen à vocante dictum non est) altioribus se temerè ingerunt, hinc consequenter monemus, ne altum quis sapiat, sed Deum, timeat,

Pientiores eiusmodi non facile ad exercitia mystica transeant, relicta praxi ordinaria Sanctæ Matris Ecclesie.

ARTICVLVS QVARTVS.

NON in humanis tantum; sed & in diuinis, appetitus ad altiora nobis innatus, hallucinari solet, & immatura celeritate, sublimioribus rebus se se ingerere. Vndè etiam pientiores aliqui ad vitam contemptiuam, ex regulari statu, aut particulati gratia nõ vocati, mysticorum orandi modos, & diuinas perceptiones assumere attentant, non sine periculo. Cum enim quilibet in ea e vocatione, in qua vocatus est manere habeat, eiusq; consueta pietatis exercitia peragere; si absq; iudicio prudentis mystici, ad maiora Religionis, ac status sui se transtulerit, non mirabitur, si aut corporis debilitates, capitis dolores, aut spiritus ariditates, rædiaq; incurrat; Insuper etiam, quæ pietatis videbatur habere exercitia, deperdat, & cum explicitum mysticorum studium d totam vitam hominis requirat, qua non temeritate ad illorum statum, aut gratiam, diuinasq; contemplationes non vocatus, se se intruderet?

Eia

a S. Chrysof. hom. 8. in Mat. b S. Amb. apud Alenf. 4 p. q. 26. memb. 1. n. 1. c 1. Cor. 7. d S. Tho. 2. 2. q. 180. a 8. c.

Eia ergò, Ecce *a* nunc benedicite Dominum omnes serui Domini, qui statis in domo Domini, in atrijs domus Dei nostri, in noctibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Dominum, & collætamini in domo Domini, ac in consilio iustorum, & congregatione confitemini illi; pio zelo constantes in prælibamine deliciarum Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ in fimbrijs aureæ charitatis circum amicta varietate, tum Sanctorum Sacramentorum, tum prædicatione verbi diuini, bonorumque operum exercitatione, tum Angelicis penè concentibus, alternatis vicibus intercurrentia tædia vitæ vestræ, (dum in hac lachrymarum valle peregrinandum est) alleviabit; inexplicabili oblectamento cordis vestri, donec ad plenum soluto corporis pariete, Lucifer claræ visionis, oriatur in cordibus vestris, tum ad satietatem hausuri, quod in hac vita absconditum permanere decrevit diuina dispositio.

Interea verò à consuetis sanctæ Matris Ecclesiæ pietatis & virtutis exercitijs, atque à communi praxi vocaliter orandi, & subindè gemitibus inenarra-

a Psal. 133. b Cyrill. in Luc. 23. c Prov. c. 11. d Eccl. 34. c 3 cap.

bilibus ad Deum suspirandi, nequam recedite; contenti Confessorum, & Deum timentium directionem, ac consilium in noctibus ignorantie propriæ utilitatis, tanquam lumen clarissimum, peregrinantibus necessarium, debita humilitate suscipere, & hæc profectò vel maximè consideranda veniunt circa iuniores Virgines, & mulieres. nam [amans lachrymarum *b* est semper sexus fœmineus, & mentem habens flexibilem ad pietatem.] vt vel ideò faciliè maiorem, quam à parte rei sit, ad mysticæ vitæ dispositionem, præ se ferat.

Et his quidem obseruatis, nulla hic alia praxis apponenda est, tum quod nostri instituti non sit, tum etiam, quod dictis consilijs obsequentes, abundè satis ipsorum provideatur, & saluti, & internæ deuotioni; sileo quod *c* simplicitas iustorum dirigit eos; *d* timore Domini protecti in vmbraculo meridiani, & occasione ad malum stimulante. Quapropter altiora *e* te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris; sed quæ precepit tibi Deus, ista cogita semper. Nos autem consequenter ad mysticæ transeamus.

DE ORATIONE MENTALI IN GENERE.

DECISIO TERTIA.

PRÆMISSIS ijs quæ ad ordinariam pientiorum deuotionem, vt prælibamina mystica pertinent, nunc de extraordinaria, scilicet

oratione mentali, dicendum est. quæ sicut ad omnes mysticos status, eorumq; modos, seu internas locutiones, amorisq; actiones se extendit; ita etiam quædam in genere complectitur, quæ hoc loco ad ordinatam spiritualis & diffici structuram, priusquam ad particularia descendamus; exponuntur. Et quidem

- I. *Quod Oratio ad Deum sit duplex scilicet Vocalis, & Mentalis, ac de utriusque conditionibus.*
- II. *Oratio mentalis ad omnes mysticos status, & modos se se extendit, ad acquirendam, & continuandam presentiam Dei.*
- III. *Statum mysticum, seu exercitium orationis mentalis, veram Dei vocationem, totam hominis vitam, & animam infractam expetere.*
- IV. *De libris, tempore, loco, ac corporis situ, exercitium mentali magis accommodis.*
- V. *Series omnium statuum orationis mentalis, secundum modum operandi naturaliter,*

ARTICVLVS PRIMVS.

Oratio ad Deum est duplex, scilicet Vocalis & Mentalis, ac de utriusque conditionibus.

Deuota oratio lato modo, & generica acceptione spectata, est duplex, Vocalis scilicet, & mentalis. Vocalis dicitur, quæ cordis petita, & desideria per os, & voces peragit; & [est Dei reconciliatio, a lachrymarum mater, peccatorum propitiatio, tentationum pons, tribulationum murus, Angelorum opus, futura iucunditas, Virtutum fons, delicti anime, mentis illuminatio, desperationis securitas, spei demonstratio, tristitiæ solutio, diuitiæ Monachorum, thesaurus quiescentium.] Hæc porro vocalis oratio exercetur passim ab omnibus Christi fidelibus, quando orare, & à Deo eiusque sanctis aliquid petere, & impetrare gestiunt: ex his au-

tem Pientiores, quandoque gemitibus inenarrabilibus ad Deum suspirant, & tum [quicumque pius affectus in Deum oratio dici solet, a b Patribus.]

De orationis porro vocalis conditionibus, ad nostrum propositum non facit aliud dicere, quam vt quilibet talia rosaria, aut alias piorum librorum preces assumat, quæ in suo viuendi statu, ad maiorem deuotionem ipsum excitare compererit. Hæc etiam oratio vocalis apud illos, qui mysticam vitam directè non exercent, ideò necessaria, familiaris, & quasi sola nota est, eo quod ob sæculi, & sensuum internorum tumultus, alioqui ad varias distractiones abriperentur, & sine ea attentè orare non possent; vnde per orationis vocalis lectionem, aut elocutionem, pium aliquem externum sonum, sensus adimplentem, ceu, scutum opponunt, vt attentius Deum exorare valeant.

Oratio

^a Harph. l. 1. p. 2c. 42. ex Abbat. Ioan. Mont. Sinai. ^b Alenf. 4. p. 9. 26. m. 1. a. 1. ex Aug. Hug. de S. Viſ. & aliis.

Oratio verò mentalis est, quæ solo interiori actu mentis perficitur, non tam ad aliquid à Deo petendum; quam ad actualem coniunctionem amoris, creaturæ ad Creatorem excitandum. Et talis [oratio est *a* ascensus mentis in Deum.] vel est [ascensio *b* animæ de terrestribus ad cœlestia; inquisitio supernorum, inuisibilem desiderium.] vel [est *c* conuersio mentis in Deum, per pium & humilem affectum.] [vel est hominis *d* Deo adhaerentis affectio, & familiaris quædam, & pia allocutio] vel tandem [est coniunctio, *e* & unio hominis, & Dei:]

Orationis porrò mentalis genus est triplex. Primò, religionis infusæ, seu fidei per tres virtutes Theologicas, scilicet fidem, spem & charitatem. Secundò, per dona habitualia intellectus, & sapientiæ, modo supernaturali, id est, absque imaginationis usu, & discursu, secundum simplicem, & Angelis conformem intelligentiam. Tertio, per gratias gratis datas, eminentiori modo, quam per dona habitus, in actu transeunte duntaxat, pro vt fit in speciebus infusis, aut præuijs voluntatis commotionibus. In primo genere exercentur incipientes & proficientes, dum in interiore homine purgantur, & illuminantur; in secundo *g* genere perficiuntur perfecti; in tertio autem singularibus fauoribus Spiritus sancti dignantur *h* sancti Viatores, quibus etiam do-

na, & gratiæ sanitarum, prophetiæ, ac miraculorum, conceduntur.

Ad orationem insuper mentalem, seu [contemplationem] tria requiruntur, primò, vt sensualitas sit munda. Secundò, vt non obumbretur caligine phantasmatum. Tertio, vt voluntas per charitatem, & deuotionem, sit ordinata in Deum.] de quibus per singula ordinatè ad praxin, in proprijs locis, tota hac summa tractatur. Interea verò ad vtriusque orationis scilicet vocalis, & mentalis durationem, quod attinet [oratio *k* quantum pertinet ad eius causam, quæ est quoddam charitatis desiderium, perpetua esse debet. quantum verò attinet ad propriam eius rationem, tamdiu durare debet, quamdiu sine tædio, feruori interni desiderij excitando, seruit.] Quam ampla verò sit oratio mentalis, iam consequenter dicendum est.

Oratio mentalis ad omnes mysticos status, & modos sese extendit, ad acquirendam & continuandam præsentiam Dei.

ARTICVLVS SECVNDVS.

IAm verò hæc omnia genera, status, & modos ad orationis mentalis gremium spectare, in eo que ceu varias species sub genere comprehendit; non tantum ex eo constat, quòd hi status veram Dei vocationem, *l* totam hominis vitam,

B 3

vitam,

a S. Damasc. l. 3. de fid. c. 24. *b* S. August. serm. 230. de temp. *c* lib. de spir. & anim. c. 50. *d* S. Bern. ep. ad fr. de mont. *e* Idem. Abb. apud Harph. vbi sup. hanc tota 1. part. *g* 2. par. tota. *h* 2. p. dec. 9. *i* S. Thom. in 3. cap. de diuin. nom. *k* S. Thom. 2. 2. q. 83. a. 14. c. *l* hic a. 3.

vitam, & animum infractum expetant; sed etiam quod in suis exercitijs toties, quoties internum aliquem conceptum formant, exprimuntque, verbum mentis pronuntient, non quaecumque, sed spirans diuinum amorem, & quamdiu hoc ipsum continuant, mentaliter, non vanè, sed mysticè loquantur: cum ita mentaliter loqui, aliud non sit, quam mente aliquem conceptum, aut internam locutionem, in se ipso in ordine ad Deum amandum exprimere.

Quum autem [diuersæ sint actiones *a* intellectus, scilicet cogitatio, consideratio, meditatio, speculatio, auditio, lectio, locutio, visio, seu contemplatio;] hoc ipsum quoque per omnium harum actionum operationes, diuersum mentaliter loquendi modum constituer. Et hinc meditatio per discursum, & rationem diuinum pulchrum quærit, & inuestigat, ac voluntate amat; Aspiratio autem sufficienter cognitione instructa, celerius, & moræ impatiens (iuxta amoris impetum) cito ad Deum amplexandum, & fouendum fertur; Contemplans autem sicut per intellectum firmiori aspectu, ipsum pulchrum intuetur, ita ipsum bonum intimius amplexatur, & stringit. atque ita [ratio *b* per discursum peruenit ad cognoscendum illud, quod intellectus sine discursu cognoscit,] ac consequenter ad orationis mentalis ordinem pertinent, non tantum status modi operandi supernaturaliter *c*, scilicet simpli-

ci intelligentia; sed etiam omnes status modi operandi naturaliter *d*, scilicet cum rationis discursu, & phantasie vsu: in his enim omnibus, & singulis Dei præsentia acquiritur, perficitur, & continuatur; licet in vno perfectius, quam in altero, pro vt scilicet in amore diuino, sit amplior progressus. Ne autem aliquis temerè se ingerat exercitijs mysticis, consequenter dicimus.

Statum mysticum, seu Exercitium orationis mentalis veram Dei vocationem, totam hominis vitam, & infractum animum expetere.

ARTICVLVS TERTIVS.

[V]ocatio illa, quæ dicitur *e* auxilium Dei mouentis interiùs, & excitantis mentem ad deserendum peccatum:] fundamentum duntaxat est ad vitam mysticam superædificandam. Et idèd alia adhuc vocatio requiritur, in qua videl. Deum mentaliter possit contemplari, cum interno spiritali gustu, & complacentia de diuina bonitate. ad hanc autem cõtemplationem peragendam, nõ requiritur hoc loco, vt id ipsum præstantiori, & supernaturali modo fiat. ad illum enim magis singularem gratiam requiri, dictum est infra *f*, sed sufficit vt aliquo modo secundum status incipientium vel proficientium: iuxta ordinatum progressum meditationis, aspirationis, vel contemplationis, affirmatiui, vel negatiui modi, sese exercent;

Deo

a S. Thom. 2. 2. q. 188. a. 3. c. *b* Opusc. de Intell. & intellig. *c* vt habetur tota 2. parte. *d* vt habetur tota hac 1. parte. *e* S. Thom. 1. 2. q. 113. a. 1. ad 3. *f* 2. par. Dec. 1. ar. 3.

Deo mentem interius mouente, & excitante, ad aliquo modo Deum contemplandum. & hoc ideo dicitur, ne quis ad internam vitam se sufficienti fundamento moueri credat, quando ad illam mouetur; vel quia videt, vel audit hos vel illos, eiusmodi institutum assumpsisse; & ad horum imitationem, vel aliorum leui persuasionem, aut proprio etiam Marte, à pia sua viuendi ratione se transfert. mystico enim modo ipsum bonum amare, non tam persuadendi sumus, quàm docendi. aliter enim cerro certius incipiet ædificare; & non poterit consummare; id quod tandem in miserijs constitui seriùs lugebunt.

Non inferat tamen quisquam hoc loco, quasi matrimonio iunctos, aut in propria libertate degentes, à felicissimo hoc instituto reijciamus; absit omnino. nam [in omni vitæ genere, & exercitijs, internus quis fieri potest. si tamen in occupatione externa maior pars sit introuersa, & in quiete totum se intro recipiat.] nullus ergò status, nulla viuendi ratio excipitur, dummodo in statu suo quilibet pro primario, summo, ac diligentiori studio habeat, vt sine sollicitudine, & impedimento internis exercitijs vacare possit, & velit. Et certè Taulerus prudenter obseruauit, se [plures nouisse homines, & ætate iuuenes, annorum scilicet viginti, & in matrimonio degentes, & generis

nobilitate claros; in hac tamen via perfectè constitutos.] [non enim contemplationis gratia summis datur, & imis non datur, sed sæpè hanc summi, sæpè minimi, sapius remoti, aliquando etiam coniugati percipiunt.] quia [non repugnat esse perfectum, licet quis in statu perfectionis non sit; sicut contingit etiam esse in statu perfectionis; & tamen non esse perfectum.] hinc etiam indocti, licet non sciant definire, vel diuidere, suosque discursus articulatè explicare: tamen diuina gratia adiuti, sæpè profundius, quam docti veritatem penetrant; [& per intelligentiæ fradium, quæ in illa continentur discernunt.] atque hinc fuit deuotus scæmineus sexus, ad ardua regenda quidem non admissus, ad Diuina autem fortius procumbens.

[Tota autem hominis vita ad contemplationem requiritur,] non ideo, vt necessario tria vota essentialia, scilicet obedientiæ, paupertatis & castitatis in regulari aliquo instituto profiteri debeat: emittuntur enim dicta vota ad melius esse, & maiorem Euangelicam perfectionem; ob quam Paulus (spiritu Dei afflatus) consilium tantum dat Virginitatis seruandæ, vt scilicet deiri sancti corpore, & spiritu, quæ Domini sunt sollicitè agant, ac tempus habeant Dominum sine impedimento obsecrandi. Eapropter quicumque in aliquo gratiæ statu ita uiuit, vt Deum super

om-

a vt sup. dec. 2. a. 4. b Tauler. in fest. vener. Sacram. serm. 3. c serm. 1. post Trin. Dom. 15. d S. Gregor. sup. Ezech. homil. 17. e S. Thom. 2. 2. q. 184. a. 4. in 6. f S. Bonau. de process. Relig. in 7. c. 78. g 22. q. 180. a. 8. c. h 1. Cor. 7.

omnia mentaliter in suis actionibus spectet, & contempletur, idque non ad menses, vel annos; sed tota vita, is quoque ad vitam contemplativam ducendam aptus iudicatur; & tum labores, & seruitia internam vitam non impediunt. Licet enim [actiua a vita contemplatiuam impediatur: ad eam tamen conducit, in quantum ordinat, & moderatur affectiones;] scilicet inordinatas, quibus otiosi homines frequenter grauissimè infestantur.

Infractus demum animus (ad reparandam, & sanandam naturam ex originali peccato vitiatam) necessariùs, rem melius docebit; & non verè vocatos, aut in sua vocatione desides egregiè discurret, reijcietque. Viam enim istam [arctam scilicet ascendunt Viri duntaxat ad bella doctissimi, & terribilis castrorum acies ordinata, Virorum b fortium, & eorum qui possunt ad bella procedere, viam veritatis eligentes, vtpotè vim facturi; arctam & arduam illam, quæ ducit ad vitam, cum alacritate apprehendunt, & cum summa festinatione per semitam mandatorum de valle lachrymarum ascendunt de virtute in virtutem, quæ retrò sunt obliti, & in interiora extènti fatagunt semper magis, magisque sapere, quæ sursum sunt, non quæ super terram; donec vix cum multo labore tandem aliquando apprehendentes montis verticem, perueniant ad Ciuitatem munitam.] &

quia [vna sola contemplatio Dei est, cui merito omnia iustificationum merita, & vniuersa virtutum studia postponuntur,] & in qua optimam partem sibi elegit Maria. Hinc iure meritò exigitur à nobis, vt omni diligentia, serio, & ex animo ab omni nos vana occupatione, multiplicitate, & ijs, quæcunque nobis verè necessaria non sunt, auertamus, atque ilicò intro nos recipiamus ad nosipos, nostram illic vocationem obseruantes explorantesque, qui, & ad quid, quaque ratione vocati sumus à Deo.] quin imò etiam [qui hunc statum e aggredi desiderat, & fatagit, opus est omninò, vt velut clausis oculis, & sensibus de nullo se penitus implicet, ac perturbet, sollicitus sit, & curet; sed cuncta tanquam impertinentia, & perniciosa funditus excutiat.] nam [absque dubio sine ingenti exercitio, sine frequenti studio, sine ardenti desiderio, ad perfectam scientiæ altitudinem mens nostra non subleuatur.] & licet ad perfectionem g contemplationis requiratur incolumitas corporis, ad quæ ordinantur artificialia omnia quæ sunt necessaria ad vitam, requiratur etiam quies à perturbationibus passionum, ad quam peruenitur per virtutes morales, & per prudentiam;] longè tamen vtilius infractus animus, qui patientia, & longanimitate omnia superat, requiritur.

Iam nunc quæso considerent, qui ad

22.2.q.182.a.3. b Rich.de S. Viñ. in Psal.28. c S. August. serm. 43. de temp. d Taul. Dom. 20. post. Triv. serm. 2. e Alber. Magn. de adhaeren. Deo. c. 2. f Rich. de prop. ad conf. c. 79. Cass. coll. 14. c. 2. 3. i. iou. Carth. de font. luc. a. 9. Caiet. in 22. q. 180. a. 2. & q. 182. a. 1. Molin. Carth. t. 1. p. c. 6. §. 3. & passim omnes. g S. Thom. cont. Gent. l. 3. c. 37.

statum orationis mentalis ex instituto religioso, aut singulari vocatione (in quocunque tandem statu) determinati sunt, quidnam non animi, ac diligentiae adhibere oporteat, ne tanquam nec frigidi; a nec calidi ex ore Dei euomantur; negligentia mortificationis, & pietatis internae exercitationis omissione prolapsi, ut inter caelestes epulas, tanquam vagi & profugi super terram, fame, & inopia spiritualis solatij, in regione longinqua, pereant. Quapropter fili b accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & in timore, & praeparata animam tuam ad tentationem. deprime cor tuum, & sustine, & inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus. Et cum pietas ad omnia utilis, fundamentum sit, & origo in Deo bene solati animi; resolutio, virilique pectore sibi fixum statuatur spiritualis Athleta, illud Psalmistae: c Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo: Dominus protector vitae meae, a quo trepidabo. Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum; si exurgat aduersum me praellium, in hoc sperabo: quasi diceret; Tu Domine, qui me ad debellandam naturae malitiam per gustum tuae dulcedinis vocasti; esto multum propriae imperfectionis, & modicum tui solatij habeam, ac opus quasi impossibile aggredi videar; attamen in omni difficultatis molestia, tibi me ex toto corde committo, tuaeque Bonitati magis, quam proprijs conatibus innitens, offero memetipsum, & intrans in domum tuam d

adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Quia verò homo nunquam in eodem statu permanet, ut vel ideo frequenter in spiritu & instrui, & roborari debeat spiritualis Athleta; hinc de varijs auxilijs externis hic consequenter dicemus,

De libris, tempore, loco, ac corporis situ, exercitio mentali magis accommodis.

ARTICVLVS QVARTVS.

DE librorum lectione, & maxime, an huius vel illius praeccepta, modus, & ordo, in praxi seruanda sint, nulla potest certa regula assignari; quod enim vni pulchrum, alteri sordidum videtur, & quod hic magni aestimat, ille vilipendit, quodque huic prodest, isti nihil utilitatis confert. Hinc etiam quemlibet praesertim incipientium, & proficientium ad lectionem, & praxin talium librorum remittimus, qui ipsum viuacius ad exercitia mortificationis, virtutis, & deuotionis commouebunt. Verum non tam cardo rei in hoc versatur, ut viles libri legantur, quam ut constet, qua diligentia perlegi debeant, & quamdiu horum lectio auxilium ferat. Et quidem ad diligentiam quod attinet, ea quae in mysticis libris (praesertim quae in hac summa practica,) continentur, non perfunctorie aut frustulatum, aut semel; sed mature consequenter, ac persape, perlegenda erunt. [passio enim e amoris hoc habet; tum quod

a A. 1. oc. 3. b Eccl. 2. c Psal. 26. d Psal. 5. e S. Thom. 2. 2. q. 27. a. 2.

quod non subito fiat, sed cum morali quadam duratione;] tum quod ex sua natura insatiabilis sit, & ex quolibet bono, nouum lumen consequatur, bonumque amplius cognitum amare gestiat. pro vt Maria Magdalena Christi Domini amantissima suo exemplo docet. Hæc enim [cum fletet, *a* inclinauit se, & prospexit in monumentum. certe iam monumentum vacuum viderat, iam sublatum Dominum nuntiauerat: quid est quod se iterum inclinat, iterum videre desiderat; sed amanti semel aspexisse non sufficit, quia vis amoris intentionem multiplicat inquisitionis. Quæsiuit ergò prius, & minimè inuenit; perseuerauit, vt quæreret, vnde & contigit, vt inueniret, actumque est, vt desiderium dilata crescerent, & crescentia caperent, quod inuenissent.] Ad durationem verò lectionis spiritualium librorum quod attinet, notandum venit, tres esse differentias eorum, qui circa orationem mentalem versantur; Prima est illorum, qui toto vitæ tempore *b* circa status modi naturaliter operandi, scilicet meditationis, adspirationis, & contemplationis, siue affirmatiui, siue negatiui modi, interiora sua perficiunt; & hi quoque tota vita à varijs piorum librorum lectionibus auxilium capiunt. Secunda est illorum, qui peruersis cupiditatibus victi, *c* amicitia Dei indignos se reddiderunt, & hi sicut maius tormentum non habent, quam vt orationi mentali intersint; sic ne-

que libros de pietate tractantes perficere possunt. Tertia est illorum, qui ad status modi supernaturaliter operandi transeunt, & hi cum ad priuationem rigorosam pertigerint, & priori deuotione fuerint destituti, ita vt illam nullo modo resumere possint; nec tamen videant, quid vterius agendum sit, maius leuamen ex librorum lectione vix haurient, quàm quod legendo ea, quæ statu priuationis habentur, videant, eadem aut similia iam pridem alijs contigisse, & profectui spirituali non tantum non aduersari; sed quam maximè prodesse, imò necessaria esse; vnde etiam successu temporis, præsertim in medio priuationis, omnis lectio, & auditio de mysticis in nauseam conuertentur, quo ad vsque in statu vnionis, sensus, ratio, mens, & consilium restituantur: atque tum, & maximè in statu transformationis, nil tam subtilè ab vllò mysticorum scriptum est, quod non intelligant diuino intelligentiæ radio benignè semper collucente, & expedita praxi, absque librorum lectione, in arcano amore procedant.

Tempus verò matutinum omnium iudicio orationi mentali commodissimum esse; ex eo prouenit, quod corpus per quietem somni magis ab onere ciborum alieniatum, & confortatum, ad omnes actiones communiter sit magis aptum. [post cibum *d* enim impeditur operatio intellectus.] cui accedit ipsum silentium, & ab omni tumultua-

tione

a S. Gregor. homil. 25. in Euang. *b* infra Decis. 9. *c* infra Decis. 5. art. 4. *d* S. Thom. q. 13. de verit. art. 4. c.

trione quies, vt animuni à multis in vnum collectum, ad functiones spirituales commodius possit applicare; atque ita frequenter, dum medium a silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter perageret, omnipotens sermo tuus Domine de regalibus sedibus venit, ac deuotam animam bona cœlestia esurientem consolatur, iuxta illud: *b* Nox illuminatio mea in delictijs meis.

Circa tempus porrò orationis mentalis, hoc cum primis animaduertendum est, nonnullos quasi omne tempus, velle contemplationi impendere, non quod hoc ipsum vtiliter præstare; sed vt sub specie pietatis, ab officijs communitatis, & charitatis proximo exhibendis, sese subducentes, otio, & pigritiæ vacare possint; quod incipientes, & proficientes, vtpotè varijs adhuc defectibus sibimetipsis onerosi, & charitate sufficienter nondum perfusi, familiarè habent, sicut & alias plerasque imperfectiones. & ideò discretè, non autem superfluè, aut excessiuè (vti nonnulli durioris humoris, & in amore diuino sicci, facere solent;) laborare, & charitatis officia ipsos præstare doceant spirituales Magistri. Et certè si vel perfectus, [& qui à Deo ad *c* internum silentium, in diuinamque caliginem vocatus est, semper à charitatis operibus vacare vellet, multum à veritate aberraret:] quid non fiet apud illum, qui subindè tempore orationis mentalis, de Superiorum iussu, aut charitatis lege vtilius labori applicari non vult; sed po-

a Sap. 18. *b* Ps. 138. *c* Taul. Dom. 20. post Trin. ser. 2. d. ibi. *e* Hugo ap. S. Bon. 5. Itin. ar. d. 2. col-

tius interno, obscuro, & tœdio suo fundo inhære? [itaque vbi res *d* postulat, ipsique incumbit, amoris actibus insudabit, idque cum abnegatione sui ipsius, non ex actionis affectu, cum voluptate, & oblectatione sui, (cui tamen vitio per plures subiacere probantur;) sed ex amore purissimo in abstractione, cum vacandi desiderio, seu ad vacandum festinatione. Nam qui actioni abstractus insistit, huic omnia quæ agit, multipliciter obnoxia videntur. Nemo siquidem multipliciter æquè perspectam habet, vt is qui semper in abstractione positus est.]

Locus autem quantum fieri potest, ab omni tumultu, sono, & luce assumatur separatus, vt quantò plus ab externis perceptionibus sensus vacant, tantò profundius ad interiora tendentem, sese recipere sinant. Et huius rei gratia contemplatiui loca deserta, & ab hominum accessu remota, seligere consueverunt, & [Reuelatio *e* diuinorum dicitur occulta, quia non nisi in occulto percipitur. ideò etiam ad eam necessaria est secreta habitatio, & mentis collectio, & vnio: vnde etiam non in multitudine Deus secreta reuelauit, & hoc ideò, vt nos ad secretum vocet, & in vnum colligat.]

Situs verò corporis, ad dignitatem diuini consortij tempore orationis mentalis maximè decens, est genuflectere, vel stare; quod si verò quispiam infirmitate, debilitate, aliaue corporis incommoditate cogere, sedendo, aut iacendo, Deo vacare poterit; ne [per

corporis indispositionem actualis in Deum a tendentia impediatur.]

In prædictis tamen fallit quandoque regula in praxi, apud illos, qui corporali inedia, aut debilitate torquentur; præsertim iuniores, qui in annis crescentiæ matutino tempore libentius esurientem stomachum satiarent, & à molestia famis liberarent, non quidem per consensum voluntatis, sed per martyrium corporis, & sensualitatis, cui subijciuntur. Vti etiam apud inquietum animum loci solitudo; & quies modicum præstaret; talis enim etiam in *b* deserto, in loco *c* horrois; & vastæ solitudinis representationibus varijs, ad quælibet distrahitur; sicut etiam, qui dum mentaliter orandum est, doloribus intensis cruciaretur, nec in situ mollioris lecti, attentè oraret; nec aridus, dum cælum supra se æneum, & terram, quam calcit, ferream experitur, amoris dulcedine se replet, licet omnes pios libros peruolueret, & ipsam sacrum codicem proprio capiti supponeret. Cum ex his & similibus, eo tempore, quilibet sibi proportionato modo (Deo aliud melius providente) torqueri habeat, ad maius meritum. Ne autem de statibus mysticis confusa, sed ordinata notitia concipiatur, consequenter ponitur,

Series omnium statuum Orationis mentalis, secundum modum operandi naturaliter.

ARTICULVS QVINTVS.

CVM ex amissione *a* originalis iustitiæ hominis intellectus plurimum

a Theol. myst. apud Bonan. *b* Exod. 6. *c* Dent. 32. *d* inf. Decif. 5. a 5.

obtenebratus, & voluntas in diuinis amandis admodum languida, ad caduca verò, & ab incommutabili ad commutabile bonum, hæ potentia prolapsa ingemiscant; studio sanctæ meditationis paulatim ignorantia intellectus, voluntatisque durities, corriguntur: ita ut loco speculationum, & appetituum mundanorum, Dei ineffabilibus operibus, & beneficijs humano generi præstitis, toto intellectu, & voluntate intendere collibeat. quod ubi diutina, & varia exercitatione factum fuerit, & tanquam humidum lignum à continuo calore ignis ad siccitatem aliquam & lenimentum naturæ corruptæ pertigerit, aspirationis vsu facilius, & viciniùs cælestia degustare, incipiet.

Porrò sicut meditationis conditio, pium animum per intellectuales discursus, & voluntatis varias excitationes, ad diuina intelligenda, & amanda perducit, longiori aliqua interueniente mora, propter utriusque potentia imbecillitatem; ita aspirationis studium celeri motu, & facili repræsentatione intellectum allicit, voluntatemque inflammat, ut penè in instanti exardescat, sicut ignis in spinis, subito diuino lumine, & calore tarditatem meditationis, non tantum corrigens; sed & intimius, perfectiusque fruitionem mysticam tribuens.

At nequaquam Amori sufficit, instantaneo penè sacrarum aspirationum motu, à terrenis distractionibus absolui, diuinisque coniungi: cum ob eius-

mo-

modi aspirationum facilem expirationem, interruptionemque, graue sit, & laboriosum nimis, momentaneis penè interuallis, ei de nouo coniungi, quem constanti intuitu, & forti amore, magis luberet constringere. hinc fit, vt ex aspirationis volubilitate, amor diuinus interiora amplius perfundens, contemplationis, & firmi intuitus, dilectionisq; statum producat.

Contemplatio igitur diuinam bonitatem, mystico communicans, firmo intuitu stabilique amore, duplici quoque differentia, statum contemplationis distribuit. Primo quidem contemplatione affirmatiua, siue amorosa, in eos qui sortiti sunt animam bonam, Deique docibiles ingenuitate, modestaque naturæ, Deo Opt. Max. omnia tribuentes, amorosa fruitione sua peragunt. Secundo verò contemplatione negatiua, siue transcendente, in eos, qui in se ipsos rigidiores, forti animo quæuis externa, internaue, tanquam summè à primo, & Ente, & Bono deficientia, transcendunt, insatiabilem constantis amoris præstantiam supra ea, quæ sunt, & quæ non sunt, infatigabili conatu prosequentes.

Et hi omnes cum Elia ab Angelo Domini, gratiaque diuina à sæculi periculis excitati, in initio conuersionis, per aliquot temporis spatium, panem arctum, & aquam breuem cum fletu miscentes, mortem spiritualem fugiunt, dein laboriosum montem a Dei Horreb in sacra meditationis exercitijs, conscendunt; Vbi zelo zelantes Diuinam agnitam, & benè afficientem bonitatem, in ea quoque per aspirationis statum scintillant, & exardescunt, postmodum gratissima voce Domini, qua dicit egredere, & sta in monte coram Domino, eleuati, in contemplationis spatia se se diffundentes, cum eo tamen vt ijs, qui ad vltiores status non pertingunt, nec diuina commotione, colloquio, & aspectu supernaturalis modi dignantur, Dominus transeat, ac in his statibus duntaxat, qui in hac prima parte tractantur, brauium certaminis sui consequantur, iuxta mensuram donationis Christi, distribuentis cuiuslibet sicut vult. Et hisce quidem breuiter, & in communi præmissis, consequenter fusiùs de singulis statibus, tota hac prima parte tractatis, dicendum erit.

a 3. Reg. 19.

PRIMVS STATUS MYSTICVS EST MEDITATIONIS.

DECISIO QVARTA.

CVM [notitia, quæ communiter a de Deo habetur, sit imperfectissima,] & ea quæ status prælibaminum habet, indirectè ad

C 3

con-

a S. Thom. l. 3. Ant. Gent. c. 38.

contemplatiuorum exercitationem, referantur; in posterum de statibus directè mysticis, modi duntaxat operandi naturaliter in specie, & pro vt veram Dei vocationem, totam hominis vitam, & animum infractum expetunt, dicendum est. *Et Primo quidem*

Quid sit Meditatio.

II. *An à meditatione incipiat vita mystica.*

III. *Meditationem Passionis Domini præ cæteris esse utilissimam.*

IV. *Meditatio tres habet partes substantiales, videlicet, præparationem, meditationem, & actionem.*

V. *Meditatio tribus potissimum peragitur modis.*

VI. *Quod in Meditatione circumstantianecessario sint consideranda.*

VII. *Quod maxima circumstantiarum sit meditatio Diuinitatis, quæ subinde transit in contemplationis actum.*

VIII. *Præsentiam Dei foueri aspirationibus, & alijs pijs exercitijs.*

IX. *Synopsis status meditationis.*

X. *De spiritali profectu, duratione, & transitu, à meditationis ad aspirationis statum.*

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit Meditatio.

Varia est apud Mysticos Meditationis a descriptio; nobis est meditatio attendita consideratio vnius ex altero, in ordine ad excitandum pium affectum. ex hoc ergò, quod meditatio sit consideratio, excluditur cogitatio, quæ volubiler intellectui quodcumq; obiectum repræsentat, absque firma perferuatione illius, quod obijciebatur; quod autem sit vnius ex altero, dicitur propter discursum, & inuestigationem diuersorum, [passio enim amoris hoc habet, quod non subito b exoritur, sed per aliquam assiduam inspectionem rei amate.] & quidem hoc lo-

co, quæ de Deo cognoscuntur, non simplici intelligentia; sed admixta sensuali crassa, & imaginaria apprehensione, intelliguntur; Ex eo autem quod dicit ordinem ad excitandum pium affectum, reijcitur speculatio, quæ quidem firmo contuitu rem aliquam considerat, & perferuat, attamen absque necessaria dependentia ad amoris diuini, aut virtutis exercendæ perfectionem, nuda oblectatione spiritali, quæ à speculatione exoritur, contenta. Et hoc modo Ethnicorum nonnulli Philosophi, ac plures Hæretici de diuinis quædam cognouerunt, posterisque tradiderunt, non vt indè meritum, aut utilitatem c vitæ contemplatiuæ consequerentur, sed vt natura spiritalis,

secun-

a Aug de spir. & an. l. 1. c. 32. Bern de Scal. Cla. Richard. l. 1. de Cont. c. 4. Hugo de S. Viç. l. de med. S. Bonau. 2 l. in. ater. d. 2 & recentiores omnes. b S. Tho. 22. q. 27. a. 2. c 2. p. dec. 1. a. 16.

secundum modum sibi proportionatum, in speculatione primi Entis, suam perfectionem consequeretur. At nos de tali consideratione loquimur, quæ ideo sollicitè, & attentè Deum, Diuinaque scrutatur, vt eundem ardentè diligat, iuxta Psalm. dicentem, concaluit a cor meum intra me, & in moderatione mea exardescit ignis, scilicet amoris, quo amplius diligam, in tantum, vt quoties ex meditatione non subsequitur aliquis affectus siue sensitius, siue volitiuus, id est, secundum voluntatis desiderium mouens, totius etiam vt infructuosa speculatio, censeri debeat eiusmodi meditatio. Et quia inter Mysticos variat opinio, de orationis mentalis initio, consequenter dicemus,

An à meditatione incipiat Vita Mystica.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Nonnulli, eo quod ante statum, aut vocationem vitæ mysticæ, quosdam singulari probitate conspicuos, meditationis Summam etiam quasi inaduertenter absoluisse, aut quod in benedictionibus dulcedinis à Domino præuentos, morosa, vel imaginaria meditatione opus non habere; vel quod singulares diuinos modos in quibusdam sanctioris vitæ ignorarent, opinati sunt vitam mysticam non tam à meditatione, quam ab aspiratione, aut etiam, quæ indè facillè sequitur, amorosa contemplatione Diuinitatis princi-

pium sumere; quod licet in similibus locum habeat; attamen re ordinario cursu spectata, meditatio ad tollendam intellectus, & voluntatis in diuinis, & rebus rectè agendis ineptitudinem, exordium ponit in vita mystica. quo ita prius b sit, quod animale & infimum, dein quod spirituale, & perfectum est. Atque ita quoque dubium soluitur, an scilicet vita spiritualis à mortificatione, resignatione, humilitate, contemptu sui ipsius, & similibus virtutum exercitijs auspicianda sit: eiusmodi enim virtutes, ipsius meditationis actus & fructus sunt.

Concedendum est nihilominus, quosdam subindè gratia ampliori præditos, citiùs, faciliusque, & quasi absque vlla meditationis remora, aspirationis statum incipere, & ad contemplationis amorosæ contuitum transgredi in principio vitæ internæ. Conformiter autem ad communem praxin, postquam antiqua vita, & peccata præterita vnus, vel alterius c mensis spatio deplorata fuerint, ad meditationis exercitium se se transferet incipiens. Circa quam verò materiam meditatio fructuosè magis versetur, constabit exsequentibus,

Meditationem Passionis Domini præ caeteris esse utilissimam.

ARTICVLVS TERTIVS.

CVM inuisibilia d Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciantur: quidam distinctioni creationis, eiusque

a Ps. 38. b 1. Cor. 15. c Theol. Myst. apud S. Bon. in Prolog. d Rom. 1.

eiusque pulchritudini, aut virtutum
 auro, præstantiæque, penè totam vi-
 tam impendunt. quod quidem in pie-
 nioribus Scholasticis, diuinorum specu-
 lationibus summè deditis, quam maxi-
 mè commendandum est. Nonnulli
 enim in mitiore consuetudine viuendi,
 absque rigida illa corporis maceratio-
 ne, ad imitationem vitæ, & passionis
 Saluatoris nostri IESV Christi directæ;
 similibus consideratione se ipsos exci-
 tare possunt sufficienter; illi verò qui-
 bus propositum est pro virili stigmata
 Domini nostri IESV Christi, & crucis
 mortificationem, iugiter in suo corpo-
 re portare, (talibus hostijs ad purum
 scoriæ deprauatæ naturæ excoquen-
 tes) nequaquam eiusmodi speculatio-
 nibus occupari debent; sed absque am-
 bage, seipsos in corpore, anima, & spi-
 ritu ad integrum Domino holocaustum
 offerre habent; ac eum in finem, medi-
 tationem acerbissimæ passionis in pro-
 totypon; ac viuum Exemplar sibi ante-
 ponere; pro vt securissima doctrina, &
 ordine perlucido ad viuum deducit
 Bellintanus a noster, quo etiam Ordini
 nostri Iuniores Fratres, ad vtilissi-
 mam praxin imbuuntur. subinde ta-
 men pro animi alleuiatione, & varie-
 tate, de virtutum pulchritudine, Beatorum
 gloria, aut huiusmodi quippiam
 meditantur.

Hæc autem vt euidentiora fiant, fru-
 ctus aliquos meditationis Dominicæ
 Passionis apponimus. [fuit enim qui-
 dam Dei amicus, qui quæreret, quid-

nam b ei Dominus præstare vellet, qui
 in suis crebro vulneribus commoraretur.
 ad quod Dominus benignè respon-
 dit. Quisquis necessitatibus meis mila-
 rationis affectum impendens, aliquo-
 ties per diem, & noctem passionis meæ
 meditationi insistit, nouem inde vili-
 tates consequitur. Prima est, quod inde
 à peccatis omnibus mundatur, & quid-
 quid neglexit, ex meis illi meritis resti-
 tuitur. Secunda, quod ad resistendum
 securè hostibus suis ita confortatur, vt
 nullum ex ipso Triumphum referre
 queant. Tertia, quod ad bona quæque
 opera, diuersasq; virtutes peragens,
 vires accipit. Quarta, quod quamlibet
 breuissima eam cogitatione reuoluat,
 semper anima illius in mea gratia reno-
 uatur. Quinta, quod deuotè eam com-
 memoranti libenter ipsi commoror.
 Sexta, quod arcana mihi à Deo Patre
 manifestata, illi similiter pandam. Se-
 ptima, quod ante mortem illius ad per-
 fectionis eum perducam apicem, & de-
 functum cum charissimis amicis meis
 remunerabo. Octaua, quod nihil eor-
 um, quæ serio, & rationabiliter petit,
 illi denegabo. Nona, quod in morte illi
 aduersus hostes eius assistam, & de vi-
 ta æterna ipsum faciam certum, atque
 securum.] Vt autem vtilissima hæc
 meditatio facilius peragi possit, de no-
 tabilioribus eius partibus vltèrius age-
 mus,

*Meditatio tres habet partes substantia-
 les, videlicet, Preparationem, Me-
 ditationem, & Actionem.*

ARTI-

a in Pract. Orat. ment. b Taul. serm. de prepar. ad felicem mortem in fine.

ARTICVLVS QVARTVS.

PRima pars dicitur Præparatio, & hæc fit lectione alicuius mysterij, aut piæ materiæ, vel etiam actuali renouatione memoriæ eorum, quæ alias legit, vel audiuit, eo fine, vt proximè hoc ipsum consideret, circumstantias, proprietates, & similia examinet; quo ita intellectus lumen aliquod, siue notitiam acquirat, in ordine ad voluntatem rectè mouendam. Est autem Præparatio duplex, scilicet proxima, quæ vt iam dictum peragitur, & remota, qua nimirum spiritualis Athleta timorato conamine, se ipsum in omnibus suis operibus veretur, ingenti cura, & sollicitudine, mortificationisq; exercitio, sensus suos, & præcordia contutatur, ne ab exteriorum tumultuosa multiplicitate, ad caduca, mundanaue abripiatur; quæ præparatio magis certè, quam proxima illa est necessaria; quales enim in oratione, & meditatione esse volumus, tales nos esse extra orationem oportet. Præparatio ergo est accumulatio rei distribuendæ, & per singula meditandæ.

Secunda pars est ipsa Meditatio, quæ fit per auditionem, Lectionem, vel propriam conceptionem, dum indagatio, attenta cogitatione, & intimiori semper notitia, propositam materiam minuit, & quasi masticat; vt virtutes, mortificationes, & Dei gustum extrahat; affectuique seu voluntati conseruandum dein tradat; idque triplici modo, & differentia, vt habetur *a infra*.

Tertia pars est, quando intellectus tot

rationibus & beneficijs commotus, tot, tamque stupenda perstringens, ipsam voluntatem aggreditur, inducitque ad actus imitationis, mortificationis, & virtutis; producere insuper facit tanquam particulares operationes ipsius actionis, affectus oblationis, petitionis, gratiarum actionis, & huiusmodi plura, secundum dispositionem internam, & conditionem temporis, ac materiæ, similibusque accidentium, quæ apud incipientes facilè mutationem, ad amorosum, vel aridum successum operantur. Ipsam autem meditationem, quæ secundum has tres partes substantiales peragitur, etiam diuersimodè practitari, consequenter dicendum est,

Meditatio tribus potissimum peragitur modis.

ARTICVLVS QVINTVS.

QVamuis infinitæ propemodum instructiones, modi, & meditandi formulæ assignari soleant; multifariè tamen magis in ipsa praxi, quot sunt meditantium capita, tot quasi & procedendi sunt actiones; quæ nihilominus triplici potissimum differentia peraguntur. Primo, crassa, & imaginaria inhæsiōe, tanquam V. G. præsens quis intueretur anxietatem Christi Domini in hortu, præ agone nimio sanguineas sudantem guttas, audiretque Iudæ, & cohortis tumultuantes iras, accessus vincula, catenarum strepitus, & plura similia, quibus voluntas commoueri potest

D

ad

a Hic a. s.

ad compassionem. Secundo, rationali consideratione, quæ proponit causam mouentem, quæ est immensus amor, & finem, qui est Beatitudo æterna. quo ita eorum, quæ gesta sunt, veritate cognita, ad inflammandam voluntatem deinde procedat meditans. Tertio, affectuosa notitia, quando videlicet in meditatione breui, & quasi nuda apprehensione eorum quæ sibi proposita habet, mox præ bonitate diuina, & gratia sibi, humanoq; generi facta, in lachrymas, compassionem, amorem, gratiarum actionem, Deique laudem prurumpit. Et hi tres modi, quandoque ab eodem meditante, vna meditationis hora, successiuè peraguntur: In praxi enim ordine promiscuo sibi inuicem coherent, quamuis meditans hoc ipsum sæpè non aduertat. Cum autem humana mens ad euagationem prona sit, oportet illam varijs considerationibus alligare, & ideo consequenter dicitur,

*Quod In Meditatione circumstantia
necessariò sint consideranda.*

ARTICVLVS SEXTVS.

TRia præstat circumstantiarum diligens meditatio. Primo, vt inconflans, & vaga mens, cogitatioque animi attentione, & ratiocinatione debilem, non tam faciliè perturbet, distrahatque. Secundo, vt cæcutiens Intellectus lumen clarius rei gestæ assequatur, & spiritus tædia non incurrat. Tertio,

vt voluntas ad virtutis, mortificationisque exercitium, validius commoueatur ab intellectu. Solent autem tales circumstantiæ, vt plurimum vsu venire, nimirum Quis sit qui hæc vel illa patriatur, peragat, vel mandet; scilicet Deus, vel Deus, & homo. Quid, id est, quam crudelia, pœnosa; Vbi, in loco sancto, videlicet in Ciuitate Hierusalem, cui multam dignitatem, & beneficia contulerat: Quibus auxilijs, scilicet ingrati Apostoli, deficientis in proditorem; & ludæorum, quibus corporis, & animæ plurimas gratias præstiterat. Cur, vt nimirum tuam animam ab inferno eriperet, cæloque redderet. Quomodo, id est, quanta humilitate, mansuetudine, patientia, omnia sustinuerit. Quando, nimirum [non ab initio, aut fine mundi, sed quando salus hominum id maximè requirebat.]

Et quia de his, & similibus circumstantijs, meditationumq; modis, quam plurima, tum fusa, tum compendiosa oratione scripta leguntur, assumat, & comedat de his quilibet tantum, quantum proprius palatus de prudentis mystici consilio, appetit: in meditationis enim statu penè apud singulos aliter, atque aliter se res habet, & pro accidentium; naturarumque ordine, instructio, & praxis variat. Pro illis verò, qui in benedictionibus dulcedinis à Deo præuenti, dispositionem ad modum supernaturaliter operandi, vel à longè per odorem Diuinitatis vocantur, consequenter dicimus,

Quod

a S. Thom 3. p. q. 1. a. 5. 6.

*Quod Maxima Circumstantiarum sit
Meditatio Diuinitatis, quæ subin-
de transit in contempla-
tionis actum.*

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Sicuti meditantium quidam vtiliter, & suo statui conformiter, tota vita pijs meditationibus occupati, non singulariter Diuinitatis sublimitates indagant, at simplici, humilique corde, eo modo, quo aut legunt, aut audiunt, interioritati propriæ satisfaciunt; ita profecto illi, qui ad vteriora mystica transire habent, omnes meditationes aliqua ad Diuinitatem transgressione, communiunt, & paulatim in eiusdem perceptione, notabile spatium meditationis vtiliter expendunt: cum enim in vno composito, Christus Dominus sit Deus, & Homo, optimè vtriusque consideratione anima deuota proficit.

Porro, sicut [cogitatio *a* transit in meditationem, quum studiosè insistit, vt aliquid attentè consideret; ita transit in contemplationem *b* quando reprobrositate sensualis cogitationis non permiscetur, accidentia deserit, quidditatis studium, vehementius intelligentiæ lumine depurat.] & ideo [ibi non oportet *c* cogitare de creaturis, nec de Angelis, nec de Trinitate: quia hæc sapientia non per meditationem præuiam, sed per affectus desiderium habet

aspirando consurgere. & [quemadmodum oportet nos *d* mori nobis ipsis, si in Deo viuere debemus, ita oportet etiam paulatim addiscere in Deo viuere, & requiescere per practicum effluxum amoris Dei; qui nos Deo vniat.] & hæc vt facilius tempore orationis mentalis peragi possint, consequenter dicimus,

*Præsentiam Dei foueri aspirationibus,
& alijs pijs exercitijs.*

ARTICVLVS OCTAVVS.

Vt ergò facilius, attentiusue diuinis considerationibus, tempore meditationis vacare liceat, oportet per diem in omnibus actionibus, paulatim se se ad aspirationis statum præparare, & frequenter, vel ex scriptura sacra, vel ex lectione pia, aliquas sententias, seu orationes iaculatorias assumere, quas iteratis vicibus, & affectibus cum sine interno gustu se compererit, in se ipso quasi eloquatur, & animitus proferat, iuxta illud Psalmist. Concupiuit *e* anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. & alibi, Prouidebam *f* Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear.

Tanti porro refert, præsentiam Dei aspirationibus, & mentis eleuationibus continuò fouere, vt vel maximè ideo omnia alia mortificationis, & virtutis exercitia (quæ tantopere in-

D 2

culca-

a Gerson. Theol. myst. spec. Conf. 23. *b* Conf. 24. *c* Theol. myst. apud S. Bonavent. q. Vnic.
d Harph. l. 2. p. 2. c. 13. *e* Psal. 118. *f* Psal. 11.

culcamus *a*) præscribi soleant. non quidem tanquam finis perfectionis internæ, sed duntaxat vt medium, sine quo non, ad contemplationis quietem, instabilis, & vagabundus animus pertinere potest. Vndè etiam sicut aqua turbata, aut inquieta, imaginem non recipit; sic neque spiritus vagus, & profugus super terram, varijsq; concupiscentijs allectus, & mortificationis, ac Virtutis labore nondum confractus. Et hinc iure merito tam ad aspirationis, quam [contemplationis perfectionem requiritur quies à perturbationibus *b* passionum, ad quam peruenitur per virtutes morales, & per prudentiam.] Vt autem quæ fusiùs dicta sunt de statu meditationis, compendiosa praxi complectamur, apponitur hic consequenter,

Synopsis status Meditationis.

ARTICVLVS NONVS.

Meditatio c cordis mei in conspectu tuo semper. ac si diceret. ô pia anima, quæ opitulante diuina gratia, vitæ mysticæ initia subire statuisti, & per sacras meditationes, vnum ex altero colligis, vt ignorantiam cæcutientis intellectus corrigas, quo ita voluntatem (ad omne opus bonum languidam) piè commouere possis: noli hoc ipsum tepida negligentia aliquando facere, aliquando autem omittere; sed profus virili animo tam diuino muneri, totam vitam tuam sanctifica, de-

uoue, & consecra; ideò enim dicitur, meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, id est, tota vita.

Non tamen ad instar Ethnicorum, aut Hæreticorum more, vel etiam spirituales honorem ambientium, qui speculationibus rerum diuinarum ad oblectationem intellectus, & iactantiam duntaxat, se se dedicare solent; & ideò dicit, meditatio cordis mei, vt videlicet sicut ex naturali corruptione de corde *d* exeunt cogitationes malæ, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiæ, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia, ita profus ex meditatione talem haurias vtilitatem, vt dein ex eodem corde procedant, vt fructus spiritus, cogitationes bonæ, ac charitas, *e* gaudium, pax. patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.

Ad has porrò virtutes, nulla meditatio tantum proderit, quam accurata & perspicua illa sacratissimæ vitæ, & passionis Saluatoris Domini nostri IESV Christi, in qua non tantum humanæ, sed & diuinæ virtutes, animæque oblectationes habentur, vt ideò etiam subindè, ab humana ad diuinam præstantiam considerandam transire liceat. Vndè quoq; dicit, & meditatio cordis mei in conspectu tuo, scil. diuino; quatenus non semper hæreas, in considerandis mysterijs humanitatis, sed etiam diuinitatis, cum Saluator noster simul in eodem

a Inf. dec 1. n. 1. & 2. *b* S. Thom. cont. Gent. l. 3. c. 37. *c* Ps. 48. *d* Marc. c. 7. *e* Gal 5.

eodem composito fuerit, sitque Deus, & homo. Quæ ut faciliora euadant, diligenter obseruentur tres partes substantiales, scilicet præparatio, meditatio, & actio; idque vel imaginatione, ac si præsens omnia intuereris audiresque; vel ratiocinatione, tecum cogitando causam, id est, amorem, & finem, id est, salutem humani generis, & tuam in particulari: vel affectu, dum ipso instanti cogitationis sacrorum mysteriorum, in compassionem, amorem, gratitudinem, & similia resoluas, prout ex aliquo approbato, & praxis mysticæ prudente viro audiueris, legerisve in tali libro, quem tibi magis utilem didiceris in praxi.

Ut autem meditatio firma sit, & non facile subiecta distractionibus, utque intellectus clarius lumen percipiat, & voluntas penitus moueatur, diligens habeatur ratio circumstantiarum, quæ copiose à meditationis scriptoribus solent explicari. Sit etiam meditatio, non sensibilis deuotio, ne propriæ consolationi affixa, amorem sensibilem extorquere labores, & fortè ex propria culpa corporis debilitatem, & capitis dolores incurras, quandoquidem sensibilis illa deuotio principaliter, ad demulcendam naturæ corruptæ insaniam, & inclinationem ad mundanas cupiditates alleuiandam, pijs animabus concedatur. Et certè si meditatio cordis tui fuerit in conspectu Dei semper, omnes illusiones, visiones, ecstases & nimias suauitates (nonnullis periculis expositas) euades facillimè. In corde enim

tuo cognosces, te similia non debere appetere, ad perfectionem, & mortificationis depurationem necessaria etiam non esse, ipsis alijs taliter illis, tandem in corde suo intelligentibus, quo mouente, quo authore, & quam modico virtutis progressu, ac mortificationis ardore, dies tuos vanè, ne dicam malitiosè consumpserint. & idè esto affluant sensibilis deuotionis diuitiæ, noli cor tuum apponere, ut meditatio cordis tui sit in conspectu Dei semper, nec ab illo oculum auertas, ut illius paruulo gustu sensualitati tuæ satisfaciat; imò modicum talem deuotionem æstimare debes, & tantum de ea assumere, quantum ad recollectionem, virtutis, & mortificationis studium, noueris esse necessarium: alioqui Deo mittente aliquam ariditatem, se seque abscondente, ex contraria sensualitate, supra modum inuenies te desolatam, & tristem.

Sit etiam meditatio cordis tui, id est, non sensualitatis, sed magis fidelitatis & constantiæ; cor enim dat animum virilem, ut infracto pectore, quæque sui muneris subire valeat. quando ergò meditatio non poterit fieri pacifica quiete, noli putare, te aliud non posse præstare, quin imò ad cordis tui virtutem, meditationem tuam recipias, & ubi vis concupiscibilis, & blandientis amoris deficit, ibi vim irascibilem commoue, te ipsam contemne, contra proprios defectus indignare, acrius virtutis & mortificationis studium propone, indignam te ipsam habeas, quæ ali-

qua quiete interna fruaris, quæ Dei amore, & gustu afficiaris: Ac demum quamcunque ariditatem, modestiam, afflictionemque compereris, illam insigni constantia arripas, passionem, crucem, & mortem Saluatoris pro modo imitatura.

At ne in incertum curras, aut pugnes, quasi aërem verberans, noli propositum virtutis, mortificationis, & emendationis generali modo instituere, ac dicere, in omnibus me offerro ad quælibet toleranda, in omnibus imperfectioribus me emendabo: nam oportet, ut meditatio cordis tui sit, non alicuius indifferentis cogitationis: de corde enim particularia exeunt, scilicet inclinatio ad hoc, vel illud videndum, audiendum, dicendum, appetendum; & ideò in particulari quoque firmiter statuere habes hodie, vel usque ad proximum tempus orationis, verbi gratia, tertio in oculis, auribus, cogitationibus, &c. mortificabo me ipsam, sincero de super examine instituto sequenti oratione, dum iterum ad propositum ventum fuerit, an prius promissa præstita sint, nec ne, dura tui ipsius increpatione adhibita, si quidquam omissum deprehenderis; illicò de nouo iterum ex corde statuens particulares defectus emendare, ne illorum absurditate, iure merito ab interna pulchritudine rejiciaris.

Quod si meditatio cordis tui taliter fuerit constituta, spiritali profectui, virtutis, & mortificationis puritati, pro

modulo tuo satisfacies. nec contristaberis diutiùs, quam coætanei, aut fortè tota vita, in meditatione cordis tui in melius procedas: sic enim vtiliter meditando eris quoque in conspectu Dei semper, nec te affliget, imò gaudebis amplius, si & tu cum illis, qui in perfectioribus statibus Deo coniunguntur, adstiteris duntaxat. ideò etiam non leuiter, & sine prudentis mystici consilio, ad perfectiores status transibis; sed sit semper meditatio cordis tui in conspectu Dei, si ipsi ita visum fuerit, hoc modo paulatim, & mitiori modo, tenebras intellectuales, & voluntatis cupiditates conuersura in delectationem spiritalis vitæ, virtutis præstantiam, & Dei amorem. Ut autem mystico constet, quantum in spiritali vita profecerit, consequenter dicimus

De spiritali profectu, duratione, & transitu à meditationis ad aspirationis statum.

ARTICVLVS DECIMVS.

SACRÆ meditationis fidelis exercitatio, id tandem præstat, ut non solum inuisibilia a Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciantur, utque in omnibus Dei operibus liceat aliquam bonam haurire cogitationem; sed etiam, ut interior spiritus ignorantia pedetentim corrigatur, substituto lumine rerum diuinarum, cuius pulchritudine facile etiam voluntas ad virtutem, & Dei amorem excitetur. quo in genere acci-

a Rom. x.

accidit in interiori statu animæ, velut si quis ingentem, eamque per obscuram fabricam deiiceret, eo fine, ut in loco vacuo lumen, & calorem solis consequeretur.

Et talis in anima felix mutatio, non ita facilè, aut modico tempore perficitur; sed apud nonnullos tota vita perseverat; apud alios pluribus annis; pauciores tamen, postquam aliquot mensibus, aut medio circiter anno meditati fuerint, ad vltiora citius se præparantes, ex gratia, & diligentia, explicitum meditandi modum deserunt, & aspirationis facilitatem sequuntur: ita tamen, ut ad cautelam, & ne diuagari contingat, si aridiores forent, ad aliquam meditationis propositam materiam, confugere possint. Qui autem tota, aut penè tota vita, fructuosè explicita meditatione occupantur, frequenter magno spiritus solamine orationes iaculatorias, & aspirationes commiscent; in

praxi enim impossibile est aliter contingere, cum aspirationes scintillæ sint amoris excussi à meditatione.

At cum certò didicerit meditans, se aspirationum vsu facilius Deo coniungi, & resolutò magis animo mortificationis, & virtutis molestiam subire, securus ad status aspirationis, modos, & regulas transeat; siue multum, siue parum temporis in meditationis explicito studio impenderit; præsertim cum experientia didicerit, quibuscunque meditandi modis, nihil sibi amplius accedere profectus, & ob internam molestiam, quasi meditandi impossibilitatem; in aspirationis autem vsu benè omnia peragendi facilitatem experiri. Atque hisce de statu meditationis positus, necessario hoc loco ad securam utilitatem praxis, quædam interponenda sunt, quæ ad omnes status primæ huius partis referuntur.

*a De his Conform.
habet Ioan. à Cruce asc. mont. l. 2. c. 13.*

DE SPECTANTIBVS AD STATVS PRIMÆ PARTIS IN COMMVNI

DECISIO QVINTA.

NE aut Scholastici ingenium, aut Practici tædium, iusta commotione stomachari videantur, quod crambe recocta, iteratisq; vicibus inuoluantur, quæ separatim, & ordinatè dicenda forent; hinc documenta quædam, ceu generales regulas statibus primæ Partis, scilicet Meditationis, Aspirationis, & Contemplationis, tam negatiui, quam affirmatiui modi, necessarias; post aliqualem

lem instructionem, & praxin adeptam, hoc vt conuenientiori loco, subijcere oportuit, & dicere,

- I. Ex amissione originalis iustitia profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & amoris diuini exercitijs sanandam.
- II. Exercitium mortificationis, & virtutis, in actibus certis, & determinatis, est omninò necessarium.
- III. Quod sensibilis deuotio ordinetur ad lenimentum natura corrupta, virtutis, & charitatis exercitia.
- IV. Quod sensibilis deuotio, ne exponatur gula spirituali, visionibus, & illusionibus Demonum, sobriè accipienda sit.
- V. Tempore orationis mentalis inordinatam violentiam cauendam esse.
- VI. Quod tempore orationis mentalis, super omnia sincerus animus erga Deum sit spectandus.
- VII. De modo se habendi circa distractiones tempore orationis mentalis.
- VIII. De modo se habendi in tentationibus.
- IX. De quibusdam impropriis causis priuationis, tædij spiritualis, & subtractionis sensibilis deuotionis.
- X. In ariditate vim irascibilem per actus rectæ intentionis, & resignationis excitandam esse.

ARTICVLVS PRIMVS.

Ex amissione originalis Iustitia, profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & diuini amoris exercitijs sanandam.

Infelix ego homo, rectè inclamat Apostolus, a quis me liberabit à corpore mortis huius. Video enim, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis; quia non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. Eiusmodi autem repugnantiam cum quilibet in se plus minus ita experiatur, vt in mystica exercitatione, quam

plurimum sentiat impedimenti, perfectionis spiritualis amantes, & qui pro Domino non ita certant, quasi aërem verberantes; sed castigantes corpus suum, & in seruitutem redigentes; dum volunt facere bonum, quod reperiunt adiacens malum radicitus extirpare gestiunt, & sollicitè conantur. quod cum maximè sit necessarium, pro faciliori notitia & praxi tria hic dicenda erunt: Primò, vnde dicta repugnantia profluat. Secundo, quod virtutum moralium, & Theologicarum; Tertio autem diuini amoris infatigabilibus exercitijs, sananda sit. Ad primum ergò quod attinet, sciendum est quod [Deus fecit Hominem rectum. b erat autem recti-

a Rom. 7. b S Thom. I. p. quest. 95. n. 1. c.

rectitudo secundum hoc, quod ratio subdebatur Deo; rationi vero inferiores vires; & animæ corpus. Prima autem subiectio erat causa & secundæ, & tertiæ. quam diu enim ratio manebat Deo subiecta, inferiora ei subdebantur:] [posteaquam verò a præcepti facta est transgressio, confestim gratia deserente diuina, de corporum suorum nuditate confusi sunt, senserunt enim motum inobedientis carnis suæ, tanquam reciprocã pœnam inobedientiæ suæ; Ex quo datur intelligi, deserente gratia, soluta est obedientia carnis ad animam; quod per gratiam in anima existentem inferiora ei subdebantur.] atque ita [ex dissolutione harmoniæ b originalis iustitiæ,] subsecutus est [linguor e naturæ, id est, inordinata dispositio: [idque [non vt pura priuatio, sed vt habitus d corruptus, & inordinatam dispositionem partium animæ] causans. hinc ergo sequitur, quod omnes defectus e virtutum possint reduci ad peccatum originale, in quantum includuntur in carentia originalis iustitiæ, quæ totam animam perficiebat.] hoc ipsum autem principaliter in tribus animæ viribus quam maximè videre licet. Primò enim vis rationalis admodum obscurata est, & mentis hebetudine obuoluta, ita vt ad primam, & summam veritatem sese habeat, vt oculus noctuæ ad lucem. Secundò autem vis concupiscibilis ab incommutabili bono ad commutabile, vsque adeo conuersa est, vt

in his, quæ sensibus percipit, facillimè tanquam muta animalia corrumpatur. Tertio verò, vis irascibilis, tam infirma & debilis est, vt malo, & quidquid bono, aut virtuti aduersatur, vix sine graui violentia reluctari possit.

Ad secundum autem quod attinet, sicut ex amissione originalis iustitiæ tanquam ex radice, omnia vitia, & peccata profluunt, ita ex contrario virtutum scilicet remedio curantur; vario tamen virtutis gradu. Et primò quidem cum [homo secundum suam naturam sit animal politicum; virtutes quæ in homine existunt secundum conditionem suæ naturæ politice vocantur, pro ut scilicet homo secundum has virtutes rectè se habet in rebus humanis gerendis.] Secundò verò [quia ad hominem g pertinet, vt etiam ad diuina se trahat, quantum potest, & hoc nobis in sacra Scriptura commendatur multipliciter (secundum illud *Matth. 5.* Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est;) necesse est, ponere quasdam virtutes, medias inter politicas, quæ sunt virtutes humana; & exemplares, quæ sunt virtutes diuina: quæ quidem virtutes distinguuntur secundum diuersitates motus, & termini; ita scilicet, quod quædam sunt virtutes transeuntium, & in diuinam similitudinem tendentium: & hæ vocantur virtutes purgatorie; ita scilicet, quod prudentia omnia mundana diuinorum contemplatione despiciat, omnemque animam co-

E

gita-

a S. Tom. *ibid.* b 1. 2. q. 81. n. 1. e. *cibid.* d *ibid.* ad r. c 2. 2. q. 53. a. 1. ad 2. f *Platin.* apud *Macrob.* g 1. 2. q. 61. n. 5. c.

gitationem in diuina sola dirigat: temperantia verò relinquat, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit: fortitudinis autem est, vt anima non terreatur propter excessum à corpore, & accessum ad superna. Iustitia verò est, vt tota anima consentiat ad huiusmodi propositi viam. Quædam verò sunt virtutes iam assequentium diuinam similitudinem, quæ vocantur virtutes iam purgati animi, ita scilicet, quod prudentia sola diuina intueatur, temperantia terrenas cupiditates neficiat, fortitudo passiones ignoret, iustitia cum diuina mente perpetuo societur, eam scilicet imitando, quas quidem virtutes dicimus esse Beatorum, vel aliquorum in hac vita perfectissimorum.] Tertio autem [sunt aliæ virtutes homini necessario infusæ a ad supernaturalem finem consequendum, quæ Theologicæ dicuntur. & sunt b Fides, Spes, Charitas. Et primò quidem, quantum ad intellectum, adduntur homini quædam principia supernaturalia, quæ diuino lumine capiuntur: & hæc sunt credibilia, de quibus est fides. Secundò verò est voluntas, quæ ordinatur in illum finem: & quantum ad motum intentionis in ipsum tendentem, sicut in id quod est possibile consequi: quod pertinet ad spem: & quantum ad vnionem quandam spiritualem, per quam quodammodo transformatur in illum finem, quod fit per charitatem: appetitus enim vniscuiusque rei naturali-

ter mouetur, & tendit in finem sibi connaturalem: & iste motus prouenit ex quadam conformitate rei ad suum finem.] Quia verò [peccatum originale est habitus, qui est inordinatio e naturæ, non autem actuale peccatum, quod est inordinatio actus:] hinc è contrario, [virtus d est bona qualitas mentis, qua rectè viuatur, qua nullus malè vitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur,] pro huius autem diffinitionis notitia est notandum, quod habituum operatiuorum e aliqui sunt semper ad malum sicut habitus vitiosi, aliqui vero quandoque ad bonum, & quandoque ad malum; sicut opinio se habet ad verum & falsum: Virtus autem est habitus semper se habens ad bonum, & ideo vt discernatur virtus ab his quæ semper se habent ad malum, dicitur, Qua rectè viuatur: vt autem discernatur ab his, quæ se habent quandoque ad bonum, quandoq; ad malum, dicitur, Qua nullus malè vitur. Causa autem efficiens virtutis infusæ (de qua diffinitio datur) Deus est; propter quod dicitur, Quam Deus in nobis sine nobis operatur.] in actus autem exercitio Virtus est actus ordinatus, & debitus: Vitium est actus inordinatus, & illicitus. Vtriusque autem actus tam vitij scilicet, quam virtutis, maiores vel minores fiunt, secundum quod intenduntur, vel remittuntur, ac etiam pro [obiectorum diuersitate f multiplicantur; tam circa operationes, quam passiones.] ac variè exer-

cen-

a1.2.9.62.a.1.c. bA.3.c. c1.2.9.82.a.1.ada. ibid. 9.55.A.4. d. ibid. in o. e. ibid.
f 1.2.9.69.A.1.c. G. A. 3. G. 4.

eentur ad vitia extirpanda; & quidem directe per contraria; ita vt sicut vitium contrariatur virtuti, sic pro sanando aliquo vitio assumitur talis virtus, quæ vitio ex toto opponitur, vt v. g. vitio superbiæ humilitas, luxuriæ castitas, superfluitati paupertas Euangelica, garrulitati silentium, ac ita consequenter de singulis; prout ad longum tot inuenire est libros, vt te integris sarcinis onerare possis: ad quos quilibet, pro vt sibi permixtum, aut à viro intelligente persuasum, vel secundum propriam deuotionem magis utile visum fuerit, recurrere potest. Nostri enim instituti non est, eiusmodi libros de nouo describi, aut imprimi facere: qui pro cuiuslibet captu, & mensura donationis Christi, accuratè satis ea, quæ pertinent ad vitia cuiusque extirpanda, ac virtutes inferendas pertractant. Vnde etiam hoc loco ea duntaxat breuiter ponimus, quæ ad notitiam praxis necessariò face- re, iudicauimus.

Ad Tertium verò quod attinet; nihil vsque adeo vicissim ex radice inordinatum appetitum, tam sensituum, quàm intellectuum sanare potest, quàm [charitas, quæ est habitus in anima creatus, & qua homo inclinatur in actus omnium virtutum propter Deum, vt illos promptè, & faciliter operetur;] per strenuam actuum virtuosorum exercitationem. Et sic ex radice languor animi, & inordinata inclinatio ad vitia sanari poterit. ita vt etiam virtutes, quæ

inter se connexæ sunt, dum vnã habet alias quoque possideat, ex ipsa bona mentis qualitate profluentes, plus minus tamen intensas, secundum quod in statibus vitæ mysticæ progressum quis fecerit: vt enim ex vera perfectione inordinatas passiones, & corporis dolores potius diiudicet, quàm molestè sentiat; ad donum supernaturalis sapientiæ, si non potius ad altiorem aliquam gratiam, pertinere videtur. Sicut autem Virtutes Theologicæ absque charitate esse non possunt, ita virtutes politicæ, vel [morales, b quæ scilicet per humanam industriam acquiruntur, sine charitate esse possunt;] & prò dolor sunt nimis apud illos, qui ambitionis vitio elati; ne vlli inferiores videantur, & laudem quoque ex virtute, ac spiritali vita ad oculum, pharisæis, & sepulchris dealbatis proprium, venentur: iisdem politicis nimirum & moralibus virtutibus se ornare solent. in quo quidem simulationis genere longè præcellunt illi, qui Satanæ malitia perfusi, tum maxime solari videntur, cum per fictas c Ecstases, visiones, & reuelationes phantastica compositione ementitas, sua diuendunt, & apud incautos, præter omnium virtutum culmen, etiam sanctitatis honorem aucupare norunt. & ideo pro omni cautela fructus charitatis, & opera carnis examinet ille, qui decipi non vult. [omnes enim species iustitiæ d quas habent serui Dei in veritate, possunt habere serui Diaboli in simulatio-

E 2

ne. so-

a 2. 2. q. 23. n. 2. c. b 1. 2. q. 65. n. 1. c. c infra decis. 8. n. 5. d S. Chrysostr. apud Harph. l. 1. p. 2. c. 98.

ne, solam autem charitatem Spiritus sancti non possunt habere.] sunt autem opera carnis *a* fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, commestationes, & his similia. Fructus autem Spiritus sunt charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Et secundum hæc quomodo *b* in aquis resplendent vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. qui ergo vtiliter virtutum exercitio vitia superare, & ex radice delere voluerit, in omnibus suis actionibus ad primam charitatem, quæ Deus est, per internam recollectionem, seu præsentiam Dei confugiat, & oculum spiritus semper ad Deum conetur eleuare: siue hoc fiat per aspirationem, intuitum, vel contemplationem, vel actus resignationis, mortificationis, humiliationis, vel alia quæcunque demum, per quæ quilibet sese ad intra attentius ad Deum occupare poterit.

Virtutis tamen amans, & sincerè studiosus non contristetur, si etiam post multorum annorum labores, & perfectionis conatus, varijs passionibus sese adhuc subijci videat. nam [passiones *c* neque virtutes sunt, neque malitiæ,] & etiam [omnes *d* motus appetitus sensitui passiones dicimus,] motus scilicet

primo primi, in quibus nec vitium, nec virtus est. Atque etiam hinc sequitur, quod [virtutes *e* morales, quæ sunt circa passiones, sicut circa propriam materiam, sine passionibus esse non possunt: cuius ratio est, quia secundum hoc sequeretur, quod virtus moralis faceret appetitum sensituum omnino otiosum: non autem ad virtutem pertinet, quod ea quæ sunt subiecta rationi, à proprijs actibus vacent: sed quod exquantur imperium rationis proprios actus agendo. Vnde sicut virtus membra corporis ordinat, ad actus exteriores debitos, ita appetitum sensituum ad motus proprios ordinatos,] ac etiam virtutis exercitium non turbat, sed ad virtutem pertinet, quod [aliquis bono habito fruatur, *f* vel non habitum habere desideret. vel quod etiam malum futurum caueat, vel quod appetitus sensituius rationi conformetur, vel quod tristetur moderatè *g* in quibus tristandum est. [& hoc *h* etiam vtilè est ad fugiendum mala: sicut enim bona propter delectationem promptius quærentur; ita mala propter tristitiam fortius fugiuntur.]

Nemo autem è contratio virtutis exercitio se satisfecisse, aut rem magnam se præstitisse persuasum habeat, si culicem excolans, camelum deglutiat, & si in rebus corpori necessarijs, v.g. in potu aut cibo, vel similibus, subindè modicum quid sensualitati subtrahat, & interea vitia spiritus, puta vanam

glo-

a Gal 5. *b* Proverb. 27. *c* Aristot. 2. Ethic. c. 5. d 1. 2. q. 59. a. 3 c. *e* ibid. f. 1. 2. q. 59. n. 3. c. *g* 2. Ethic. c. 7. *h* ibid.

gloriam, propriam æstimationem, iram, vindictam, similiaque complura minus obseruet, aut non strenuè emendet. austeritatis namque & abstinentiæ virtus, primò quidem in charitate, & in orationis frequentia radicata, alias pleræque, & singulariter spiritus virtutes, comites habere solet: si eiusmodi austeritates in Deo radicem iecerint, & non in alio aliquo spiritus vitio, pro vt complura exempla docent illum qui ex multa lectione fructum capere nouit. Vt autem in virtutis praxi solidè spiritualis Athleta deducatur, consequenter urgemus, & dicimus,

Exercitium mortificationis & virtutis, in actibus certis, & determinatis esse omnino necessarium.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Pla consideratione diuina, & humana mysteria percurrere, ipsi etiam naturæ gratum est, & consolatorium; at virtutis, & mortificationis exercitium, etiam constanti animo horrorem incutit. Tepidiores ergò ne meditationem non perfecisse videantur, dum affectum ad imitandas Saluatoris, B. Virginis, aliorumque Sæctorum virtutes, & mortificationes excitant, in genere quidem secum statuunt, ac proponunt, in omnibus Deo placere, omnia quæ recta, pia, & optima nouerint, imitari, dein nihil penitus, aut minus, quam modicum præstantes. Cum autem actiones humanæ sint singulares, ea-

rumque nullus præ momentanea successione, apud nos sit numerus, quis sincerus mortificationis amator in genere singula corriget? et si cum proposito particulari v. g. tribus vicibus hoc die contemptus suscipias; vix tamen se hoc ex corde præstitisse comperit, quis absque propria tepiditate, & deceptione, omnia & singula, generali tali quali cogitatione, in melius emendanda, libimet persuadere audeat?

Eapropter spiritualis profectus sincerus amator, virili pectore indices fetura animaduersione seipsum determinatis actibus mortificationis, qui inordinatos appetitus respiciant, excruciet, & dicat (ò fons vitæ moriar, vt te videam; mortificem me, vt te stuar; abnegem me, vt liceat loqui tecum.) ne mors ingrediatur per *b* fenestras sensuum externorum, & internorum, addatque imaginationi, & intellectui ad antiquas & memoria recorditas species, nouissimas peiores prioribus. Si verò mysticus non vsque adeò se pronum ad immortificationes inuenierit, non ideò tamen naturam in melius commutare desinat; sed actus determinatos alicuius virtutis, puta humilitatis, mansuetudinis, &c. exercendos statuat. Virtus enim cum sit recta animi affectio, bonum sub ratione pulchri, & decoris appetens, occasionem præbebit abundantem, vt in die malo tentationis, & ariditatis non facile, ab incommutabili, ad commutabile bonum desleat. Veruntamen qui durioris certioris natu-

E 3

ram

a S. August. in soliloq. b Ierem. 9.

ram experiuntur, esto animus promptus fit; cum tamen caro sit infirma, & ad obsequendum religiosis functionibus contraria, sancto a odio in seipsum excandescens, statuam illud Prophetæ. *b* Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficient; confringam illos, nec poterunt stare, donec cadant subtus pedes meos. quasi diceret, si alius gustus erga Deum mihi non sit, in hoc gaudebo, quod meipsum quoquo modo mortificare possim, qui ex mea propria imperfectione incapax sum, diuino solatio perfrui.

[Debet ergo humana natura bestialis, *c* carnalis, & indomita quibusdam violentis, & continuis exercitationibus habilitari ad spiritalia: velut iumentum indomitum, ad iuga corporalia, & onera portanda.] non tamen cum indiscreto impetu, quo aliqui vno die seipsum penè suffocant, alio autem plus æquo sibi indulgent, [sed *d* natura paulatim frangenda est, & in consuetudinem illi vertenda mortificatio, idque diligenter, & irremisso studio, imò, & perseveranter; neque enim hoc vnius diei, nec modici temporis negotium est. Perseuerantia demum, quod prius molestum, ac difficile erat, iucundum, & facile reddet, uti de Sanctis legitur, qui in paucis vexati *e* in multis benè disponentur.] Qui autem in *f* minori infidelis est, & in maiori erit: & si quis in tot

auxilijs regularis disciplinæ, a quotidianis immortificationibus non abstinens, etiam tanquam porcus diuinarum consolationum margaritas conculcasset: unde iure merito aridi, & steriles ingrediuntur, & egrediuntur, sibiipsis quidem graues, feruentioribus autem intolerabiles. [naturæ enim sensualitates, *g* & oblectationes etiam in minimis exequentes, facillè refrigerant in amore, desipiunt in spiritali sapore, decrescunt in virtute, defluunt in abominandam ingratitude, & tepiditate.] Vnde & talibus dies formabuntur, & nemo *h* in eis: ut scilicet canitiem, & caluitiem annosa vita consequantur; pietate quidem, & virtute inanem, duritia autem spiritali plenam.

Cæterum actus determinatos mortificationis, & virtutis requiri per explicitum, & quotidianum propositum, ad orationis mentalis initium, & progressum in statibus incipientium & proficientium, (ut conditio sine qua non, scilicet meditatio, aspiratio, vel contemplatio decenter peragi valeant) ab eo maximè prouenit, quod ex originali peccato homo magis sit inordinatus in voluntate, quàm in intellectu. Vnde etiam facilius benè & rectè agenda cognoscit, quàm ut illa velit, & in actum deducat. intellectus enim tantummodo bonam actionem per apprehensionem incipit, voluntas autem, dum quod intellectus cognouit in opere perfici-

a de quo fusè Alphons, Madril. de meth. seru. Deo. *b* Psal. 17. *c* Harph. l. 3. p. 5. c. 34. *d* Taul. Dom. 17. post Trin. serm. 2. *e* Sap. c. 3. *f* Luc. 16. *g* Harph. l. 3. p. 3. c. 18. *h* Psal. 138.

perficit, bonum integrum, & perfectum complet. hinc etiam [non intellectus sed voluntas & virtutis simpliciter subiectum est.] quia verò modi sese mortificandi tam innumerabiles sunt, & varij, quam naturæ corruptæ, & vitæ humanæ instabilitas, ac nouæ, & se inuicē subsequentes inordinatæ inclinationes. eapropter semel pro semper obseruandū est, vt in omni tempore, actu, & occasione contra appetitum sensitium (cum moderamine tamen, & discretionē) procedat. vt v. g. si inclinetur ad loquendum, vel audiendum superflua, vana, aut nociua, vel appetat gustare, aut cogitare illicita; subito, & absque mora ab illis sese cohibeat, animum auertat, & quam maximè actus odij, & contemptus sui ipsius producat, & hoc ipsum non tantum in defectibus notabilioribus; sed etiam minimis; æque enim illaqueat funis ex filo serico tenui; quam ex grosso canabe confectus, dummodo ita ligetur aliquis, quod sui iuris non sit. Tandem vt quisque sua instituat, [Deum b nullus spiritualiter videre poterit, & mundo carnaliter viuere: mori igitur necesse est proprijs carnis cupiditatibus, si vis Deum pura mente orare:] sine pace enim & sanctimonia c nemo contemplantur Deum. Et pax quidem exercitium mortificationis, quo proprij defectus, vitia & malæ inclinationes emendantur, respicit: & [aliud martyrij d genus, non illud, quo colla secantur

ferro; sed quo spiritu facta carnis mortificantur, horrore quidem mitius, diuturnitate autem molestius.] constituit: ac seruat seipsum odiendo, ne perdat seipsum amando. Sanctimonia autem ad exercitium virtutis refertur, & perfectionis religiosæ studiosum ad omnes actus ordinatos, pios, exemplares, ac sanctos imitandos, excitat.

Interea verò, dum per vtrumque, pro vt cuiuslibet diei malitia proposuerit, tam proficiens quàm incipiens mysticus sese depurat, & adornat; sæpè in deuotione, & quiete interna, & acquirenda, & seruanda laboriosa inuenitur occupatio. [si enim passim omnibus interna illa requies, & otium innotesceret, omni profectò exteriori exercitio, ac mortificationis e studio, quæ dura sunt imperfectis, posthabitis, atque neglectis, ante tempus sese interioribus traderent exercitijs: vnde postmodum grauem acediam, & bonorum incuriam operum incursum essent.] quamuis ergo summè necessarium sit incipientibus, & proficientibus, vt per mortificationes vitia eradicent, & per virtutes omne opus bonum imitentur, pro vt hic ex proposito fusius inculcare voluimus, hæc tamen nondum sufficere, consequenter videndum est,

Quod sensibilis deuotio ordinetur ad lenimentum naturæ corruptæ; virtutis & charitatis exercitia.

ARTI-

a 1. 2. q. 56. a. 3. c. b S. Gregor 1. 18. moral. c. 28. c Hebr. 12. d S. Bernard. in Canna Dom. serm. 2. & in Cant serm. 30. e Taul. Instis c. 32.

ARTICVLVS TERTIVS.

Sicut voluntas non mouetur ad aliquid, nisi sub ratione boni, pari modo, vt à bono ad melius promoueatur, sub melioris quoque boni ratione fiat oportet. idè incipientes, & proficientes, (qui naturæ corruptæ, & cupiditatibus oneratae impugnationem, absque eo quod mole succumberent, haud quaquam sustinere valerent,) à largitoris benignitate in spiritualibus exercitijs suis, solent benedictionibus dulcedinis præueniri, quo ita brutali corruptionis feritati, diuinum lenimentum accedat, & robur, siue vmbraculum æstus meridiani, ac blandientis mundi, quilibet cum vitijs, & concupiscentijs Tyrones spirituales in consensum non pertrahat, solet tamen forti armatura imaginationem, & concupisibilem vim infatigabiliter oppugnare, alijs atque alijs modis, & adinventionibus. Vnde etiam sensibilis hominis pars, sensibili deuotione affici debet, vt simili scuto se se opponat. & idè [gratia a diuina defluit, vsque in extremas, & infimas animæ vires. Ac indè provenit amor cordialis, & ad Deum delectatio sensibilis, quæ duo replent, & persoluant cor, & sensus, carnem, & sanguinem, omnemque naturam corporalem.] [quando enim voluntas iudicio rationis aliquid eligit, promptius, & facilius id agit, si cum hoc passio in *b* inferiori parte excitetur; eo quod appetitiua inferior est propinqua ad corporis motum, passio

autem ipsa consequens in inferiori appetitu, est signum, quod sit motus voluntatis intentus. non enim potest esse in natura passibili, quod voluntas ad aliquid fortiter moueatur, quin sequatur aliqua passio in parte inferiori.] atque ita adæquatè, imò fortius, armatus Athleta [cum impetu a quodam (scilicet amoris diuini) inclinat in suum obiectum,] virtutis nimirum, & mortificationis, quorum intuitu facta carnis mortificat, Dei benignitatem in se collaudat, eiusque beneficijs gratias agit.

At prorsus eiusmodi sensibilis deuotio à Deo non datur, vt in eius suauitate nimium quiescat, aut principalis finis exercitiorum spiritualium in ea collocetur, aut etiam eius defectu quærimonia, tristitiaque circumferantur. hoc enim potius esset propriam oblectationem, otium & pigrum, quam robur ad nutrimentum charitatis, virtutis, & mortificationis quærere. à contrario autem cauendum etiam est, ne quis vana complacentia abstractus suis meritis aut virtutibus adscribat diuinam illam dulcedinem, aut alios afflictos, aridosque despiciat, nam tempore suo, etiam si modo in cælum e posteris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus. Considerandum etiam est miseram vitæ nostræ conditionem dulcibus amara, & iucundis tristitia miscere; grandis enim adhuc restat via, & antequam diuina conuersatione habitualiter dignetur, sæpè consolatiuncula spirituali refici indigebit: fortè ne si videat super se cor-

a Harph. l. 3. p. 3. c. 18, b S. Thom. de verit. q. 27. a. 2. c, c Proph. Abdias c. 1.

cœlum æneum, aut terram cordis sui ferream, animum despondeat. Humiliter ergo sibi sua seruet abscondita, omniaque in Dei gratuitum amorem referat, nec altum sapiat, sed timeat. Pro horum verò maiori euidencia de periculis, quæ in praxi circa sensibilem deuotionem eueniunt, latius hic dicendum erit,

Quod sensibilis Denotio, ne exponatur gula spirituali, visionibus, & illusionibus Daemonum sobrie admittenda sit.

ARTICVLVS QVARTVS.

Gulam spiritualem, qua incorrecti adhuc homines, Dei dilectionem in carnalis amoris sensibilitatem, peruertere solent; ab omnibus mysticæ disciplinæ Patribus, vt vitiosam & periculosam conspui, nemo non nouit, qui aliquod saltem initium interioritatis posuerit. cum autem varia de sensibili deuotione occurrant obseruatione dignissima, diligentius examinanda erunt ipsius amoris annexa, & circumstantiæ; tum quantum ad subiectum, tum quantum ad modum, tum etiam quantum ad abusum: & tandem ad ipsam Dæmonis illusionem spectare videtur. Quantum ergo ad subiectum attinet, [est quædam & affectuosa dilectio, quæ scilicet interdum minus diligentem, & minus perfectum plus afficit. Non ergo quisque tantum diligit, quantum hanc affectuosam dilectionem sentit, & quantum in illo statu sibi

diligere videtur; sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit; & in seruandis mandatis fidelis habetur. Nam dulcis in Deum affectus quodammodo carnalis est & fallax, & interdum potius humanitatis, quàm gratiæ; cordis, quàm spiritus: sensualitatis, quàm rationis: ita, vt magis accendatur aliquando ad minus bonum, & ad maius bonum minus afficiatur, & ad aliquid, quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, qui carnaliter Christum diligebant, cuius præsentia carere nolebant. Vnde tanquam non diligentes eum arguebantur, qui quod delectaret magis, quàm quod expediret, amplectebantur. sic affectuosè quandoque carnalis aliquis, & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valdè diligit, sed quod gratiæ dulcedinem degustet. Quæ quantum durat, tantum iuuat; & quam diu durat dulcedo, tam diu durat dilectio. Sed non agnoscitur in bonis istis amicus, nam interdum hanc magis sentit qui leuis est corde, & inops gratiæ. Quia facilius mouetur qui leuior fuerit, & expers consolationis delectabilius oblatam recipit, cuius dulcis affectus causa interdum est, non gratiæ copia, sed mentis inopia. Exigua namque lætificant pauperem.] sincerus ergo spiritualis perfectionis amans sensibili deuotione uti debet, tanquam viuò alimento, quo roboratus vitia sua extirpet, virtutes strenuè imitetur, & opera charitatis promptè exequatur.

F

Ad

^a Harph. l. 3. p. 5. c. 33, ex Richard. super Cantic.

Ad modum verò quod attinet, sciendum est, quod [intellectus *a* & phantasia passionem efferant, vt concupiscentiæ, iræ & huiusmodi; ex quibus cor calefcit, vel infrigidatur.] & sic facile [homo in sua *b* ad Deum conuersione sentit circa cor magnum, validumque motum: quia cor saltat in pectore, velut piscis in aqua; & tunc repente sensitivæ vires colliguntur in vnum, & in vna affectione liquefiunt, ita vt omnem distractionem oporteat cedere. Illis autem, qui in ista via se benè, aut fideliter exercitauerunt, istud continget, quoties, & statim vt se ad Deum conuertere voluerint, etiam millesies in die.

Cordis Impetus.

Quando igitur aliquantisper circa istam introersionem perseuerare vult, tantam violentiam cor suum ab affectionibus sustinebit, quod exteriora membra sua compescere non valebit, quin exterius benè aduertatur ab eo, qui huius rei intelligentiam, aut experientiam habuerit. Cor etiam in corpore non solum saltabit, verum etiam aperiet se, & claudet in modum ianue, ita vt plerumque etiam audiri possit. Ex hac magna cordis agitatione, sæpè venit in caput ascendendo magnus ventus, ac si gladio caput ipsum percuteretur: quia impulsus cordis adhuc sursum ascendit, & si habuerit caput debile, diu durabit iste ventus: si verò fortis capite fuerit, peribit mox, vt exercitium dimiserit: imò non recipiet

ipsum, nisi cum punctationibus, quæ statim recedent.

Exercitia fortia quatenus exercenda.

Et secundum hoc necesse est, vt vigorosa stimulatua exercitia moderetur, ne caput suum nimis debilitet, sed expectet (moderata exercitacione) donec exercitium per se subtilius efficiatur, quia quanto diutius se homo in isto exercitauerit, tanto aptior semper efficitur spirituales impulsus recipere, & vti sine læsione. Simili modo contingit ex isto magno, vigoroso, impetuoso, aut stimulatuo exercitio, quo sanguis circa cor propter ingentem calorem, & pressuram bullire incipit, præsertim in illis, qui natura impetuosi, & studiosi sunt, & affectione stimulatui, aut impulsui, qui licet sentiant præfatum calorem circa cor, aut sanguinis ebullitionem, nihilominus instant se per suum exercitium semper perurgendo sine discretione; finaliter autem sæpè se ipsos perducunt in magnam tribulationem, quia sanguis ex continua ebullitione circa cor, valde ingrossatur, & inhabilitatur.

Cordis Clausura.

Et cor hominis, (quod naturaliter se aperit in omni iucunditate, & affectuositate, in omni actiuosa deuotione, & sensibili amore) naturaliter se claudit, eo quod non vult recipere grossum sanguinem iacentem circa cor ingrossatum ex nimio calore, qui euenit in exercitacione: & tunc spiri-

tua-

a S. Thom. opusc 35 in fine, b Harph. l. 2. p. 3. c. 47.

tualis iucunditas vertitur in mœrorem, quia naturale est, vt clausum cor contristeretur, & triste claudatur: Hæc autem clausura cordis frequenter tam firma efficitur, vt nullo modo iterum velit aperiri: & tunc priuantur omni deuotione sensibili, aut experimentalī, & sensibili amore: tunc conqueruntur se à Deo derelictos, & in pusillanimitatem deueniunt, & penè in desperationem, cum tamen verè hoc sibiipsis fecerint per indiscreta exercitia, quibus naturam inhabilem fecerunt ad seruiendum spiritui. Et quantò amplius laborant cum violentia pro deuotione recuperanda, tantò magis ab ea elongantur. Etiam per impatientiam, & inquietudinem cordis magis indispositi efficiuntur, obtenebrantur, obdurantur, & peruertuntur in seipsis, perduntque se ad ineffabilem angustiam, & tribulationem.] & hi quidem longè melius ad profectum spiritualem operarentur, si nimiam hanc, & impetuosam sensibilitatem, subtili ad Deum complacentia declinarent; quod quidem si in principio vitæ spiritualis non fiat, difficulter ex annosa sensualitate erui poterit.

Circa abusum autem ex sensuali hoc amore, videas subinde quosdam viros, maximè verò deuoti fœminei sexus, annus, & iuenculas, ad libitum quasi in raptum abire, in terram cadere, viribus, & penè vita destitui; cum admiratione maxima, laudis, & sanctitatis no-

ta presentium. quæ etiam, quod indignissimum est, Scioli quidam, & praxis spiritualis ignari, ne dicam rudes confessarij vt penè miracula reuerentur; non attendentes si eiusmodi ex Deo, & mystica ecstasi, raptuè procederent, quod tam notabiles inobedientias, aut superbix, aliorumque defectuum maculas, comites non haberent. prouenit autem (præterquam quod Satanica illusio in talibus suam operam egregiè collocare valeat) similis deceptio ex inordinata sensualitate, quam ex gaudijs Sacræ Humanitatis Christi mysterijs ad naturam propriam trahunt; sicut è contrario mater filij sui amans, vbi eius mortem intellexerit, ipso instanti extra se rapta, decedit, languescit, & immobilis penè animam efflat: quæ potius deliquia inordinato amore cor, & spiritus vitales opprimente, quam exercitia mystica dici debent. At cum de istis plurima notatu dignissima spirituales a magistri tradiderint, sufficiat hic prudentem virum monuisse, ne similibus leuiter fidem adhibeat, magnificiat; certus, quod sensibilis illa deuotio (non tantum status meditationis, vel aspirationis, sed contemplationis, omniumque statuum modi operandi naturaliter) amorem concupiscentiæ paulatim tanquam sub cineribus, & fauoribus mysticis sopiat duntaxat; postmodum verò, si à Deo dignati fuerint vltiori gratia, seseque congruè disposuerint, in statu priuationis pro absoluto modo

F 2

ope-

a. *Rusbroch. spec. sal. ater c. 18. & lib. 2. de orn. spir. nupt. c. 76. &c. Taul. in fest. S. Augustin. in serm. 1. 1077. à Cruce, Asc. Mont. Carm. l. 1. c. 9. 18. 19.*

operandi supernaturaliter, extinguendum. Ille ergo, cui incumbit rationem pro animabus reddere, omni potius studio inuigilet, ut illos, qui eiusmodi visionibus, ecstaticisq; raptibus obnoxij sunt, in mortificationis, obedientiæ, & humilitatis exercitio probet, ac singulariter contemnat; sic enim fieri non poterit, quin plures defectus, si non vitia eliciat, ne errore deceptus, cæcus cæcum ducens, ambo in foueam cadant. tales enim, cum quidquid in mysticis ad propriam sensualitatem exfugere potuerunt, absumperint, & in Christo a luxuriatæ fuerint; tunc nubere volunt; & si hoc ipsum non licuerit, in carnis spurcitiis disfluant.

Ad Satanæ porrò illusiones quod attinet, cum [Deum esse per se *b* notum sit;] & [homo naturaliter Deum *c* cognoscat, sicut naturaliter desiderat; ac etiam honestè, & moraliter agere per se pulchrum sit, nudumque ac solum naturaliter cogitare delectet: [fit aliquando affectus dulcis à malo spiritu, ut dum illi nimis creditur, vel eius oblectationi per gulositatem innititur, eique, dum valdè delectat, inhæretur, ad debilitatem corporis homo perducatur; *d* ut vel per illius occupationem ab utiliori opere reuocetur, aut ut eius abundantia fretus, iamq; se perfectum existimans, minus ad profectum virtutum exciteretur; vel certè, ut summam exercitiorum ad illa capessenda, tan-

quam ad finem principale dirigens, eisq; vitiosis oblectationibus ad propriam damnationem abutens à iusto Iudice æquitate sua inflexibili æternaliter reprobetur.] ex illis verò qui circa sensibilem deuotionem hallucinantur, [nulli maiori periculo subijciuntur, quam qui ecstaticis visionibus *e* falsis subijciuntur.] quia [Diabolus in naturali lumine se oblectantibus, tanquam ad carnalia vitia inclinatis valdè, & in virtutibus non exercitatis, lumina administrat.] & cum [Dæmon Deo permittente possit dare gratias *g* gratis datas, apparenter saltem:] homines vanæ gloriæ deditos, aut etiam extrema malitia, filiorum Dei, & sanctorum viatorum veras ecstases, raptus, visiones, ac reuelationes illusoriè imitantes, versipellis hostis antiquus sollicitè adiuuat, in Angelum lucis se transfiguratur, & quæ naturali subtilitate, ex vniuersi scientia habet, ut prophetias illis suggerit, humorem ad maniam, & vsum rationis, ac spirituum animalium suppressionem inclinatam, promouet; atque ecstases, raptusve ludicros excitat: quibus incautis quidè; (sed viris in Dei amicitia solidè versatis) eiusmodi infernales titiones haud quaquam imponunt. hi enim ab illis, ut à scelestissimis hominibus, & abstinent, & salutem suam amantes, abstinere monent. Mel ergo sensibilis deuotionis inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne fortè fatia-

tus

a 1. *Timoth. 4.* *b* *S. Thom. l. 1. cont. Gent. c. 10.* *c* *ibid. c. 11.* *d* *Harph. l. 3. p. 5. c. 33.*
e *Richard. sup. Cant.* *e* *Toul. epist. 2.* *f* *Serm. 1. in Natiu. Ioan. Baptist.* *g* *Gerson in*
Censilog.

tus *b* euomas illud sicut filij Israël, primo magna reuerentia collegerunt, & debite sumpserunt manna; tandem nausea, & tædio de *b* cibo leuissimo affecti, panem Angelorum cum murmuratione reiecerunt, appetentes *c* fœtentia olera, cœparum, alliorum, peporum, & ollas carniū. Cum autem nonnulli in tantum proprium amorem fœtentur, vt etiam sensibilem deuotionem cum violentia quadam extorque-
re conentur, consequenter monemus,

Tempore Orationis mentalis inordinatam violentiam cauendam esse.

ARTICVLVS QVINTVS.

Cæcutiens amor immaturo, vt plurimum appetitu, etiam in minus vtilia solet irruere; quo fit, vt dum meditans; sibi quietem, & internam consolationem spondet, aut affectat; esto diuino, aut humano ordine distractionis, ariditatis, vel tentationis alicuius molestia subeunda sit; attamen propositi sui tenax, indicibili violentia fortique imaginatione materiæ assumptæ facilem contuitum, gratamque inhæsiōnem, vult omnino retinere; licet capitis dolores, corporis debilitates, & propemodum deliria incurrat. Et hæc quidem miseria, maxime in statu meditationis, non nisi ex ignorantia tempore orationis mentalis sese habendi, prouenit. non enim meditans tantum suo muneri satisfacit, si pacifice, & conso-

latoriè sua consideret peragatque; sed etiam quando propolita materia meditationis pro voto non succedit, dummodo ad humilitatem confugiat, indignum se reputans, qui de pijs rebus in pace, & quiete sese occupet, aut resignationis actus exercent, quibus se diuinæ voluntati subijciat, aut Deum Opt. Max. animitus exoret, quatenus ad bene feliciterque meditandum suam gratiam largiatur, aut constanti pectore occurrentibus molestijs, distractionibus, tentationibusvè se opponat; memoria retinens Deo placere, quæ homini mortificationem, & molestiam causant, si de manu ipsius omnia acceptet.

[In omnibus itaque prorsus mea abnegata, illius me voluntati cum timore humili subijcere debeo; tam in agendo, quam dimittendo: quod dum facio, sæpè me ipsum minus in operibus *d* externis quæro, retineoque, quam fortassis in ipsamet quiete, & otio retinebam.] [aliquando enim *e* ex impetuoso cordis conatu libertas mentis obruitur, dum quasi per violentam extorsionem accelerat quis deuotionis affectum exprimere: & si non iuxta desiderium cordis statim potest elicere gratiam deuotionis quæsitam, contristatur, & amplius ex hoc induratur: & quò impetuosiùs cupit se ad deuotionem cogere, tantò minus proficit, & amplius arefcit. sicut qui botros in torculari, vel oliuas in prælo subito; & nimis vehementer comprimit, liquor

F 3 magis

a Proiu. 24. *b* Num. 21. *c* ibid. 11. *d* Taul. Instit. c. 22. *e* S. Bonau. Proc. Relig. c. 77.

magis turbidus & insipidus fluit, quam si paulatim, & moderatius compressisset. Quò enim liberior, eò pinguior deuotionis effectus. idè alio tempore sæpè est homo deuotior, quia tunc spiritus suæ libertati relictus, sponte se eleuat in sublime. Violenta namque acceleratio præfocat spiritum etiam in corpore. morosa autem respiratio est cordis refrigeratio.] [visio ergo ista (qua scilicet Rex introducit in cubiculum suum) non terret; sed mulcet: inquietam curiositatem non excitat, sed sedat: nec fatigat a sensus; sed tranquillat.] quando videlicet studium meditationis non indisereta violentia; sed religiosa diligentia peragitur. Et quum [anima assimiletur Deo, b quia est intellectualis, & quod actu intelligat, sicut Deus actu semper intelligit:] vel idè ex naturali fecunditate exercitium mentale facile, & iucundum redditur: ita vt non tam violenta actio, quam stabilis ad Deum tendentia, & conatus adhibendus sit; hinc consequenter dicimus,

Quod tempore orationis mentalis, super omnia sincerus animus erga Deum sit spectandus.

ARTICVLVS SEXTVS.

SEcurè amoris deuotionisque sensibilis abusus cauentur, si obseruaeris animum non semper explicitè ad sensibilem gustum, aut à proprio instituto, aut à Deo dirigi. sæpè enim in me-

ditatione, aut exercitio interno, nec intellectus illuminari, nec affectus inflammari potest; quamuis diligens præparatio, fidelis mortificatio, & quæcunque humanitè necessaria putantur, adhibita fuerint. nulla ergò cordis tristitia admitti debet, nec ariditas proprijs defectibus (nisi data certa causa) adscribi, quia conditio huius vitæ, ac etiam spiritualis profectus, non in eo sunt sita, vt quis continuis amorosis fruitionibus de Deo, & rebus diuinis oblectetur. sed vt omni studio per mortificationis, virtutis, & diuini amoris exercitium Dei beneplacitum virili pectore per denia, & inuia, amara, & dulcia, susque deque adimplere conetur, ac tempus orationis mentalis simplici quidem attentione; seridè tamen materiam propositam animo expendat, atque ita implicitè, & remotè ad diuinum illum amorem, qui in spiritu locum habet, & tranquilla in Deum tendentia peragitur, accedat.

Idè iuxta Psalmistam: Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea; vultum tuum Domine requiram. ac si diceret; quod sæculi voluptates reijciam, quod in statu, quem assumpsi, dura patiar, te Pastorem sequens, quod vultum, & beneplacitum tuum scire, & perficere studeam, quodque tempus orationis in piarum rerum consideratione expendere aggrediar, ac die nocteque per aspirationes cordis mei in tua præsentia ambulare studeam; non idè hoc ipsum facio, vt sensibilibus amoribus delicatè

a 4, Bern serm. 23. in Cant. b S. Thom. 1. 3. cont. Gent. c. 25. c Psal. 28.

licatè me nutriam; sed vt cor meum sit rectum coram te omni tempore, nec aliud in me sit, quam quod sincero animo tibi placere studeat. Et quidem hisce & similibus actibus semper coram Domino Deo contestandum est in initio orationis mentalis, & singulariter quando ob sensibilis amoris carentiam, spirituale rædium irreperere animaduertit. tum enim vtiliter simplici, & pura tendentia, super omnia quæ sunt, & quæ non sunt, per inseparabilem illam, quam in se habet concretam ad Deum dependentiam, se se Deo offerre poterit. & quia cessante sensibili deuotione, animus ad euagationem pronus subsequi consuevit, hinc consequenter dicemus,

De modo se habendi circa distractiones tempore orationis mentalis.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

VIx quidpiam in tota spiritali vita, tam proficientes, quam incipientes, ac etiam perfectos (donec gratia transformationis in mente sanati fuerint) tam constanter molestare solet, quam distractio; non semper quidem; sed eo duntaxat tempore, quo nihil singulare experiuntur, circa quod attentio eorum versetur; & quod promptè, ac facilè contemplari liceat. Hinc ergò aliquantò largius de distractione agendum est. Et primò quidem quid sit. Secundò, vnde proveniat. Tertiò, quibus

auxilijs caueri possit; Quarto, quænam eius vtilitates. Itaque ad primum quod attinet, distractio aliud nihil est quam [cogitatio quæ est a aspectus animi ad euagationem pronus;] vel [distractio, est cogitatio aliud à fine proposito conspiciens: [& sic improprie quidam raptus dici potest (videlicet) propter alienationem ab his quibus b intendebat, sicut cum aliquis patitur euagationem mentis, præter propositum.]

Ad secundum verò quod attinet, sciendum est primò, quod [per se impediunt se inuicem c intellectuæ, & sensitiuæ operationes, tum per hoc, quod in vtrisque operationibus oportet intentionem esse; tum etiam, quia intellectus quodammodo sensibilibus operationibus admiscetur, cum à phantasmatis accipiat, & ita ex sensibilibus operationibus quodammodo intellectus puritas inquinatur. [Secundò, quod distractio ex inordinato appetitu, seu volubili amore tanquam ex radice profluat: amor enim in hac vita est omninò liber, multosque secum admittit inordinatos affectus. liber autem talis est naturæ, vt potentia ad actum maneat indeterminatè, & secundum se indifferens, ita vt tam facilè possit se flectere ad contrarium, quam se flectit ad illum, quod ex eo provenit, quod non impleat totam capacitatem voluntatis, nec eam plenè actuet tanquam quid imperfectum, ac potentiæ insufficientis. Vnde ipsa manet aliorum actuum capax, & potest illos relinquere. Et

quum

a S. Bonau 2. Itin. ater. dist. 2. b S. Thom. 2. 2. q. 175. a. 1. c. c S. Thom de Verit. q. 13 a. 4.

quum ipsum solum [intelligere, *a* etiam propter suam operationem sit delectabile,] intellectus ad euagationem pronus, bonum, seu amoris excitationem tantò minus curat, quantò in eo excitando, aut inquirendo maiorem laborem, & molestiam subit; ac voluntatem ad sibi naturale pulchrum videndum, & amandum faciliùs attrahit. cum etiam ex originali peccato ipse naturalis appetitus vitiatus, ad alia moueat facillimè, tantò liberior fit animus ad euagationem pronus; vt idè mirum non sit distractiones frequenter accidere, pro vt frequenter fieri ipse S. Hieronymus *b* ingemiscit dicens [creberrime in oratione mea, aut per porticus deambulo, aut de funere computo, aut abductus turpi cogitatione, etiam quæ dictu erubescenda sunt, gero.] eiusmodi porrò libertas ita se habet sicut oculus; qui licet sordidissima videat, ab illorum intuitu tamen non maculatur; sed æquè purus manet, ac si pulcherrimum quidpiam vidisset.

Ad Tertium autem quod attinet, præstantissimum ad cohibendas distractiones, & si inciderint ad promptè ab illis se expediendi auxilium est, primò, omni custodia custodire linguam omnesque sensus, mortificare appetitus, & inordinatas passiones; sine quibus distractiones, impeditæ, frustra attestatur. Vnde per mortificationis seuerum exercitium, optima fit dispositio, vt animus diuina oblectans illis firmiter paulatim adhæreat. quod etiam eò facilius

fiet, si locus meditationis ab externis tumultibus segregatus, orationis tempore, etiam splendente sole, omnibus vndique conclusis, nocturni silentij quietem, & tenebrosam caliginem (labyrinthulo diuino peraccommodam) adduxerit: pro vt in sacro nostro Ordine, omni die per duas horas contemplationi assignatas, laudabiliter fieri consuevit.

Secundò, [si quis *c* ex multiplicitate non multiplex fieri volet, curandum est illi, vt externa sensibilia quæque velut præterfluere sinat, eaque repenti pertranseat, siue penetret, tanquam quæ non admodum curat; nec altius ad cor recipiat, quam præsens poscit necessitas; nec immoretur diutiùs, quasi intus collocaturus eis, aut disputaturus, aut rationem putaturus cum eis; sed ita habeat, quasi quæ nihil pendat, quæ non velit, non quærat, non intendat. Si quæ incidant, vel accidant, ea rursus decidant, excidantque; nec secus se talibus exhibeat, quam si dicat: Equidem quæro, intendo, insequor Deum meum, quæcunque mihi occurrant salui sint, valeant, transeant.] iam ergò vbi distractionem cognouerit, illicò absque vllò alio actu resistentiæ, obliuiscatur illius, cui inhæserat; & immediatè sese ad propositum exercitium conuertat. frequenter enim contingit in praxi, vt malitiosa illa insidiatrix, & corrupta natura, sub specie producendi actus contrarios distractioni, occultè; & mellifluè amplius, ac sordididius, quam prius illa-

a lib. 1. *cons. Gent. c. 90.* *b* in *Dial. aduersus Luciferianos.* *c* *Taul. in festo S. Lauren. serm. 1.*

illaqueet sensum multa cogitantem, & appetentem.

Tertiò, ne imaginatio pia nimis citò, & donec paulatim ex intrinseca attentione dispareat, deseratur. [duobus enim modis imagines abdicari possunt, scilicet fideliter *a* & noxiè. si enim priusquam illas plenè cognoscam, bonis imaginibus valefaciam, stolidè ac noxiè ago. quia veritas, quæ per quamlibet bonam imaginem mihi innotuisset, cognitioni meæ subtrahitur. Cum autem imagines via quædam sint ad nudam, ac simplicem veritatem; si ad veritatem pertingere velim, paulatim abdicanda via est: sed prius cunctæ imagines recto ordine percurrendæ; vt videlicet ab infimis ad medias, & à medijs ad supremas conscendam, quo nulla me veritas subterfugiat. Inter nobilissima quippe opera quæ in hac vita ab homine fieri possunt, etiam illud est rationaliter in diuinas imagines transformari.] porrò contra hoc saluberrimum auxilium delinquunt frequenter illi, qui statum meditationis, aut aspirationis transierunt, & se (licet in suo interiori Dei cognitione, & amore vacui sint) supra se leuare conantur, absque imaginibus, & discursibus vllis. quod cum contra naturalem operandi modum sit, secundùm quem hominis cognitio à sensibilibus, & ratiocinationibus initium sumit; non tam mirum est, tales in otium falsum, aut ad alias fordidas imaginationes diffluere, quam quod iustè digna factis recipiant; &

dum superbè, ac supra sortem ad Angelicam puritatem gestiunt volare, ad indicibiles tenebras, ariditates, & tædia animæ suæ deiciantur.

Ad Quartum etiam quod attinet, præterquam quod [distractio inuoluntaria *b* peccatum non habeat;] (voluntaria enim plus minus, pro conditione obiecti, cui inhæretur, non tantum peccatum habet; sed etiam opponit sibi ipsi *c* nubem, ne transeat oratio.) hoc adfert vtilitatis distractio, quod sua molestia patientiam exerceat, & magni meriti occasio sit; dum animum ad bonum, virtutemque tendentem quasi dilacerat, aliò trahit, & contra voluntatem impertinentias multas, variasque tentationes ingerit; nec tamen in consensum rapit; sed pugnandi locum, & tempus præbet.

Et certè ad exercitium actus orationis mentalis, per accidens ipsa indifferens, & vaga distractio, plurimum vtilitatis confert; nimirum quod mysticus ex distractione rediens ad prosecutionem exercitij interni multò leuiori, & alacriori animo id præstet, quam proprio conatu, per quem se ipsum frequenter miris obscuritatibus, & tenebris (si practicus ordo desit) penè plumbeum, & immobilem reddere solet; retenta ergò illa alleuiatione; quæ remanet postquam ad seipsum reuersus fuerit post distractionem, propositum internum exercitium aggrediatur iterum; quod tantò facilius fieri poterit, quantò minus imaginem distractionis

G

expli-

a Item in *instit.* c. 35. *b* S. Thom. 1. 2 q. 71. a. 6. *c* Thren. 3.

explicito conatu reiecerit, & sese assuefecerit, vt nihil omninò retineat, quidquid in distractione, aut notitiæ, aut affectus, imbiberit. Et quidem hæc postrema vtilitas in praxi tam iucunda est, vt successu temporis omnem distractionis molestiam, in subtilem dispositionem sua interiora prosequendi conuertat. Verùm quia distractio ad grata solet allicere, & orexin sensualitatis irritare, congruenter hic dicendum est,

De modo se habendi in tentationibus.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Nemo aut miretur, aut ægrè ferat, quod declinauerint *a* in se iniquitates, & in ira molestæ sint sibi: nam [de carnis *b* peccato propagati in nobis ipsi etiam gerimus, vnde certamina toleremus.] atque ita vanitati creatura subiecta est, non volens, *c* sed propter eum, qui subiecit eam in spe. interea stante eiusmodi subiectione [videns Satan nequissimus, quosdam se non posse vincere per tentamenta *d* & peccata carnalia, nec per ea quibus naturalis ratio contradicit, talibus solet tentationes ingerere de quadam infidelitate, aut hæsitacione circa veritatem fidei Christianæ, quosdam incitat ad imaginandum turpiter de Christo, & Virgine gloriosa, vel ad cogitandum indecenter, ac indignè de Deo, siue ad blasphemandum: aliquos verò tentat, vt

sibi ipsi manus iniiciant violentas, ex animi mœrore, desperatione, aut tædio vitæ:] aliqui demum tentantur miraquadam mentis ariditate, ita quod cælum æneum eis videtur, terraquæ ferrea, & apparet eis, quod sint præciti, seu damnati.

Narratione porrò diuersarum tentationum ex industria supersedemus, cum quilibet circa illas aliter, atque aliter afficiatur; prout occasio, & naturæ inclinatio cuiuslibet, contulerit; Solent tamen quam maximè iuniores, sanguinei, & cholericis fortius cæteris, varijs appetitibus, & voluptatum stimulis, susque dequæ mirum in modum exagitari. neque hoc nouum quid videri debet; quomodo enim iuuenes adhuc pleni carne, & sanguine, & ipsas sæculi concupiscentias adhuc prius exhalantes, non grauissimè, & variè tententur: præsertim si in vocatione sua sancta tepidi, aut quod omnium pessimum est, animo vagi, moribus dissoluti, & immortificationibus pleni permaneant.

Cæterū tria sunt præcipuè contra tentationū insultus remedia. Primum est, vt toto corde sese spiritualis Athleta in actibus mortificationis, & virtutis exerceat, & paulatim ipsam radicem corruptæ naturæ ex peccato originali, dirumpat; ne pro libitu de corde exeant cogitationes malæ. Secundum verò est, vt malæ inclinationes, siue appetitus citò, & candidè aperiantur Patri spirituali, aut illi, cui in hoc genere credi potest,

ne so-

a Psalm. 54. *b* Gregor. hom. 16 in Euang. *c* Rom. 8. *d* Dionys Carthus. de remed. tent. 2m. a. 35. & Dial. de instr. Nouit. 8. 4. 5.

ne solus frigore peccati constrictus, ob-
rigescat: Væ a enim soli, quia cum ce-
ciderit, non habet subleuantem se. Et
hoc modo vt plurimum antiqui Patres
iuniorum, & tentationibus penè amen-
tium pericula sustulerunt feliciter. Ter-
tium est, vt eis viriliter resistatur, non
quidem ira, vt actu resistentiæ tentatio-
num passio omnino abeat; hoc enim
sæpè tumentes fluctus turbati animi, &
corporis, non permittunt; sed vt vi ira-
scibili in propriam malitiam declinet,
seipsum odiat, & qui, vt ab omnibus
creaturis odiatur, ab ijsquæ molestiam
suscipiat, dignissimus sit: in corde au-
tem, & voluntate, consensum non præ-
beat, humiliterquæ insolentiam inordi-
nati appetitus sustineat, gemitibus in-
narrabilibus suspirans, & orans, donec
Domino iubente redeat tranquillitas;
cum eo etiam, vt si concupiscentiæ ca-
lores infernali penè sufflamine adurant,
omni conatu similes commotiones,
non resistendo; sed fugiendo, obliui-
scendo, & occasiones deuitando, abi-
gantur. [peccata enim omnia *b* resi-
stendo; carnalia autem melius fugien-
do vincuntur.] Iam verò, cum sicut
quilibet homo natus de muliere, multis
repletur miserijs, secundum externum,
& communem hominum viuendi mo-
dum; ita etiam spiritualem Athletam
in suo interiori, variè originalis, &
actualis peccati scoriam depurare,
pro singulari notitia conse-
quenter dicimus,

a *Eccles. 6. 4.* b *Taul. insir. c. 19.*

*De quibusdam impropriis causis priva-
tionis, tædij spiritualis, & subtractio-
nis sensibilis deuotionis.*

ARTICVLVS NONVS.

NE tam Magister, quam Discipulus
in mysticis tædij aberrent, sibi quæ
aut alijs persuadeant, quotidianas penè
desolationes, ex Dei pura operatione
procedere, & magni profectus spiritua-
lis indicium esse, spiritualia tædia, aut
sensibilis deuotionis subtractiones in-
currere; ex infinitis propemodum
causis ariditatem, pondus, & hebetudi-
nem internam producentibus, notabi-
liores quasdam apponemus; & harum
Prima est, si aliquis ad statum mysti-
cum non vocatus, ei sese ingerat; eò
quod coæquales, & notos audiat, le-
gatvè tali instituto magnas consolatio-
nes internas, & virtuosæ vitæ laudem
consequi; vel etiam quod ab inexper-
tis, & crudo zelo ductis persuadeatur
ad mystica exercenda, licet de sæculi
commoditatibus verò corde, ne latum
quidem vnguem recesserit, atq; ad in-
ternam deuotionem confugiat eò li-
bentius, quò quoquo modo suæ con-
solationi intendit: & quidem ante ta-
lem margaritas mysticas proijcere, hoc
efficit, vt postmodum tanquam porcus
illas (pro sua, quam vndiq; appetit, sen-
sualitate) pedibus suis conculcet, ad alia
diffluat, nec paruis diæterijs, aut Instru-
ctorem, aut ipsam mysticam vitam dis-
rumpat.

G 2

Secun-

Secunda est, ipsa nuda, & sola à vitijis cōhibitio; qua animalis homo, quod desiderij, & concupiscentij suis satisfacere nequeat, affligitur, ac in natura vitiata, ipso facto tristitiam, & amarulentiam incurrit: & hæc priuationis causa, tam est ampla, vt nonnulli tum sæcularium, tum religiosorum etiam, qui nec ex instituto, nec per accidens mystico studio vacant, aut eius notitiam vel tenuem habent, ita subinde affligantur, vt in corporis graues infirmitates, animi languores, & quasi omnis generis desperationes incurrant; qui tamen si illecebrarum appetitibus satisfacere possent, illicò melius habere viderentur.

Tertia est, [quod à peccatis vix liberi impudenter *a* sibi putant summa deberi; secus & si admirandas Dei consolationes non experiantur, impatientes fiant] verum eiusmodi cum [amore creaturarum *b* pleni sint; etiam sanguineis lachrymis Dei amorem non obtinent.]

Quarta est, terrena inhabitatio, quæ per corporis infirmitates, mutationes, eiusque afflictiones, etiam alioqui fortem animum solet mollem, & ad ardua remissum facere; vndè vix quidquam tam corpori, quam animo iniuriosum accidere potest, quin sæminea teneritudine in tristitiam, & mille querelas abeat.

Quinta est exercitium virtutis in arduo situm, longèque difficiliùs, quam

à vitijis cōhibitio, cum perfectius sit bonum operari, quam malum declinare; & quia à mysticis virtutis actus continuò producuntur, toties quoties actum virtutis operatus fuerit, (si interea sentiat aliam legem repugnantem legi mentis suæ) aliquam etiam molestiam subibit, non quod de actu virtutis exercitæ tristetur; sed quod doleat actus eiusmodi, non ea, qua intelligit posse, & debere fieri, tranquillitate, & animi alacritate perfici, iuxta illud; condeletor *c* legi Dei secundum interiorem hominem, licet tota natura magnitudinis suæ mole grauet, ac piæ lectiones, & quidquid demum virtutem sapit, affligat: animus enim nondum gratia sanatus, non quod vult bonum hoc agit, sed quod non vult malum, hoc operatur.

Sexta consequitur facilè præcedentem, quando nimirum remissè, & negligenter *d* tam mortificationis, quam recollectionis actus, tanquam infidelis seruus operatur, ac talentum in sudario absconditum relinquit, & tali, tanquam qui in minimo infidelis est, quod maius est, quis credat? & qui à sæculi oblectamenti virili animo non abstinet, quis cœlestes ipsi consolationes porrigat?

Septima, quæ est quotidiana, ac in praxi frequentissima inuenitur, est inclinatio ad fundum, siue principium amoris, & ponderis tendentis ad primum Ens, & Bonum; (NB.) attamen in præ-

a Taul. Dom. 2. post Oct. Epiph. *b* Idem. serm. de Natiuit. B. M. V. circa fin. *c* Rom. 7. *d* Candef. 1. p. 6. 18.

in præsentiarum ex amissione originalis iustitiæ, & naturæ inordinatione, vltro citroque vitiatum. cum itaque contigerit, nihil singulare supra à Deo experiri, ex naturali inclinatione ad fundum, tanquam aliquid diuinæ fruitio- nis continens, procumbit mysticus, bonum, & eius amorem appetens; vbi cum nuda cogitatio, inclinatio, aut prima Dei perceptio abierit, tanquam in tenebris obuolutus, in proprio carcere suiipsum hæsitat, bonarumq; cogitationum, & affectuum vsu destituitur; subindè vt à graui somno ad seipsum rediens, & ingemiscens. quin imò ex nulla alia causa, pænosa illa cordis, & fundi angustia (de qua tot, tantæque apud practicos iterato effunduntur, & querimonix, & terrores) progignitur, quam ex fundi illa incarceratione, vbi modicum Dei, & plurimum miserix propriæ habetur. hæc tamen non ita accipienda sunt, ac si fundi purus aspectus reijciendus sit; sed ne ex inibi tenaci inhæ- sione, omnis pia & cogitatio, & affectus in obscurum abeant, animo in, nescio quo, infernali penè vacuo, & nullo tabescente.

Octaua ex præcedenti oritur; cum enim per tædiosam fundi incarcerationem, in continuis penè tenebris obambulent; propriæ interioritatis exulcerationem semper inspicientes, paulatim tanquam aridi, nec aliquo cœlesti rore humectati, ingrediuntur, ad omne opus bonum languidi, sibi, alijsque graues. Vnde etiam [Deum Opt. Max. vt

durum, vel austerum a sibi proponunt; qui verè mitis & benignus est; & in veritate pius, & misericors.]

Nona est, ex tristitia, quæ contingit, quando per accidens, vel ex actu infuso, insignior aliqua mystica operatio iterum *b* euanuerit; tum enim anima adhuc sensualibus assueta, tædio afficitur, ac quoquo modo laborat, vt ad eandem, aut similem dulcedinem, admittatur: in tantum etiam, vt quandoque sublimioribus statibus sese ingerere cupiat, maioremque afflictionem ex altioribus se, incurrat.

Decima est, quando spiritualis director, fortè nec theoreticæ distinctionis, multoque minus practicæ vicissitudinis gnarus, piam animam susque deque, iuxta propriæ dispositionis influentias, circumageret, & cum dextrorsum eundum esset, ille sinistrorsum cogeret, aut si fruitio per actiones aliquas, puta contemplationis, suspirij, vel meditationis continuanda foret, ille cessationem ab operationibus, & nudam Dei expectationem (in rei veritate autem, boni operis negligentiam, otiumque spirituale) præciperet; dumque inferiora maiori realitate animam perfunderent, ille altiora depingeret: quo in genere quis sanæ mentis, piæ animæ illaqueatos cruciatus, non condolens videat?

Vndecima est, quod [nonnunquam *c* in homine bono, qui Deum purè quærit, oboritur grauissima quædam angustia, & afflictio, vel ex indispositione, complexioneque naturali, vel cœli

G 3

influen-

a S. Bonau. de process. Rel. c. 2. b Taul. ser. 1. de S. Aug. & ser. 1. de com. Mart. c Blos spec. spir. c. 8.

influentia, atque aëris inæqualitate, vel ex maligni spiritus operatione, aliavè ex causa, Deo id permittente: tumque ipse pius homo putans se non placere Deo, solet pacem pectoris amittere, & mœrorem, perturbationemque animi incurrere. Si te itaque corripuerit talis angor, non eum velis violenter excutere, neque multas rationes perquiras, quibus te indè eripere possis: sed suscipe ipsam pressuræ molestiam humiliter de manu Domini, tranquam rem tibi maximè salutarem, & eam tranquillo, resignatoque animo sustine, etiamsi illa perduret pluribus annis, aut toto vitæ tuæ tempore: ita enim Deus, & Angeli commorabuntur apud te, tua humilitate, & patientia delectati.]

Præterea [multis de causis sensibilis gustus spiritus, interdum subtrahitur.

Primò namque subtrahi solet, ex amorosa quadam indignatione, quæ contingere solet inter amantes, propter indicium amoris alteri cuiquam ostensum, quo mutuus amor, vel in minimo relaxari timer, eò quòd zelotypus est: sic Spiritus sanctus animam sentiens quantulamcunque consolationem extraneam admisisse, sensationem suæ dulcedinis, & amoris eidem subtrahit per indicium illud, amorosam indignationem ostentans, ut ipsa se diliquisse cognoscat, corripiat, & caueat, ne (quod absit) indignationem suam referuet, qui sine compare solus amari desiderat.

Secundò verò subtrahit, ut anima dilecta recognoscat hæc à semetipsa mi-

nimè habuisse, nec proprijs exercitijs meruisse; sed ex libera dilecti bonitate profluxisse, ne per incuriam, vel propriam complacentiam insolescat, sed magis semper se humiliare studeat.

Tertiò proinde subtrahit, eò quòd aliquando natura sensualis ex affluentia sensationis illius nimium debilitatur, & vulneratur, præsertim circa pectus, ubi magis ebullire facit vitalem cordis sanguinem. Tunc enim calorem suum Spiritus sanctus retrahit, ut natura refocilletur, & ad novam sensationem rehabilitetur.

Quartò autem se subtrahit, ut sic amorosæ animæ evidentiùs innotescat sua propria tepiditas, & acedia in exercitijs amoris, virtutum, & bonorum operum, si sensationem suæ bonitatis, & amoris eidem non elargiretur, & adquirendam à Dilecto gratiam, & auxilium magis sollicita reddatur, quasi sine illius sensatione, & consolatione, nec in amore, virtutibus & exercitijs proficere, neq; in acquisitis quidem persistere valeat.

Quintò etiam se subtrahit, ut felix sponsa per experientiam probetur, si iam ad tantam strenuitatem exercitiorum profecerit, quòd experimentali consolatione possit carere.

Sextò denique se subtrahit, ut ipsa discat & agnoscat, quòd in hac sensatione nec est vera Sanctitas, nec vera amoris iustitia: quia nec sanctiores sunt, nec magis diligunt, qui maiorem sensationem secundùm sensualitatem recipiunt: sed qui

qui virtutem suam amatiuam in spiritu supra sensualitatem per amorem operantem diuinæ voluntati penitus subiectam, promptam & unitam habent: ita quod secundum diuinum beneplacitum pauperes esse sciunt, omni terrena consolatione, tactu, sensatione, & sapore priuati: & in hoc solo posse consolari, quod Deum amant purissime amore intellectuali, qui solus amor verus est. Quod, inquam, omnes virtutes, & omnem iustitiam perficere norunt ad honorem Dei, nullam aliam sensationem, vel oblectationem quærentes.] Porro quæ operatio potissimum proficit in derelictione, aut interna ariditate constituto, hic consequenter dicemus,

*In ariditate vim irascibilem per actus re-
cte intentionis, & resignationis ex-
citandam esse.*

ARTICVLVS DECIMVS.

TRiplici modo solet homo circa apprehensionem boni sese habere; Primò directè, & cum ex naturali impetu bonum appetit virtute concupiscibili. Verùm ne bonum accessu mali, aut minuat, aut depereat, virtute irascibili omne nociuum, vt potest, diligentius abigit: quia verò in vtroque modo excessus committi potest, virtute rationabili inquirat, & diiudicat, ne aut bonum improportionatū constriingat, aut in propellendo malo, vel negligenter agat, vel nimium laborem fru-

stra insumat. quia verò, cum sensibili deuotioni tenebrosa nox aridi cordis, & affectus successerit, aut virtus in arduo sita pusillanimitatem incusserit, mirum in modum solet animalis homo conturbari, libros euoluere, consilium importunius vrgeri, & nihil non attentare, fortè etiam ad-nescio quam non tepiditatem, quasi auxilijs præsentiam Dei continuantibus, destitutus foret, diffluere: Hinc longè aliter diuinorum amans virtute rationali armatus, sentit cum Propheta psallente: Meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum. ac si diceret, quando nox, & tenebræ interiores me vndique inuasent, & aridum, ac diuino gustu alienum me fecerunt; non idè otio detentus fui, aut aliud vtilè non assumpsi; sed dura & molesta fricatione, non per vim concupiscibilem, sed per vim irascibilem mihi ipsi indignans, humilitate, patientia, & resignatione omnes animæ tentationes, cupiditates, ac desideria varia ad instar pulueris absterfi; sciens hanc occupationem non minus Deo gratam, quam mihi vtilem esse. At si omni diligentia adhibita, nihilominus distractio, tentatio, vel ariditas perseuerent: (frequenter enim contingit, vt meditans propria concupiscentia abstractus, & illectus, & mundana imaginatione à seipso diuisus, vsque adè intumuerit, vt sensibili deuotioni, ne tantillus quidem in interiori locus supersit) tum humili resignatione, & subiectione in di-

uinum

a Gers. Theol. myst. conf. 42. b Psalm. 76.

uinum beneplacitum aliquid vtilius prouidente, sese inclinet, offerendo scilicet Deo bonam voluntatem, & sincerum animum, saltem res pias, diuinas, & virtutes laudantem; ac ita tenaciter Deo adhaerentem, vt quandoquidem Deum non possit habere, etiam aliud aliquid, qualecunque illud extra Deum sit, nec admittere multoque minus possidere velit: Singulariter autem ex corde Deo Opt. Max. faueat totum, quod ipse in vnitatem, & Trinitate, in æternitate, & tempore, intra & extra se possidet, regit & gubernat; inde complacentiam sumens, quod esto ipse miser sit, & indignus, qui Dei præsentia, & solatio fruatur; hoc ipsum tamen nihil Deo noceat, nec ipsius gloriam minuat, iuxta illud Prophetæ: *a* Tu autem Domine in sancto habitas, laus Israël. Laudent te cæli & terra, & omnia quæ in eis sunt. & certè similibus actibus internam erga Deum dilectionem ariditatis & desolationis tempore, hilari animo fouere, magnam spiritualis profectus spem facit. [non enim inuenitur verius signum *b* boni hominis, quam si inter ærumnas fert dulcedinem mentis, ex frequentia sobriæ lætitiæ, & exultationis.] quin imò Deo per amorem summum Bonum quod ipse est, optare, est actus, quo maior non potest cogitari. & hinc sequitur, quod Deum amare sit facillimum, cum amare nihil sit aliud, quam velle alteri bonum eo fine, vt ipsi benè sit; licet ipse volens alteri bonum, non percipiat simul oblectationem sensibilem.

a Psal. 21. *b* Orig. sup. Cant. apud Harph. l. 3. p. 1. c. 6.

Quia verò subinde spiritualis tædij abyssi apertæ videntur, ita, vt in terra deserta & inuia, & inaquosa vagus & profugus aberret ab eo, quem diligit anima eius, absque vllò etiam bonæ voluntatis, aut resignationis gustu egrediatur, & ingrediatur; adhuc tamen in tanta rerum vicissitudine recta intentio superest. Eapropter si in interiori suo penè illaqueatus, simplici, & plana via procedere cupiat; si in tenebris internis cæcutiens lumen appetat, si in multis periculis securus euadere habeat, præ cæteris exercitijs, in omni exteriori, & interiori molestia, ad rectam intentionem procumbat oportet, ac dicar: O Benignissimè Deus, cum omnis inordinationis molestia in me declinauerit, in tantum, vt nec bonam voluntatem, nec actum resignationis corde sincero proferre valeam; ad minus offero tibi hanc mei-ipsius vilitatem, qua saltem adhuc cognosco me indignum, vt quoduis bonum peragam; sit ergò rebellio in voluntate, sit in amore tædij horror, sit ad pietatis, & virtutis studium auersio; habes, quem offero oculum, & notitiam, qua video hæc mala interioritatis meæ; Tu ô pijsime Domine oculum mentis meæ, & rectæ intentionis, qua in hisce omnibus tuum beneplacitum intueor, conforta; vt ille simplex manendo, totum corpus lucidum faciat; hæcque mea afflictio tibi in laudem, & gloriam cedat.

Incipientibus ergò, & proficientibus sincero animo, & fideli exercitio mortifi-

rificationis, diuinas considerationes prosequentibus, omnia perquam facilia euenient. virtute quidem concupiscibili excitata, dilatato corde viam mandatorum Dei percurret; at virtute irascibili, dum tristis, & amara gustatio subeunda fuerit internæ desolationis, actibus resignationis, & maximè actibus contemptus, & odij sui ipsius, omne otium, & torporem animi excutient; benignèque iugum Domini suaue, & onus leue experientur. sicut enim crux quantumcunque magna, & alta fuerit in fundo, & loco suo stans, non ponderat, & paucò labore huc illucq; mouetur, ita Deo se resignantem, & se ipsum reprehendentem non contristabit, quicquid acciderit ei; at toto se percipiet, dicetque; Indignatio mea a ipsa auxiliata est mihi: eo quidem facilius, quo *b* [sola ira inter omnes animæ passionis, nullâ aliam passionem contrariam habens,] semper feruenti Mystico ad manum est; vt per amotionem mali Deo adhæreat. Virtute autem rationali per rectam intentionem, [quæ est motus, quo *c* voluntas vult ea, quæ sunt ad finem, & quo intendit finem;] Deo non solum adhærebit; sed etiam per rectam [intentionem, *d* qua dirigitur ad Deum, clamabit ad Deum.] ac etiam quia [intentio *e* mentis propriè est actus voluntatis, secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis:] secundum optimam partem scilicet rationalem, sem-

per Deo vnitus erit. quod quidem maximè consolatorium est, toties, quoties non tantum pius animus Dei amicali præsentia destituitur; sed etiam quoties grauius varijs concupiscentijs molestatur, aut etiam indicibilem in bonis actibus exercendis, nauseam subire cogitur.

Acquiescas ergò pia anima, si aliud non possis, quam saltem tibi optare bonam voluntatem; nam [desiderium fruum, oratio tua; continuò desiderasti; continuò orasti: & fit desiderium contemplatiua oratio. non enim dicit frustra *g* Apostolus, sine intermissione orantes. nunquid sine intermissione genua flectimus, aut manus leuamus? orare hoc pacto sine intermissione non possumus facere. est alia interior oratio sine intermissione, oratio, quæ est desiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare, continuum desiderium tuum, continua vox est. tacebis, si amare desistas, flagrantia charitatis, clamor cordis est. Si semper manet charitas, semper clamas; si semper clamas, semper desideras.] & secundum hæc [amatur *h* bonum non solum, quando habetur, sed etiam quando non habetur. ex amore enim est, quod non habitum desiderio quærat. Et si amor iam habiti perfectior sit, hoc causatur ex hoc, quod bonum habet amatum. Aliud est igitur habere bonum, quod est finis, quam amare quod ante

H habere

a Isai c. 63. *b* S. Thom. 1. 2. quest. 23. art. 3. c. *c* 1. 2. quest. 12. art. 3. *d* ibid. quest. 12. art. 2. ad 1. *e* 2. 2. quest. 180. art. 1. c. *f* S. Augustin. epist. 121. ad Probam c. 9. *g* & in Psal. 37. *h* l. 3. cont. Gent. c. 26.

habere est imperfectum, post habere, perfectum.] atque ita [virtus primæ intentionis quæ est respectu vltimi finis, manet in a quolibet appetitu cuiuscunque rei; etiamsi de vltimo fine actu non cogitur: sicut non oportet, quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de via.] & cum ariditas mystica aliud non sit, quam tædium internum, siue molestia animi, ex carentia actualis amoris erga Deum proveniens; satisfacit Tyro spiritualis suo muneri, dum debitis auxilijs, & conatibus sese occupat. Deus Opt. M. namq; non tam sensibilem amorem respicit; quam humilem submissionem ad ea, quæ nobis accidere permiserit. [vnde meo quidem

iudicio b homo verè resignatus, licet alioquin minus extrinsecus agat, minoremque præ se ferat sanctitatem, longè melior est alio quouis ambulante in mirabilibus super se, & magnam quandam præ se ferente sanctitatem, atque circa multas imagines occupato, minus tamen veræ resignationis, & abnegationis adeptus.] sicuti etiam avis leuiter volans in aère, non est melior homine, qui laboriosè ambulat in terra. Et quidem hisce in communi statibus incipientium & proficientium interpositis, cum in illis sæpè hæc practicanda sint; modo ipsos status, & in specie statum aspirationis proficimus.

a 1. 2. q. 1. a. 6. ad 3. b Taul. serm. 2. in ascens. Dom.

SECUNDVS STATUS MYSTICVS EST ASPIRATIONIS.

DECISIO SEXTA.

POST QUAM Animus Mystici à memoria, & affectu cupiditatum sæculi per meditationis studium abductus, & ad diuina humanaq; mysteria deductus fuerit; ita vt ardorem ignis diuini, in sua interioritate continuò succensum persentiscat, relicto meditationis explicito modo; ad aspirationis statum transit; quo ita faciliùs, & magis expedite inueniat, quem diligit anima eius, pro vt in sequentibus dicetur, &

- I. *Quid sit Aspiratio, & quæ eius conditio.*
- II. *Aspirationes vnde sumenda, & quis ordo in eis seruandus sit.*
- III. *Quod aspirationes non nimis multiplicatæ transcant in contemplationem.*
- IV. *Aspirans quare facile distrahatur.*

V. *Quod*

V. Quod meditatio ab Aspirantè subinde utiliter resumenda sit.

VI. Synopsis status Aspirationis.

VII. De spiritali profectu, duratione, & transitu ab Aspirationis ad contemplationis statum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit Aspiratio, & qua eius conditio.

Aspiratio est expeditus affectus erga Deum, vt summum Bonum. per hoc quod aspiratio habet affectum ad diuina, conuenit cum omnibus actionibus mysticis, quæ quoquo modo Dei amorem pro fine statuunt: At quia expeditus est affectus, differt à meditatione quæ tardiùs, & longiori discursu, siue illatione, amorem Dei exprimit. Vndè etiam aspiratio meditatione præstantior est; tum quia citò diuinum amorem consequitur, tum quia maiori, & puriori amore fruitur, atque expedito aspirationis affectu breuiter, & alijs atque alijs suspirijs succedentibus fruitionem continuat: licet contemplationis amplissima spatia, cum firmo intuitu nondum assequatur.

Puro ergò, & explicito aspirationis vsu ingeminat illud Prophetæ: *a* Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. sicut enim ignis in spinis, ita exardescit illius ardor mentis: non ita tamen, vt semper adiunctam habeant aspirationes deuotionem sensibilem. [Sanctorum enim animæ loquuntur Deo, dum quidpiam desiderant. *b* magnus eorum quippe clamor,

magnum est desiderium. Vndè Prophetæ: Desiderium cordis eorum audiuit auris tua.] [nam si desiderium c sermo non esset, Prophetæ non diceret; desiderium cordis eorum audiuit auris tua. magnum desiderium est magnus clamor. tantò ergò minus clamat quis, quantò minus desiderat, & tantò maiorem vocem in aure incircumscripti spiritus exprimit, quantò se in eius desiderio plenius fundit.] per aspirationes ergò nos in Dei præsentiam statuimus, & absenti nos coniungimus. [ipsum enim boni principium *d* quidem omnibus præsens est, non tamen ei præsentia sunt omnia: sed cum eam & sanctis precibus, & tranquilla mente, & apto ad diuinam coniunctionem animo appellamus, tum denique nos etiam ei præsentem sumus.] faciliùs itaque, tutiusque diuina videmus, si mentis aciem ad eloquia sacra conuertimus, quam si in ipsum Deum audentius dirigamus. Ex pio autem hoc studio duo quædam potissima reportamus; primum quidem, quod diuinos radios hinc haurimus nostro ingenio congruentes: secundum quod diuinum solem radiorum eiusmodi sacrorum fontem (vt Deo placet) ritè laudamus. Vt autem copiosior fructus ex aspirationum exercitio subsequatur, dicimus consequenter,

H 2

Aspi-

a Ps. 41. *b* S. Greg. l. 2. mor c. 6. *c* S. Bonau. 2. itin. ar. d. 4. *d* S. Dion. de diuin. nom. c. 3.

Aspirationes undè assumendæ, & quis ordo in eis seruandus sit.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Sacra Scriptura indubiè, in Psalmis maximè aspirationum fœcunda est: præterea D. Augustini Soliloquia, & Manuale vsque adedè illis abundant; vt nemo sit, cuiuscunque tandem humoris, vocationis, vel instituti fuerit, qui non indè aliqua vilia desumere valeat. Caterum tanta est librorum aspirantium frequentia, vt faciliè quilibet suo ingenio satisfacere possit, si aliquem sibi eligere voluerit: optimum tamen est, istiusmodi orationes iaculatorias, vel ex alijs, vel ex seipso colligere, quæ magis ad mortificationem, & Dei amorem accendunt.

Ad aspirationis porrò ordinem quod attinet, ille in praxi omninò promiscuus est; nimia enim amoris fœcunditas, tanquam ignea flamma scintillas feruoris vndecunque prouenientes sufflammat, [nec attendit a quo ordine, qua lege, quavè serie, seu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. interdum nec verba requirit, interdum nec voces omninò vllas, solis ad hoc contentus suspirijs. Inde est, quod Sponsa sancto amore flagrans, idque incredibili modo, sane pro captanda quantulacunq; euaporatione ardoris, quem patitur, non considerat, quid, qualiter eloquatur, sed quidquid in buccam venerit, amore vrgente non enuntiat, sed

eruclat. Per se enim ex intimis non solum cum non vis, sed & cum nescis, erumpit, euulsus potius quam emissus.] pro ordinario tamen aspirationis vsu consequenter dicimus,

Quod Aspirationes non nimis multiplicatæ, transeant in contemplationem.

ARTICVLVS TERTIVS.

Quidam sermonibus pleni, & spiritu vteri sui coarctati, quasi b mutum absque spiraculo, quod lagunculas nouas dirumpit, vsquè adeo in suspiria, gemitus, & sonos prorumpunt, vt paulò minus, quam sibiipsis anhelitum suffocare videantur; parum memores vicissitudinis humanæ, ac inconstantis naturæ, quæ cum modo diuina omnia quasi deglutire satagat, mox deindè eorum incredibilem nauseam experiatur, & hoc ipsum ex eo; tum quod eiusmodi nimia actiuitate animam; & corpus defatigent, tum quod naturalem choleram, sicuti cum hoc, vel illud indignè ferunt, indiscretè commouendo, propriæ interioritatis serenitatem conturbant: tum etiam quod ex modico adhuc progressu spirituali, præsentia Dei in statu aspirationis nondum continuari possit, absque interruptione, quæ faciliè accidit.

Aspirationes itaq; moderato feruore, & repetitione assumendæ sunt, vt scilicet postquam vnus aspirationis operatio, & gustus cessauerit, summq; præ-

a Bernar. b Iob. 32.

præstiterit, tum demum ad productionem alterius procedatur, alioqui seipsum quis facile excæcetur; sicut festinus sese perturbans apertis oculis querit, quod ante se habet, aut manu gerit. Sicut autem aliquando [a] meditatione eleuatur mysticus ad contemplationem; ita etiam, multoque facilius per aspirationes moderate sibi inuicem succedentes, in contemplationem transit; iuxta illud Prophetæ: *b* Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ, vidit & commota est terra, ac si diceret, quando in cælo subitanæ illustrationes apparuerunt, & aliquoties visæ fuerunt, tunc in terra cordis humani admiratio cælestium excitata, & reuerentiali intuitu aliquantò firmiter continuata fuit. sed firmum eiusmodi intuitum nondum diu durare, consequenter dicendum erit:

Aspirans quare faciliè distrahatur.

ARTICVLVS QVARTVS.

Postquam Aspirans aliquamdiu in suo exercitio moratus fuerit, non sine admiratione inueniet se facile distrahi, & facilius quidem, quam in statu meditationis; huius autem rei ratio est, quod meditans nondum actiuatus, tardo intellectu, & frigido affectu, paulatim proposita mysteria digerat, & idè tenacius suo instituto affixus maneat; Aspirationis autem tendentia, cum magna celeritate peragatur, si mysticus segnioris animi fuerit, illicò visum inter-

num ad euagationem pronum, liberum dimittet ad obuia quæuis: si nimirum aliam aspirationem non substituerit, cuius noua additione distractio cohibeatur, quæ alioqui ex malo culpæ originalis iniustitiæ, interruptionem parit. quis enim in primis annis, & adhuc plenus carne, & sanguine, spiritualibus solatijs ita Dei præsentia intendat, vt pluries, dum inordinatus appetitus vigorosè aliò mouet, & Dei præsentia vix à longè afficit; aut quacunque tandem ex causa, vel negligentia, ad externa non dilabatur?

Sed longè aliud est externum quid menti præsentari ad videndum, & aliud cogitatione, aut complacentia inibi commorari. eapropter esto interruptio per cogitationem accidentalem inchoetur; si tamen mens, & affectus simul non abripiantur, at potius alia pia aspiratio substituat, non tam erit distractio, quam impertinentis cogitationis reiectio, & aspirationis continuatio; ita vt tum nõ propriè distrahatur aspirans. cum enim aspirationes multæ vnã duntaxat Dei præsentiam, aut fruitionem constituent; si mysticus vna aspiratione absoluta, dum aliam non tam faciliè efficacem inuenit, interea verò aliquam impertinentiam simul intueatur, attamen non absque aspirationis productione, hoc non esset distrahi, sed distractiones reijcere, & nouo actu, & tendentia Deo adhærere. nam cum [desideria secundum c aliquid habeant Deum,] rei impertinentis coëxistens

H 3

visus

a S. Bonau. 3. itin. ater. d. 1. *b* Psal. 96. *c* Bonau. 3. itin. ater. d. 3.

vistus à Deo non omnino separaret, aut distractum faceret: quamvis interea deprimeret a terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, maxime si tentationum passiones insolecerent. & tum merito Domino Deo humiliter exponi potest illud Augustini. *b* intronmittis me in affectum multum inusitatum, introrsus ad-nescio quam dulcedinem; sed recido in hæc ærumnosis ponderibus.] ne autem distractiones (aspirationis affluentia subinde subducta) ex defectu sese conformiter habendi, præualeant, consequenter monemus,

Quod meditatio ab Aspirante subinde utiliter resumenda sit.

ARTICVLVS QVINTVS.

CVM aliquando contingat aspirantem nullis orationibus iaculatorijs, deuotis suspirijs, ac instantaneis affectibus amoris, aut deuotionem percipere, aut seipsum recolligere, aut nihil quasi ad intra cum pace, aut spiritali gustu præstare posse; quin imò multis vanis imaginibus, oblectationumque titillationibus exagitari: absque vlla hæsitacione Passionis Domini nostri Iesu Christi aliquod mysterium, vel nouissimorum *c* meditationem extemplo reassumat; pro certo habens longè melius esse imaginationem, & rationem salubriter similibus representatione, quam vanorum phantasmatum deceptione, & concupiscentia adimpleri. quamdiu enim sensus, imaginatio, & appetitus vanus non sufficienter in alijs

mysticis functionibus occupantur; & quodammodo pro libitu susque deque, & ad quæuis obuia declinant, certè tempus pacis, & internæ quietis nondum est. Vnde sicut in speculo, aut aqua commota, nulla potest imago recipi, nec quieto aspectu cõttemplari, ita prorsus frustra turbatus animus, & varijs illecebris irretitus recollectionis, & fruitionis oblectamenta præstolabitur. Vnde in praxi frequenter hallucinantur illi, qui sibi persuadent, meditationem pro actus exercitio resumere (licet alioquin nihil vtilè præstare possint) esse contra spiritualem profectum, aut ipsorum statum minus decens. Cæterum vbi pijs imaginationibus, per meditationem noxiæ, aut vanæ imagines abijciuntur, ibi paulatim interioritate iterum benè composita, ignis alicuius aspirationis deuotæ, excuti poterit. In quem finem sibi ipsi instituat colloquia plangentia sui ipsius vilitatem, nihilitatem, infidelitatem circa mortificationem, & virtutes, firmoque animo iteratis, vicibus, sua proposita renouet, examinetq;. Iam verò, quæ hucusque de statu aspirationis dicta sunt, breuiter ad quotidianam praxin consequenter apponimus,

Synopsis status Aspirationis.

ARTICVLVS SEXTVS.

Concaluit d cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis. ac si diceret: ô pia anima, cuius concaluit cor ex pijs meditationibus, quæ etiam à frigore mundanarum cupiditatum

a Cap. 9. *b* S. Aug. l. 10. conf. c. 40. *c* Ioan. à Cruce de obs. no. 7. *d* Psal. 38.

tum libera es, & tuam interioritatem diuino amore calefacis, noli contenta esse tardo amandi modo, sed expedito conamine tanquam scintilla ab ipso igne exhalata, in superiores, & magis diuinos amores tranfuola; ibidem in ignorantia quadam supra teipsam eleuata: non tamen in illo suauitatis gustu diutinam mansionem tibi persuaideas; nam amor aspirans ad instar scintillæ subito ascensu in altum peruolans, extinguitur; ignem & lumen deferens: at certè sicut vix pereunte scintilla vna, rursum consurgit alia ex eodem igne; ita profus oportet, vt ex statu meditationis succenso calore cordis, amor diuinus exardescat, sicut ignis, alia atque alia successione aspirationum: non tamen nimia, & indiscriminata, alioqui seipsam facilè aliqua debilitate, aut inutili conatu læderet; sicut si exardescentes scintillæ, nimio, & vago motu in circumstantes aduolarent, illos mox ab igne fugarent.

Verùm sicut nimia multiplicatio scintillarum piarum nocet, ita quoque remissa paucitas, & segnior exercitatio, aspirantem inanem diuini amoris redderet, & dispositum ad recipiendas inutiles, vel etiam nociuas cogitationes, aut appetitus. ex naturali enim deprauatione, eiusmodi vana quælibet sese animo ingerunt, si ad aliud, quod melius est, abductus non fuerit. itaque instantanea actiuitas spiritus, quæ volubili motu in quodlibet cognoscendum, vel amandum dilabitur, per diligentem

subrogationem aspirationum sanctarum corrigenda est. sic enim spiritus in seipso quasi conclusus à distractionibus, & appetitibus inordinatis liberatus, exardescit sicut ignis, & ex calore cœlestium per suspiria, & desideria piè scintillantia, seipsum benè afficit, Deoque coniungit.

At si quandoque pro voto non succedat in Deum tendentia, viuacitate naturalis sensualitatis insurgente; aut quod pia anima tanquam in terra deserta, & inuia, & inaquosa, in loco sancto, & præsentia Dei appareat; ad regulas a communes suprapositas confugiat, stricto examine adhibito, si in aliquo defectuosam se repererit. Nec minori etiam vtilitate subindè aliquam meditationem reassumeret, ne libertatem euagandi sibi facilem reddat. Vnde etiam dicit, in meditatione mea exardescit ignis; ac si diceret, ad habendum aliquem ardorem ignis diuini meditandum est: quis enim non videat melius esse aliqua pia meditatione, & discursu intellectum à vanis, & inutilibus, ne dicam nociuis imaginibus auocare; quam neglecta meditatione sine amore orationum iaculatoriarum, ad quæuis obuia diuagari?

Præterea si nihil horum proffit, & nec meditatione, nec aspiratione Dei præsentia dignari se videat; ad alium boni modum se transferat; & in seipsam, utpotè indignam diuina fruitione exardescat: & idèd dicit alio sensu, in meditatione meipsum exardescat ignis. ac
si di-

a hic supra decis. 12.

si diceret, dum memetipsam imperfectam, tentatam, aridamque in Dei sensu meditor, & recogito, tum exardescit ignis, & cupiditas contemnendi meipsam, ac laudandi Deum, quod in seipso fœlix & beatus sit, ego autem misera & desolata; tum etiam me indignam cenleo, quæ aliquo Dei solatio fruor, atque in mei persecutionem, & mortificationem exardesco: ac me ad omnem miseriam, desolationem, tentationem tamdiu ita patienter ferendam resigno, donec Deo Opt. Max. aliter placeat de me disponere; vel iterum aspirationum usu, tanquam ignis, amor Dei accendatur: vel ad statum contemplationis, & quietem mentalem transire valeam. Ut autem constet, quantum quis hucusque profecerit, & an ad ulteriora procedere possit, consequenter dicimus,

De spirituali profectu, duratione, & transitu ab aspirationis ad contemplationis statum.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Sicut excedit motus subtilis grossum, sceler tardum, frequens rarum; ita præcellit amor aspirationis meditationem. in hac enim grossa imaginatione, & longa consideratione, & sæpè absque Dei singulari præsentia, sua peragit: in illa verò subtili, facili, ac frequenti amore exardescit sicut ignis in spinis, diuino sufflamine perfusus.

Ad durationem autem status aspirationis quod attinet, si ordinarium cursum spectemus, vix ultra annum, aut alterum in eo detinetur mysticus. solet enim ab instantaneo aspirationis motu, ad firmum intuitum contemplationis facile, & libenter transire; ut ignem amoris conclusum in spatia, & amplitudines spiritualis magnitudinis possit extendere: Si quis tamen abundantiori mystica gratia à Deo dignatus fuerit posset [aliquis intra duos a menses; & citissimè ad magnam contemplationem peruenire.] si verò illi considerentur, qui ad status supernaturalis modi non transeunt, istiusmodi aspirationis exercitium, tota vita durat vtilissimè. tales enim aut in meditatione, aut in contemplatione promiscui in praxi, & exercitio actus, modò suspiria, & orationes iaculatorias intermiscunt, modò ad actualem contemplationem transeunt.

Quando autem experientia constabit, instantaneas operationes, & orationes iaculatorias solito ardore destitui, & internam dispositionem ad intuitum, & inhæSIONES spirituales inclinare, ut tanquam fatigatus exercitio ne præhabitæ actiuitatis per aspirationes, liceat habitum quietis mentalis assumere; absque aliqua hæSitatione ad praxin status contemplationis, vel affirmantis, vel negantis transeat: Si tamen eiusmodi spirituale intuitum, & gustum non transeuntem) quod frequenter fit in statu aspirationis) sed permanentem compererit. Et idè ab ulterio-

a ap. S. Bonau. in prol. Th. myst. & lo. à Cruce flam. amor. Cant. 3. § 5 S. Ther. sua vit. c. 11, 12. & 34

riori progressu merito cohibendi sunt, qui muliebri curiositate magis, quam firmo animi intuitu seipsos ingerunt; ne forte minus proficere, aut perfecti videantur; quam hi, vel illi quos audierint, vel legerint in sequentibus statibus versari, vel qui [absque praxi a eorum quæ legunt, & intelligunt, ad contemplationem se transire posse arbitrantur.] horum enim præceptis feruor, est similis illi, quo Samaritana illa mulier, quæ quinque viros habuerat, & sextum habebat, (cum à Salvatore nostro audiuisset, quod aqua illa, quam ipse daturus esset, fieret fons aquæ viuæ salientis in vitam æternam,) in hac verba prorupit: Domine da mi-

hi hanc *b* aquam, vt non sitiam amplius, neque veniam huc haurire. & ideo Saluator noster responsionem omnino alienam, vt videbatur (quæ etiam sine admiratione non legitur) dedit dicens: vade, voca virum tuum. mira certè responsio, ad tam pium desiderium; verum sciebat benè qui corda scrutatur, & renes, inconstantes, nec solido fundamento pietatis erectos, tum nubere velle, cum in Christo luxuriati fuerint: & vbi sensualis, ac naturalis de Deo oblectatio, vt summo & primo Bono disparuerit, tum sæculi voluptatibus iterato coinquinari. Et hisce de statu aspirationis breuiter positis, de statu contemplationis consequenter dicemus.

a Cansfelt de vol. Dei, 1. p. c. 18. *b* Ioan. 4.

TERTIVS STATUS MYSTICVS EST CONTEMPLATIONIS,

ET PRIMÒ:

MODI AFFIRMATIVI.

DECISIO SEPTIMA.

ANIMALITATE, siue inferioris hominis capacitate, instantanea aspirationum actiuitate, ad interiora sua reuocata, & dilectione ipsius infinitis propemodum, & vt ita dicam, paruis actibus expleta; spiritus rationalis à vinculis passionum, & fallacijs sæculi tantisper expeditus, ad amplitudines & spatia cœlestia perlustranda, lumen internum dirigit: quo ita contemplationis aspectu, penitus sibi ad oculum statuat, quod quasi ex rapina,
I & fur-

& furtiuè in aspirationis statu, sibi adoptauerat, pro vt ex sequentibus constabit. Et

- I. *Quid sit Contemplatio propriè.*
- II. *Contemplatio propriè sumpta est modi vel affirmatiui, vel negatiui.*
- III. *Contemplatio modi affirmatiui, est secundum attributa diuina, Bonitatis, Sapientia, &c.*
- IV. *Subindè etiam sine attributis diuinis ad nudam essentiam penetrat contemplatio.*
- V. *Contemplatio diuinitatis, pro vt transcendit omnia, ob diuersos modos operandi, hoc loco rarò prodest.*
- VI. *Quod interruptio fruitionis restauretur auersione, & conuersione mystica, quamdiu contemplatio est affirmatiua.*
- VII. *Quod contemplatio, quæ sit per inhesionem, aut expectationem deducat ad falsum otium.*
- VIII. *Contemplationem non per firmam inhesionem, sed operatione noua, per trinariam distinctionem formari, & continuari debere.*
- IX. *Contemplatio siue de attributis diuinis, siue de nuda essentia diuina, durat usque ad initium priuationis.*
- X. *Contemplatio affirmatiui & negatiui modi in praxi contingit promiscuè.*
- XI. *Synopsis status contemplationis modi affirmatiui.*

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit contemplatio propriè.

DVm hic de contemplatione secundum propriam acceptionem loquimur, & pro vt per se statum mysticum à præcedentibus, & sequentibus discretum constituit; absit omninò latissima illa acceptio, qua contemplatio commune quid est ad omnes operationes fixas intellectus; absit etiam confusa illa descriptio, qua nonnulli mysticorum, ea, quæ propria sunt statibus vnionis, & transformationis, sub contemplationis nomine explicarunt. Est ergò Contemplatio propriè sumpta [di-

uinæ a veritatis simplex intuitus.] simplex quidem, vt à cogitatione, quæ ad euagationem pronus aspectus est; & à meditatione, quæ vt plurimum laboriosa, & discursuum varietate plena est, absoluatur; intuitus verò, vt affectuosa reiteratio aspirationum corrigatur. Contemplatio enim expedite, & iucundè sub vno visionis radio ad innumera sese diffundit, & post meditationis, & aspirationis status, [mentis ad *b* Deum eleuationem, per modum consistentiæ,] porrigit: Ad mensuram tamen modi naturalis, qui ordinariè est per discursum, & rationem, cum vsu, aut saltem passione phantasmatum; licet contem-
platio

a S. Thom. 2. 2. q. 180. A. 1. 2. *b* Barbans. sem. occult. 2. p. c. 4 s. 6.

platio simplex, & pura videatur. quod autem contemplationis modus duplex sit, consequenter dicendum est,

Contemplatio proprie sumpta est modi vel affirmatiui vel negatiui.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Licet [in DEI cognitionem veniamus a non tantum per affirmationem; sed etiam per negationem,] & modus affirmationis, vel negationis sit tantum medium, seu auxilium proportionatum contemplationi, ipsaq; contemplatio vnius sit naturæ, & conditionis; quod videlicet superiorem seu spiritualem hominem, secundum amplio-rem capacitatem Deo adimpleat, satisfietque; hoc tamen aliter, atque aliter fit, reperire enim est nonnullos, ad Dei amorem ex ipsa naturali modestia, mansuetudine, & indole bona perquam faciles: alios autem aridos, & ingustu amoris diuini valde siccos; quin etiam in seipos rigidiores, virili pectore, quidquid mentali negotio annexum fuerit amicitatis, reijcere, ac transcendere. Atque ex hac tam notabili (scilicet in praxi) differentia, solet contemplatio in affirmatiuam, & negatiuam diuidi; non quod in praxi necessario post contemplationem affirmatiuam, negatiua sit assumenda; sed quod contemplatio spiritum, siue mentem firmiori, & clariori rerum diuinarum cognitione, & amore diuersimodè perfundat. vnde etiam contemplationem

in modum affirmatiuum, vel negatiuum commodius pro praxi diuidimus; vt vel amorosè, vel aridè pro sua cuiusque natura, humore & tractu illam perambulet, talemque modum amplectatur, quem sibi proportionatum esse didicerit; cum vterque quosque sui sectatores, paulatim ad summum contemplationis status exalter.

Est autem contemplatio modi affirmatiui, firmus animi intuitus, in Diuinitatem directus cum actuali amorosa degustatione: Contemplatio verò negatiui modi, est pariter firmus animi intuitus in diuinitatem directus, at sine actuali sensibilitate; omnia quæ sunt, & quæ non sunt, transcendens; & sic similiter [ad verum Dei amorem duplici a via peruenitur. prior est delectatio affluentis gratiæ Dei: altera via re-signationis, & crucis, seu afflictionis est. hic homo omni spirituali solatio priuatur, estque hæc via ariditatis, & siccitatis:] scilicet internæ deuotionis. Itaq; nonnulli magis per vim concupiscibilem, & amicabilem dilectionem; nonnulli verò magis per vim irascibilem, & animosam transcendentiam procedant. & sic etiam [quantum c ex gestis mihi conijcere datum est, plus in Hieronymo, & Ambrosio viguit vis irascibilis; in Augustino & S. Thoma rationalis; in Gregorio & Bernardo concupiscibilis.] quod autem eiusmodi contemplatio nondum per conceptum absolutum fieri possit, consequenter dicemus,

I 2

Con-

a S. Thom. l. 3. cont. Gent. c. 39. b Taul. ser. vn. in fest. plur. Mart. c Gerf. Th. myst. pract. conf. 2

Contemplatio modi affirmatiui, est secundum attributa Diuina Bonitatis, Sapientia, &c.

ARTICVLVS TERTIVS.

EX nunc oportet, vt superior pars hominis, id est, rationalis, in prioribus statibus collecta, admodum spiritui conformem eleuetur, & eundem Deum melioribus fruitionibus præsentem statuatur; non tamen eminentiori modo operandi, scilicet simplici intelligentia per conceptus diuinitatis absolutos, tanquam Primi Entis, & Boni, idq; sine discursu rationis vel vſu phantasmatum, nisi fortè per accidens; quando scilicet [per corporalia mens ad speciem materiæ *a* expertem perducetur;] vel per speciem infusam, aut præuiam voluntatis commotionem (absque actu intellectus eor directo) à Deo excitaretur, quod hoc loco rariùs contingere solet. talis enim est conditio intellectus, attributa diuina contemplantis, vt per aliquales saltem discursus, & illationes vnus ex altero, ac similitudines, Dei præsentiam & fruitionem acquirere, & fouere debeat. per *b* attributa scilicet diuina, id est, per contemplationem diuinæ Bonitatis, Magnitudinis, Sapientia, Æternitatis, Potentiæ, Maiestatis, & similibus, per quæ spiritus illustratus, & intimè perfusus, ad affectus, & alloquia summæ admirationis, reuerentiæ, & collaudis sese protendit; apud illos [præsertim, *c* qui sensibus

quieti sunt, & intellectu non actiuo, atq; etiam simplices, & non multum capaces; pleni tamen naturali amoroso affectu, & corde hilares: isti enim in sua ad Deum conuersione, non sunt actiui in exercitio virium intellectualium, sed sentiunt se magis inclinatos, & dispositos ad exercitandum se in vi concupiscibili: quia in illa statim inflammantur ardenti amore Dei.] ad contemplationem autem puram aliquando mysticum pertingere (saltem in actu transeunte) consequenter dicemus,

Subindè etiam sine attributis diuinis ad nudam essentiam penetrat contemplatio.

ARTICVLVS QVARTVS.

Post attributorum diuinorum contemplationem practicam, subindè affectus amoris, & complacentiæ silentiosè admodum irrepit, intellectuque lumen ex amoris præstantia refulgens, porrigit; quo altius, & simplici quadam intelligentia essentiam diuinam absque attributis contemplari valeat: ex ipsa hac eleuatione iterum occasionem assumens, vt intellectualibus, & affectuosis operationibus proprijs, superior euadat, & magis spiritualiter spirituum Conditori vtiatur; comite tamè phantasia, licet non seruiente, & hoc ipsum contemplatore non aduertente; ita vt mysticus ad se ipsum rediens, & notitia reflexa, vt potest melius, habitam

a S. Dion. b Cassid. de volunt. Dei, p. 2. per tot. c Harph. l. 2. p. 7. 6. 21.

bitam fruitionem illustrans, admirari soleat hanc sui supra seipsum elevationem, & diuinæ communionis præstantem modum. & certè ad eiusmodi excedentem diuinæ fruitionis perceptionem, omnes contemplantis conatus diriguntur; vnde etiam frequenter contingunt mystico, qui vitiorum, aut distractionum molestiis singulariter nõ distorquetur. Similibus autem modum contemplationis affirmatiuæ magis, quam negatiuæ conducere, consequenter dicimus.

Contemplatio Diuinitatis, pro vt transcendit omnia, ob diuersos modos operandi, hoc loco raro prodest.

ARTICVLVS QVINTVS.

ADmirabilis est interioritatis variatio, postquam contemplatio amorosæ diuinitatis, sub conceptu Entis absoluti, aliquamdiu [puta per annum plus minus] perstiterit; quandoque enim mysticus distractionum, & tentationum molestia ita perturbatur, vt internam quietem haud quaquam possit consequi; mox in sua conuersione ad Deum, ita elongatum se reperit, vt aliud non possit, nisi vt sibi exoptet aliquid interioritatis. Subindè habita interioritate, postmodũ indagari prius incipit, quorsum scilicet, an supra, vel infra, ad dextram vel sinistram sese dirigere habeat; percipit etiam interdum prælibamen duntaxat illius, quem diligit anima eius; modò collucet lumen

intellectuale transiens, rariùs perfeterrans; idque aut nullo, aut modico concomitante affectu. Tandem cum spiritalis dispositio optima fuerit, & potentia intellectus, ac voluntatis adæquate & simultaneè à Deo benè affectæ, assequitur duntaxat suum intentum.

In his porrò modis habendi, & cooperandi, cum sit aliqua interna occupatio, & fruitio, paulatim magis, & magis intensa; valdè vtiliter mysticus ab exterioritate protegatur, & ad intraplus, minusq; benè disponitur. at conuersio ad Deum, pro vt ipse est omnia, & primum Ens, ac Bonum (alia verò nihil comparatiuè) adducit conceptum, prædictos modos habendi, & acceptandi transcendentem, & mysticum sine moderamine, & ordinato progressu, ab inferioribus supra sortem, & conditionem; ita quidem vnica conuersione eleuantem, vt facta tali conuersione, dein aut non habeat correspondentem fruitionem, ac suspendentem attractum animum à relapsu ad ea, à quibus, vt impertinentibus se auerterat, & vt à sibi benè proportionatis inceperat; ita vt diuinæ contemplationis locum, inanis, vacuus, & obscurus conatus occupet, cum enim natura à commutabilis boni appetitu, & gustu liberari nequeat, nisi incommutabilis boni communicatio ei substituatur; aliter fieri non poterit, quã vt post (vilem quidè auersionem ab ijs, quæ Deus non sunt) sed superficialem conuersionem eorum, quæ Deus sunt, aut ad obscure phantasma, aut ad quæuis obuia decidat, ac raro admo-

dum utilitatem inde percipiat. Cum ergò diuinitatis absoluta imago, siue repræsentatio vt primum Ens, siue Bonum tempore orationis mentalis vitali, & reali perceptione non affecerit, nec animum in firmum intuitum attraxerit; absque vlla hæsitacione (præsertim cum indè tepiditatem aduerterit) ad aliquod diuinorum attributorum, velut omnipotentia, misericordia, leueritatis, & similia se conferat; quo ita obiectum conforme suo statui, dispositioni, & operationi acquirat, & tempus non otiosè, ac sine fructu expendat. Iam verò de modo continuandi mysticam contemplationem, consequenter dicendum erit.

Quod interruptio fruitionis restauretur auersione mystica, quamdiu contemplatio est affirmatiua.

ARTICVLVS SEXTVS.

HAllucinantur hoc loco mirum in modum contemplatiui, sibi imaginantes, quasi aut semper, aut frequentissimè ad modum, & fruitionem simplicis intelligentia, se ipsos eleuare possint; tristitia, & tædio spiritali frustra se discruciantes, cum ad medias, aut inferiores species, vel imaginationes se ipsos relapsos intuentur: quum tamen hoc loco cardo rei versetur, non tam circa omnimodam continuationem, quam qua ratione expedite reintegrari possit fruitionis interruptio; pro qua quidem restauranda, aliud non sollicitè

requiritur, quam vt ipso instanti, quò contemplans aduertit, se ad alia distractum, actu obliuionis eorum, quæ cogitabat, aut auersionis eorum quibus aliquali affectu detinebatur (vt quæ nihil sint respectu Dei, qui omnia est) non tam actu resistentia, aut pugna, quam relictionis, & auersionis deserat, & illud ad diuinitatis recordationem sese conuertat. ipso enim instanti conuersionis, quamdiu contemplatio fuerit amorosa, seu vitaliter, & cum gustu spiritali afficiens, diuinæ bonitatis similitudo consurgit; quam etiam subito affectus rapit, intellectus inspicit; affectus autem iterum resumit, & stringit, vt intellectus illam penitiùs illustret; & ita frequenter, aut potiori orationis mentalis tempore.

At si complacentia illa contemplatio paulatim euauerit, modus quidem auersionis ab ijs quæ sunt, & quæ non sunt, ac pro nihilo reputantur, omninò retinendus erit; cum mysticum facile à tentatione, & remora quacunque expediat: Modus verò conuersionis ad Deum qui omnia est, vt plurimum inutilis erit, & ad otiosum intrinsecum phantasma obscure deducens, ac improporcionatè eleuans contemplatorem, & supra modum, speciesque congruas; ex quibus tamen obiectum ad contemplandū sibi repræsentare possit. Interruptio porrò fruitionis diuersimodè contingit. Primò, per eiusmodi improporcionatam eleuationem, aut transcendentiam, quæ vt iam b dictum est,

hic art. 3. 4. 5. 6.

est, corrigitur. Secundò, quando amicabilem fruitio pro presenti finitur, & ad sequentem meliorem disponitur; & talis interruptio in hac vita caueri non potest. Tertiò, quod magis in praxi frequens est, quando [a appetitus mouet aliò,] & tunc actu non cognoscit, quia non adest attentio: [vnde & b phantasmata in organo conseruata interdum non actu imaginamur.] & cum contemplan ab inordinatis affectibus nondum depuratus sit, non potest non per appetitum vitiatum frequenter alio moueri, & consequenter facillimè interruptionem vitalis contemplationis incurrere. quia si [illud c attentius operamur in quo delectamur,] & delectans appetitus aliò facilè trahat; quomodo non multoties ab actuali, simplici, & vitali contemplatione decidet? ac difficilè, imò quamdiu appetitus vitaliter aliò mouerit frustra, per conuersionem ad Deum (qui totum, & omnia) improporcionata eleuatione, ac speculatione potiùs, quàm contemplatione sese eleuabit: illa enim verè superficialis, & inutilis speculatio, non contemplatio dici potest, quando quis non per realem, sed superficialem ad Deum tendentiam vult actualiter cum vitali benè afficientia, & spiritali gustu Deum contemplari; licet de vitali ad Deum gustu nihil habeat, & consequenter intellectus non possit speciem proportionatam ad actualem operationem elicere, nec fruitionem per operationes sibi inuicem influentes continuare. Et ideo

si facta ad Deum conuersione phantasia, & ratio non satis ligentur, & mens ad euagationes dilabatur, per attributa diuinitatis scilicet, omnipotentia, bonitatis, iustitia, misericordia, & similia; at quidquid demum à distractionibus, tentationibus, & impertinentijs prohibere poterit, ad puram vitalem, & amorosam ad Deum conuersionem sese disponat: vt ita ad minus vitiliter tedium & internum otium declinet.

Cum autem ex inordinata inclinatione ad fundum, & primum principium dilectionis diuinae (ex originali iniustitia vitiatum) varia mala profluant, consequenter dicimus,

Quod contemplatio, qua fit per inhaesione, aut expectationem deducatur ad falsum otium.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

Sicut illi, qui nuda conuersione ad Deum, in tanta diuersitate habendi, & operandi, vno eodemque modo omnia transcendere conantes deficiunt, & ad hic & nunc praesens, parum conformiter operantur; ita alij longè peius, per nudam expectationem à vera reali que contemplatione aberrant; dum (licet nulla singulari dilectione à Deo dignati) passiuè se habere volunt, & absque vlla operatione expectare, quid in illis loquatur Dominus. tum enim non tam est tempus, vt
in il-

a S. Thom. l. 1. cont. Gent. c. 55. b ibid. c. 2. q. 33. a. 3. 6. d hic a. 5.

in illis loquatur Dominus, quam ut ipsi actibus humilitatis, aspirationis, contemplationis attributorum diuinorum, aliorumve similibus sese paulatim disponant, & moderato progressu ad puras diuinæ essentiaë visiones formandas exhibeant.

Obseruandum est ergo, quod [Deus non sic in omnibus operatur agentibus; ut & a ipsa non operentur; sed operatur in quolibet finaliter, effectiue, & formaliter; ut tamen & ipsa etiam agant.] nam [super modum b communem, quo Deus est in omnibus rebus per essentiam, potentiam, & presentiam, est vnus specialis, qui conuenit naturæ rationali, in qua Deus dicitur esse sicut cognitum in cognoscente, & amatum in amante; & quia cognoscendo, & amando creatura rationalis sua operatione attingit ad ipsum Deum; secundum ipsum specialem modum, Deus non solum dicitur esse in creatura rationali; sed etiam habitare in ea, sicut in templo suo.] qui ergo per nudam expectationem ad Dei contemplationem pertingere vult; is Deo non per cognitionem, & amorem, sed per falsum otium, & non cooperari coniungeretur, & secundum communem modum, quo Deus etiam in lapidibus est per essentiam, potentiam, & presentiam, ad instar lapidis durus, aridus, & vitali operatione destitutus, sibi soli remaneret. Et certe si ipsa [beatitudo c consistat in ultimo hominis actu, & necessariò ad illam requiratur opera-

tio,] quid non sentiendum erit de illa beatitudine, quæ in contemplatione diuina à nobis in hac vita acquiritur. Eapropter dubium nullum est, quin nuda expectatione diuinam operationem præstolantes, seipso viribus destitutos, & nullo obiecto detentos, omni naturali, inordinatæque volubilitati, & ad quoduis distractiuum (saltem representatiue suscipiendum) liberè, & soluta interioritate sese exponant. Licet enim non tantum vtile; sed & necessarium sit, post adhibitos conatus sese Deo, eiusque voluntati subijcere, ac patienti resignatione expectare, donec à Patre luminum auxilium aliquod adueniat: attamen longè vtilius est interea aliquid agere, scilicet ad Deum suspirare, seipsum contemnere, Deum reuereri, & similes actus producere, quam sola expectatione (quæ aliud non est, quam falsum otium) contemplationem peragere velle; quod quidem non minus nociuum, quam temerarium foret. nociuum quidem, eo quod diuersis conatibus aspirationis, recordationis, simplicis Diuinitatem reflexionis, & similibus seipsum non promoueret. Vnde sicut in mari circumnatans, si ideò litus nollet petere, eò quod incertæ nauis, aut nimium distantis præstolaretur aduentum, iure merito suffocaretur; ita profus eiusmodi interiorem suam domum vacantem, septem alijs spiritibus nequioribus exhibere posset: cum hoc loco nondum liceat ab operationibus cessare, & felici otio d mystico (in quo

passi-

a. l. p. q. 105. a. c. b. ibid. q. 43. c. l. 2. q. 3. a. 2. c. d. ut infra 2. p. decis. 6. a. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

passiue quis agitur) perfrui. temerarium verò, eo quod actus diuinitus infusus, qui ita inaniter expectantem adimplere deberent, sibi promitteret; non obstante, quod actus infusi à mera Dei gratia, & benignitate, sincero amore militantibus ad solamen, & confortationem, & hoc rarò quidem immitti soleant; non autem ad inflammandum otio, & pigra hæsitacione oscitantem. Hisce de causis prudentiores mystici, longa praxi studiosè aduertentes damna, & pericula a otij falsi, diligenter admonent, & inculcant, vt ea summo conatu quisquis euitare studeat.

Itaque ne mysticus, aut ad Deum, qui omnia est, conuersione: aut transcendentia eorum quæ sunt, & non sunt, per saltum vacua eleuatione, vel dissoluta expectatione; plures simili modo inutiliter & molestè transactos annos deploret; ordinata, & diligenti obseruatione contemplationis species *b* formare, & perficere discat. Contemplatio enim continuatur non per inhaesionem, sed per nouam formationem, seu operationem, siue aspirationis, siue recordationis Dei, secundùm eius attributa, videlicet æternitatis, maiestatis, bonitatis; vel secundùm esse diuinam, pro vt est primum Ens, & Bonum; siue etiam pia aliqua meditatione, quousque ad contemplandum quidpiam obtinuerit; si tamen inordinatæ passiones (quod apud eiusmodi desides familiare est) insurgerent, expedit potius mortis

horrorem, inferni squalorem, & quidquid tandem à vitijs deterrere potest, ob oculos ponere, quam inordinatis appetitibus liberum accessum præbere. tali enim tempore *c* magnus quidem est qui inuenerit sapientiam; sed non est super timentem Dominum. quo verò operationis medio falsum otium caueatur, & fruitio contemplationis continuetur, hic consequenter, & specialiter dicendum erit.

Contemplationem non per firmam inhaesionem, sed operatione noua per trinariam distinctionem formari, & continuari debere.

ARTICVLVS OCTAVVS.

VTrique iam dicto errori, scilicet conuersionis ad Diuinitatem per immaturam transcendentiam, aut nudam expectationem, tertius accedit; quando videlicet primam illam speciem, aut representationem, quam ex conuersione ad Deum, aut recordatione Diuinitatis consequuntur, tam firmo tenaciq̃e amplexu constringunt, eiq̃e inhaerent, ac si vel vinculis & clauis ferreis ei confixi essent, quoquo modo conantes illam speciem retinere: idq̃e tam diu, donec & speciei, & representationis memoriam deseruerint, ad-nescio quod non obscurum phantasma, vel inanem chymaram delapsi. vnde ad seipos reuertentes, nihil diu-

K ni gu-

a *Conf. 3 p. c. 14. Thom. à Iesu. de orat. dist. l. 1. c. 11. Barbans. de occult. semis. p. 2. c. 5.*
b *hic art. 3. c Eccles. 25.*

ni gustus, aut viuacitatis; quin imò non nisi tenebrosos, & onerosos fundum reperiunt; merito ex sola hac noticia spiritu interno ex præcordijs ingemiscite: quo facto iterum simili conuersione acquisitam, & obiectam confusam Dei similitudinem sollicitè retinent; donec, ut prius, semidelirent, suspirentque: atque ita ulterius quid agendum ignorantes pene tabescunt. & licet omnia tam superiora, quam inferiora transcendere; ad Deum se conuertere, & eidem firmiter adherere uelle, bonum sit: (fundantur enim omnia hæc in appetitu uisionis beatificæ; in qua omnia transcendent in primo instanti beatitudinis Deum uidebimus sicuti est: & æterna firmitate constringentes omnem moram, & cogitationem superexcedemus) longè tamen est alia uitæ præsentis misera conditio, qua cæcutientes, & ad quælibet prolapsi, uix aliquid Dei cognoscimus, & diligimus; ita ut nostrum & acquirere, & habere, seu retinere, successiua, & ordinata dispositione obtinere cogamur. ne ergò contemplator internæ fruitioni insistent per improporcionatam tendentiam, nudam expectationem uel indiscretam retentionem in interiori homine obdormiscat, aut senior euadat, per nouas operationes, quæ animi expergefactiones sunt, sese ad spiritus viuacitatem erigere debet, & tanquam præambulum necessarium, quodcunque obiectum, aut mouens, uel distrahens per actum obliuionis primo deserere.

a S. Thom. opusc. de beatitud.

Quo quidem facto, ipso instanti operari incipiat trinarum distinctione, & primo sibi repræsentet, seu cogitet diuinitatem per aliquod attributum sapientiæ, potentiæ, uel simile, aut absolutum aliquem conceptum puta Eternitatis, aut summi Boni, pro ut in præsentiarum contigerit posse fieri; & hoc ipsum toties, & tamdiu, quousque aliquem diuinæ bonitatis gustum affectus fuerit, siue secundum sensibilem, siue secundum spirituales dilectionem. Verum quia [participatio diuinæ bonitatis, & gratia non est principale a mouens ad Deum,] non oportet illic, & statim ut quispiam in sua ad Deum conuersione, aliquam benè afficientiam consecutus fuerit, omnes intellectus operationes deserere; hoc enim esset se bono priuare, digestionem consecuti boni præscindere, ad uisum animi ad euagationem prout disponere, ac obsecutum tadium acquirere; sed pro secundo permittat, ut ex iam habito uel sensibili, uel spirituali gustu, intellectus agens speciem efformet, & ut illa species ab intellectu patiente recipiatur, & subtilior reddatur, totamque habiti gustus perfectionem penetret, exprimat, & eloquatur: ac pro Tertio, ex utriusque intellectus actione, Dei complacentia, seu amor diuinus producat.

Iam uero pro hac præxi ordinatè peragenda, non est quod contemplans simul, & in actuali exercitio sollicitus sit intelligere, aut scire, quomodo intellectus agens, uel patientis species efformet, aut subtilicet; sed satis est pro hoc loco,

loco, & praxi, vt habito Dei gustu, non illicò omnem operationem intellectus præscindat; sed sinat intellectum bonum inspicere, ac firmiter intueri; sic enim intellectus per se bonum videns, illud ipsum bonum sua illustratione pulchrum, & lucidum facit; & ex sua fecunditate, & natura operandi, boni ipsius naturam penetrat, firmiter stringit, & in amorem spiritualem subtilizat. quo ita spiritus ad imaginem Dei per potentias scilicet intellectus, & voluntatis creatus, ad eius similitudinem tripliciter operetur; scilicet per intellectum agentem similis Patri, per intellectum patientem similis Filio, per voluntatem autem seu dilectionem Dei actualem, ex vtroque intellectu prouenientem Spiritui sancto. Et hic quidem modus operandi tripliciter, scilicet per operationem intellectus agentis, & operationem intellectus patientis, & amorem ab vtroque in voluntate excitatum, ita nobis naturalis, & familiaris est; vt nihil etiam ad amorem, & vitam humanam spectans à nobis peragi possit, quin prius ad intra, & mentaliter ita operemur, & quod mente cognouimus & diximus, postmodum per os, verba, & voces prius eloquamur, alterique manifestemus. Vnde etiam verba oris, non tam verba sunt, quam signa conceptuum, & locutionis internæ. Ex tertio itaque, quo est complacencia, & amor quidam Dei, aut diuino-notum; iterum per intellectum agentem formatur species pro primo; quæ species pro secundo recipitur ipso in-

stanti ab intellectu patiente, & ex vtroque pro tertio iterum producit amor; atq; ita consequenter, donec vel alteri rei vacandum sit, vel (quod frequentius contingit) ariditate constringatur, vel distractione ad impertinentia rapiatur.

Non obstantibus tamen omnibus, & singulis vicissitudinibus internis, & externis, quibus mystica continuatio interrumpi potest, oportet vt omnium primò præambuli loco, exterioritas, seu quidquid ad presentem recollectionem non conducit, deseratur; dein trina distinctione, operatio, seu verbum internæ, diuinæque fruitionis assumatur. circa quam iterum monemus, ne multum sollicitus sit contemplator, dum aliquid amoris consequitur, vt distinguat trinariam dictam operationem, aut propriam ignorantiam vel ingenij grossitiem obrudat, tanquam talia minus intelligere, aut facere possit; nam prima repræsentatione facta, alia duo ex natura rei consequuntur in instanti; & certè post primam talem speciem, si illa realis, & benè afficiens fuerit; tam citò non posset quis distrahi, quin prius alia duo expedita forent, ob instantaneam substantiæ spiritualis actiuitatem. Posito autem quod animus aut aridus, aut ad euagationem pronus sit, nec per aliquod Dominicæ passionis mysterium, nec virtutis exercitium, puta resignationis, patientiæ, humilitatis, aut simili pia cogitatione firmiter ligetur; tum longè melius fecerit contemplator, ad euagationem intellectus dulciter cohibendam, si post remotio-

nem impertinentium, dein etiam de industria triplicem distinctionem operationis examinet, & circa illas formandas occupetur; quam quod communi, & imaginaria transcendentia, altiora, & remotiora inaniter cogitet, aut penè brurali, & cæca expectatione omnia interiora ad quæque distrahentia, in dissoluti animi languorem exponat. Verùm si adhibita occupatione præambuli, seu dispositionis colligentis ad intra, quod fit per auersionem, & obliuionem omnium, quæ Deus non sunt, & trinarum operatione iam dicta, plures, aut ariditates, aut distractiones occurrunt; consideret, oro, qui profectui spirituali intendit, quid tædij, torporis, tentationis, distractionis & quidquid tandem miseriarum sustineri potest, ipsi non esset sufferendum, si tali quali conuersione ad Deum, & mox reuera ad imminens tenebrosum phantasma stolidæ expectatione procumberet. De hisce porrò operationibus trinarijs non hoc loco, sed *a* alibi latiùs & profectui spirituali vtiliùs dicendum esse iudicauimus. Quamdiu vero contemplans, per similes operationes Dei præsentia frui possit, iam consequenter dicemus,

*Contemplatio siue de attributis diuinis,
siue de nuda essentia diuina, durat
vsque ad initium priuationis.*

ORdinata ergò distinctione ad internas operationes, siue attributorum diuinitatis, scilicet omnipotentia, bonitatis, iustitiæ, & similia, siue nudæ essentiæ, videlicet pro vt Deus est summum Ens, & Bonum; sedulò intentus contemplator, propter varia diuinæ naturæ consortia, etiam varias species similitudines & eleuationes suscipit. Est enim status contemplationis, verus & primus ascensus mysticus, licet modi naturalis. vndè etiam in principio per instantaneas ad Deum tendentias, expeditè ad diuinorum cognitionem, admirationem, reuerentiam, & collaudationem erigit animæ spatia, & amplitudines: Dein paulatim firmiori aspectu intuetur, & ad nutum retinet, persistens in ampla eleuatione, ad quam in initio visus, & vota erigebantur: in summo tandem ea, quæ spatiosa erectione habebat, vt propria, & penè naturalia possidet. quousque per deficientiam optima quæque dispareant, vt non sine admiratione huius status mutationem proprijs culpis (licet non rectè) attribuat, atque ita statui priuationis initium ponat, *b* vt dicetur infra. sicut etiam de spirituali profectui, *c* duratione, & transitu à contemplationis (siue affirmatiui, siue negatiui modi) ad priuationis statum. Quæ verò tam circa vnum, quam circa alterum modum contemplationis eueuiant, priusquam mysticus ad priuationis

nis

a 2 p. Dec. 6. *b* 2 p. decis. 3. *c* Decis. 8 a, 2.

nis statum (saltem pro vt in medio practiciari solet) transeat, consequenter dicemus,

*Contemplatio affirmatiui & negatiui
modi in praxi contingit
promiscue.*

ARTICVLVS DECIMVS.

EO quod subindè in actu transeunte illis, qui amorosè procedunt, ariditates; illis autem, qui ariditate cibantur, amoris beneficentiæ contingant; ideò vtiliter mysticus quædam in contemplatione negatiua exposita perlegere poterit, & experiri, num ipsi adhuc aliquid in præsentiarum practicandum obringat, priusquam ea, quæ in statu priuationis habentur, assumat. Et quum circa finem contemplationis amorosæ species admodum spirituales, & ab omni eo quod amoris sensibilitatem redolet, disiunctæ sint; non sine fructu legentur ea, quæ in modo contemplationis negatiuæ posita sunt. sicut & à contemplatore negante, ea quæ modi sunt affirmatiui. in praxi enim promiscuè operationes de Deo affirmantes vel negantes seruiunt, & subindè contemplator, qui amorosè procedit vtilius (præsertim in ariditate) de Deo omnia negat, quam affirmat: & similiter contemplator, qui spirituali solum dilectione per negationes, & transcendentias exercetur, vtilius (præsertim si spiritualis iucunditas, & serenus intellectus affulgeat) de Deo om-

nia eminentèr affirmat. non enim est aliud affirmatio, vel negatio, quàm modus proportionatus, aut medium perueniendi ad finem, & simplicem Dei contemplationem, ac dilectionem. adepto ergò fine, cessat medium, & iungitur mysticus Deo per ipsam vnionem, ad quam aliquando melius per affirmationem, aliquando verò per negationem in praxi peruenitur: idque tamdiu quousque etiam in priuationis initio sit constitutus. & cum inferius *b* de spirituali profectu, duratione, & transitu à contemplationis vtriusque modi ad priuationis rigorosæ statum, satis dictum sit, nunc Synopsin status contemplationis modi affirmatiui subiicimus,

*Synopsis status contemplationis modi
affirmatiui.*

ARTICVLVS VNDECIMVS.

EGo dilecto c meo & ad me conuersio eius. ac si diceret: O pia anima, quæ ex gustu diuino loqueris, & dicis paululum cum pertransissem eos, nimirum sæculi affectus, & tantisper in notitia, & amore rerum diuinarum per meditationis, & aspirationis status, cælesti sponso, & Dominatori me consecrassem, suauißima illius præsentia frequenter ab aliquot iam annis impingatam me reperio, ita vt non amplius tarda meditatione, aut aspirationum scintillis me ipsi consignare habeam; sed firmo amorosoque intuitu mentis & spiritus capaciter in cælestes il-

K 3

lius

a inf. decis. 8. b decis. 8. a. 11 c Cant. 7.

lius amplitudines diffundere valeam, ac spatiosa iucundaque contemplatione in mea tendentia, sponsum ad me conuersum amplectar: Obserues velim quod modus, cum quo dilecto esse potes & debes, considerandus sit ex conuersione, qua & ipse Dominus se ad te conuertit; quæ certè conuersio non semper vno, eodemque, sed vario modo contingit: aliquando enim postquam te ad diuinæ præsentia contemplationem tradideris, non tam facilè, & expeditè in conuersione suauitatem cœlestem inuenies, & idè, ne te ad alia diuertas aut distraharis, ad attributa diuina contemplanda te conuertas oportet, v. g. immensæ diuinitatis, potentia, sapientia, bonitatis, & similia, vt ita amore succensa, in affectus admirationis, reuerentia, & laudis te extendas. & certè taliter, & non aliter ordinariè se conuertit ad te diuina præsentia; quam nimirum per notitiam & dilectionem attributorum: non diu autem (licet sapius) secundum puram & essentialem quandam contemplationem. & idè conuersio eius est ad te, id est, ad videndum, & contemplandum se præbet, vt lumine, & similitudine interueniente, aliquam illius formam, & speciem acquiras, quemadmodum qui amicum videre vult, lumen aliquod proportionatum ad videndum prius, habeat, oportet: tale autem lumen internum hoc loco est illa notitia, quæ ex intuitu magnificentia diuinæ profluit.

At si quandoq; intimior dilecti con-

uersio ad te fuerit, & quasi aperta diuinæ essentia præsentia, non sub alicuius attributi, verbi gratia sapientia; sed absoluta repræsentatione, vt quæ summum bonum sit: id ipsum non ordinariè appetere debes, nec limites conuersionis excedere, quæ vt se facilè conuertit, ita & facilè auertit. idè etiam ordinario exercitio intellectum & voluntatem occupare debes, scilicet luminosa, & affectuosa contemplatione; ita tamen vt paulatim penitus ad Deum conuersa, illius contactum suscipias, ex dicto contactu, vbi ad te ipsam reuersa fueris, pulchriorem similitudinem habitæ communionis fabricatura; idque toties, quoties fieri poterit, reassumendo tamen attributa diuina pro medio, & occupatione intrinseca, tendente ad optatam conuersionem, & fruitionem.

Insuper obserues velim, ô pia anima, quid sit dicere: Ego Dilecto meo, & ad me conuersio illius: indubiè enim ex gaudio cordis ita loqueris, & dicis; scitote ô deuoræ consoladales, quod singulare solatium mihi obrigerit in præsentiarum: non enim sicut pluries contingere solet, aut distracta, aut arida prohibita fui à conatu meo; nam mox, cum me ad diuina spectacula conuerterem, illicè & illa ad me conuersa percepi; ita vt magnam gratiam post labores, & sollicitas mentis tendentias, affecutam me fatear per interna solamina. Jam verò licet hæc ita fiant, meminisse tamen debet pia anima, quod si volubilis vitæ humanæ inconstantia etiam

etiam feruentem mysticum, & diuinorum expertem, ad eaduca (saltem obiectiuè contuenda) à fruitione cœlesti tetrahat: quanto magis illum, qui in contemplationis lumine, & amore, ac diuina magnitudine conspicienda initium prius & fundamentum iacet, sæpè interturbabit? Et idèd sollicitè à rebus eaducis tanquam à nihilo, & quæ Deo comparatæ nihil sint, cogitatum, & affectum auerte; & ad diuina interiora appetenda conuerte, simul obseruando, qualis sit conuersio Dilecti. cum enim non semper se præbeat statim ad factam illius quæstionem, fortè prius allucere uolet, & aliquem sui præsentiam communicare per solam operationis actionem, qua anima sibi exoptat diuinam præsentiam, aut fortè aliqualem gustum, qui ad Dilecti indagationem, & ubi inueniendus sit, conducatur.

Quando uerò diuina conuersio fuerit constans, & suauitate plena, tum perfectè licebit trinaria distinctione diuinam præsentiam continuare; ut scilicet ex bonè affici interno, species & similitudo habitus illius gustus efformetur, quæ pro secundo mox subtiliùs perficiatur per se, seu ipsiùmet intuitum præsentis boni, absque eo, ut necesse sit, cogitare quomodo formanda sit aliqua species: hoc enim intellectus ex sua fecunditate præstat, & pro tertio rationem habitus boni exprimit, fruitionem, & quietationem amantis in amato incipit, renouat, fouetque. ex bono enim retento semper noua bonitatis imago prouenit, ut bonum intensiùs maneat;

donec aut interruptio aliqua contingat, aut noua operatio assumenda sit. Et certè de huius trinarie distinctionis facilitate nihil habes dubitare, nam posito tantum aliquo gustu diuino, illicò ex naturali actiuitate, & ordine spiritualis modi, animæ potentie quasi dentibus comminuunt, & subtiliorem, magisque spirituales amorem exprimunt. Et hac distinctione obseruata expedita eris ad Dei conuersionem, quoquo modo tandem illa contigerit. singulariter etiam euitabis falsum illud otium internum, quo abduci consueuerunt, qui post factam tendentiam aut recordationem Dei, illius representationis speciem, uel potius obscurum quoddam phantasma, quodq; nihil vitalis efficientie, & gustus diuini contineat, per firmam inhæsiōnem retinere uolunt: sic enim potentias constringunt, & ab operatione impediunt, ac interioritatem infinitæ magnitudinis capacem, illaqueant, omniq; actione, & boni communiōne sese destituunt. quod similiter faciunt, qui nihil operari uolunt; & qui in quiete diuinas operationes, actusq; infusos præstolantur; & dum diuina expectant, media acquirendi diuinam præsentiam negligunt: quasi non meliùs foret inter expectandum, aliqua actione sibi prodesset, quam otiosa expectatione, & uacua interioritate ad tentationes, & appetitus creaturarum dilabi.

Eapropter signanter dictum est: Ego dilectio meo, & ad me conuersio eius, quasi diceter: Ego primò, tanquam ad meam beatitudinem conuerto me ad Deum

Deum, dein ille vicissim se ad me conuertit, quo ita mutua actione boni communicatio, & distributio fiat. sicut enim Deus ad seipsum, & ad intra se conuertit trinarum operatione personali, qua constituitur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus; sic etiam ad extra scilicet erga piam animam per consortium diuinæ naturæ se communicat; & ideo etiam oportet esse operosam conuersionem animæ ad Deum; idque non tantum trinarum illa distinctione, qua intellectus agens ex aliquo Dei gustu speciem aliquam fabricat, quam illicò intellectus patiens spiritualiter perficiendam arripit, ut ex utroque benè & meliùs affici, amor producat; sed etiam adhibita obseruatione substantiali, status, secundum quem conuersio illius, id est, diuinæ præsentia in vita contemplatiua, & firmo amoroso intuitu mentis aliter, & aliter se habet in initio, à medio, & à medio à suo optimo.

Interea ergò, quod mysticus in statu contemplationis fortè vno, alterovè anno dulciter ad dilectum se conuertit, in initio quidem huiusce status tantam diuinæ Eminentia Maiestatem plus admirando, quam cognoscendo reueretur; in medio autem propiùs, clariùsque intuetur, & collaudat; in sum-

mo tandem viciniore aspectu, & teneriori dilectione gaudet. & ideo pro vt variatur modus conuersionis Dei, sic etiam piæ animæ susceptiones variantur; quæ in singulis hisce differentijs, & spiritualibus regionibus trinarum etiam distinctionem expetunt. Tandem vbi in summo contemplationis amorosæ, nihil ultra inueniri poterit ad conformem fruitionem, ut penè ignoreretur, quid vterius agendum sit; Bono animo aggredienda erunt ea, quæ in contemplationis negatiuo modo dicuntur, non tamen eo fine, ut statum contemplationis modi negatiui expressè, sicut modi affirmatiui exerceat; sed ut eo diligenter perlecto experiri liceat num fortassè aliquid supersit aut fruitionis, aut modi conuersionis, quo in spirituali complacentia gloriari liceat, & dicere; Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius: aut saltem *a* in prioribus exercitijs dilecto suo sit fidelis perfectiori modo; si hic Plato iubeat quiescere & ad status modi supernaturaliter operandi, non detur transire. Et hisce quidem de statu contemplationis modi affirmatiui dictis, ad ea quæ sunt status contemplationis modi negatiui, consequenter transeundum erit.

a ut infra decis. 9.

TER.

TERTIVS STATUS MYSTICVS EST CONTEMPLATIONIS,

ET SECUNDO:

MODI NEGATIVI.

DECISIO OCTAVA.

Sicut aliqui magis per vim concupiscibilem, ita aliqui magis per vim rationalem procedunt in diuina contemplatione; & ideo sicut supra a dictum est de contemplatione modi affirmatiui, seu amicabilem; ita modo de contemplatione modi negatiui, quæ per abstractiones procedit, & perfectiori medio, rationis scilicet, diuina blandimenta transcendit, dicendum est, &

- I. *Quid sit contemplatio modi negatiui.*
- II. *Quod contemplatio, qua fit per nudam abstractionem cum falso otio deducatur ad Luciferi propriam complacentiam.*
- III. *Contemplationem negatiuam actibus internis exercere fidem, spem, & charitatem*
- IV. *Quod mortificationes, virtutes, & ariditates exerceat, absque blandimento natura, & eo quod hoc ipsum per se deceat.*
- V. *Quod auersione ab omnibus quæ sunt, & quæ non sunt, & conuersione ad Eum, qui supra omnia est secure falsum otium & illusiones visionum transcendat.*
- VI. *Contemplationem negatiuam pro termino habere conceptum affirmatiuum.*
- VII. *Quod contemplator negans habito conceptu affirmatiuo, paulatim debeat fruitionem continuare trinaria distinctione.*
- VIII. *Contemplationem negatiuam etiam paulatim ab infimis ad medias, & superiores fruitions ascendere.*
- IX. *In superiore regione contemplator negans meliores fruitions vt plurimum consequitur vsque ad initium priuationis.*
- X. *Synopsis status contemplationis modi negatiui.*
- XI. *De spiritali profectu, duratione, & transitu à contemplationis (vtriusque modi) ad priuationis rigorosa statum.*

a Decis. 7.

L

ARTI.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit contemplatio modi negatiui.

Contemplatio modi negatiui, est firmus animi intuitus in diuinitatem directus per reiectionem & transcendendam sensitiui amoris. firmus intuitus in diuina directus est communis contemplationi vtriusque modi: natura enim contemplationis mysticæ est. Deum firma attentione videre, & simul amare; quod autem sensitiuum amorem transcendat, differt à modo amorosæ contemplationis, quæ in benedictionibus dulcedinis operatur.

Cæterum hoc loco obseruandum venit, mysticum in quocunq; tandem modo procedat, scilicet vel via affirmationis, vel negationis, qua vel dicit in seipso Deus est potens, æternus, summum Ens & Bonum: vel negat in seipso Deum esse ita potentem, æternum; sed magis excellentem, quam concipi possit; interea dum affirmat, modicum, aut nihil prodesse negationem, & similiter dum negat, affirmationem non esse opportunam. quia in praxi secundum hoc, quod magis cuique in Nunc præsentem reale est; semper vtilius, & verius proceditur. Cum autem circa contemplationem, quæ per negationem fit, abusus, & damna irrepant, consequenter dicimus,

Quod contemplatio, que fit per nudam abstractionem cum falso otio, deducatur ad Luciferi propriam complacentiam.

a 3. p. c. 6.

ARTICVLVS SECUNDVS.

Ad abstractionis malæ, bonæque lucidam cognitionem, sciendum est modum contemplationis negatiuum, quo mysticus sua interiora, ab omnibus, quo sunt, & quæ non sunt, denudare, & abstrahere solet, diuersimodè contingere. Primo, quando actu abstrahendo, simul aliud à passionibus, vel imaginatione, sub viuaciori amicitate, quam sit ipsa abstractio, representatur; quod est distractionis molestiam sentire, vel animo inuito alio duci; & fragilitati humanæ condonandum. Secundo, quando varij actus denudationis, nulla quidem passione interturbantur; attamen in sua ad Deum conuersione, nihil realis communionis diuinæ naturæ vitaliter consequuntur; sed post varios actus auersionis, & conuersionis intellectualiter exercitatos, tandem obscura, & ponderosa cæcitate inuolutum, languidum, & actuali, vitaliq; diuina fruitione destitutum relinquunt contemplantem. id quod paulò minus, quam quotidianum est apud illos, qui post abstractionem, & conuersionem ad Deum, firmi consistere volunt, in dicta conuersione nihil agentes, nisi retinendo phantasma quoddam resultans ex illa conuersione, & vix vtcunq; benè afficiens; atq; ideo à tam nocuo otandi modo, prouidè absterret Candtfelt a nosler dicens [desistio, seu cessatio ab operatione non potest cum fructu, & in Deo à sola anima fieri; Verum, & operatio Spiritus diuini est

est necessaria, vt eleuentur, & suspendantur eius potentia, & ab operatione naturali cessent, ac velut in Deo exspirent. Vbi complures animæ hallucinantur, quæ sine Dei elevatione, & attractione cessantes ab omni operatione, manent quidem in aliqua abstractione, verum naturali tantum, & proprii spiritus, eandem tamen supernaturalem arbitantes, & falsum otium vt vnionem cum Deo accipientes.] Tertio, quando quis post conuersionem, elicitam de Deo similitudinem reuerentiali amore, cum quieta resignatione, quasi indifferenti intuitu retinet, & simul actualiter Deum vt primum & summum bonum silentiosè sibi repræsentat, non amplius abstrahendo, quamdiu ita continuare permillum fuerit: tum enim trinarum distinctione, & actualitate, etiam ignoranter, & naturali ordine fruitionem debite continuaret. Quarto, quando ex omissione iam dictæ operationis, assuefacit se continue abstractioni; in tantum, vt finaliter etiam Dei oblitus, actu tamen in se viuat, contempletur, beneque constituatur, absq; simultanea memoria Dei, & primi boni, quod reuera est seipso in semetipso frui, & propriæ naturali essentia, quæ in se immutabilis, incorruptibilis & pulchra est, inhæreere. quapropter cum ipsum nudum [intelligere etiam propter suam operationem sit delectabile,] si quis in proprii Spiritus,

& sui ipsius essentia, pro vt in natura spiritali, nulla indigentia tristatur, nullamq; contrarietatem habet, quidpiam Dei memoria simul non conditum contempletur, ab eoq; absorbeatur; subtilem, & magnificam oblectationem consequetur: [oblectatio enim, quæ est in contemplando nihil habet contrarium,] vt ideo maximam rei contemplatæ inducat complacentiam; præsertim si ingenij subtilitas, corpus bene dispositum, & humores temperatos inhabitet. & hæc verè propria, & alia Luciferi, seu Angelorum Apostatarum complacentia est, & peccatum, ac damnationis causa. Nam Lucifer Deo similis esse concupiuit, non quod speraret se posse cælum, & terram creare, aut crederet, se ab æterno fuisse, aut suam naturam in ipsam naturam diuinam se posse transformare, de his enim, & similibus euidentem habebat notitiam contrariam; sed in naturæ suæ excellentia, subtilitate, ac spiritualitate qua nulli miseriæ subieciatur, se ipsum contemplan; voluit esse similis Deo per fruitionem propriæ beatitudinis, independentem à recognitione, reuerentia, cultu, adoratione, obedientia, subiectione Dei, sui que in diuina beatitudine perfectione.

Qui ergò via abstractionis ita procedunt, vt sese ad contemplationis delectationem reflectentes, inueniant aliquem Dei non fuisse gustum, aut me-

L 2

moriã;

a Vt supra dict. Decif. 7. art. 8. b S. Thom. con. gent. l. 1. c. 90. c Vt Arist. Topic. l. 1. c. 13.

moriam, habent vndè sibi prospiciant, quod si vterius aduerterint, proprii spiritus esse oblectationem, se seque pro libitu abstrahere posse, absque comite actuali diuina recordatione, credantque se iam omnem spiritus perfectionem assecutos esse, iustis quoque non esse legem positam, seque supra virtutes, & leges constitutos esse; examinent quæso, an ex illis sint hominibus de quibus *a* Rosbrochius singulariter conqueritur dicens; [essentia nostra semper viuit, intuetur, ac propendet in creatæ nostræ substantiæ originem, vbi nos viuimus ex Deo ad Deum, & in Deo, & Deus in nobis. Et quia in nobis omnibus ex natura inest, quidam etiam eam absque gratia, absque fide, & sine vlla virtutum exercitatione, possunt intellecta vtcunque apprehendere, qui quidem sunt homines otio dediti, atque in seiplos introgressi, seu introuersi super imagines sensitiuas in nudam suæ essentiæ simplicitatem, illicque se beatos, & sanctos; quidam etiam se Deum esse autumant; neque quidquam alicuius pensi habent, siue bonum, siue malum, modo se formis, & imaginibus denudare, & in nudo suæ essentiæ otio inuenire, ac possidere queant. hi planè homines sunt fallaces, perfidi, ac infideles] nam in [omnibus hominibus *b* ex natura inest otium, & cessatio ab o-

peratione interna, sed qui delectatur ibidem quiescendo, paulatim superbit, sicut Angeli per conuersionem ad naturalem pulchritudinem conuersi ibidem quieuerunt. & illam prætentia in Deum elegerunt, vndè Dæmones facti sunt] sic Begardi & *c* Rurepulini, dum sequebantur affectus suos, sine regula, & ordine, postposita lege Christi; præsumptio nequissima præcipitauit eos, vt dicerent, hominem postquam ad pacem tranquillam spiritus peruenisset, absolutum esse legibus diuinorum præceptorum, quam pacem cauabat in eis Angelus Satang transfigurans se in Angelum lucis, hoc modo similans pacem valdè similem illi paci, quam Apostolus dicebat omnem exuperare sensum.

Porro de diuersis scelestissimis modis, quibus sathanica fascinatione inescati homines, falso otio in acumine mentis oblectantur, de nudo suo esse spiritali longa fit narratio à *c* Rosbrochio; qui adducit etiam eiusmodi spirituales, nec diuina, nec humana præcepta, quidquam æstimare, & absque vlla conscientia, & peccati stimulo carnalibus cupiditatibus satisfacere, tanquam statui innocentia restituti, vbi omnia ipsis licita sunt. & certè Rosbrochio quondam vix credendum videbatur, homines sub pietatis specie in tantam iniquitatis voraginem cadere posse: donec

Anno

a Spec. sal. ætern. c. 18. *b* Item Rosb. l. 2. spir. nupt. c. 76. *c* Gerson Th. myst. conf. & l. 2. de orn. spir. nupt. c. 76. vsque ad finem.

Anno 1630. in quodam regno, similes omnino vtriusque sexus cultores reperiri didicissemus, & seductores. Et hi quidem iuxta Tauleri iudicium [diabolum a quendam sibi assidentem habent, prohibentemque, & repellentem ab eis omnes, tam cogitationes, quam modos, seu instituta, quæ pacem ipsorum infringere possunt, vt in hac eos falsa pace detineat & postea secum ad æternam abducat perturbationem, ad ipsum videlicet infernum suum] Et licet sub lege non sint, qui spiritu ducuntur, & exercent fructus spiritus, qui sunt charitas, b gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas; at tamen lex est aduersus eos, qui faciunt opera carnis; quæ sunt, fornicatio, c immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidia, homicidia, ebrietates, commestationes, & his similia; qui enim talia agunt, regnum Dei non consequentur.

Ex hiscè iam, & similibus veiliter colligat contemplator, & qui salutis suæ, ac mystici profectus amans fuerit; num periculo vacet, quod incipiens, vel proficiens, & nondum per statum priuationis ab inordinato amore purgatus, quin etiam omnis, quicumque necdum per supernaturale donum intellectus, aut sapientiæ animum sanatum à Deo consecutus est; per viam negationis continuò procedat: & an non frequen-

ter ex simili abstractione in obscurum, & ponderosum tædium, distractiones vanas, & varias concupiscentias, loco puræ & diuino gustu perfusæ contemplationis diffluat: testis sit ipsa praxis, neque enim certior, & ad oculum magis conuincens ratio adduci potest. pia ergò, vtilisq; contemplatio, & quæ d de sursum est sapientia, primum quidem pudica est, dein pacifica, modesta, suauis, bonis consentiens, iudicans sine simulatione, & æmulatione; certumque faciens quod [cum beatitudo e sita sit, non in habituali aliqua dispositione, sed in actuali, & vitali operatione; oporteat etiam vt ea operatio sit perfectissimæ facultatis, & perfectissimo modo fiat, & circa perfectissimum obiectum.] Vt autem constet circa quas operationes contemplatio negatiua versetur, consequenter dicimus,

*Contemplationem negatiuam actibus inter-
nis exercere fidem, spem & charita-
tem, diuisim vel con-
iunctim.*

ARTICVLVS TERTIVS.

NEgatiua contemplatio intermedias fruitiones transcendit quodammodo, & recta tendentia, ad absolutum aliquem conceptum, formam, & similitudinem fabricandam se se erigit, ac loco attributorum diuinorum, (quorum occupatione, & degustatione in contemplatione affirmatiua ad conceptum absolutum se promouet

L 3

multi-

a In Fest. & Aug. 1.1. b Gal. 5. c Gal. 5. d Iacob. 3. e Arist. 10. Eth. c. 7.

mysticus) assumit contemplator negatiuus tres virtutes Theologicas, scilicet fidem, spem, & charitatem. Et idè post auersionem à nihilo, siue qualibet creatura, ad quam vel ex infima conditione humanæ vitæ, vel propria imperfectione, defectuue prolapsus fuerat; conuersionem ad Deum, qui omnia est, & totum, strenuo conatu prosequitur. Et primo quidem fide certissimum statuit, creaturas, earumque benè afficere, qualescunque illud demum, aut sit, aut dicatur, nihil omninò esse; non quidem absoluta nihilitate, sed quæ mystico negotio nihil conferat, Deum autem omnia esse, & Totum. & quidem conceptu talis fidei, absolutum esse Diuinitatis sibi repræsentat: quam repræsentationem pro secundo fouet actu spei, tanquam sibi in nunc præsentem, ad fruitionem mysticam possibilem, & conuenientem; idè enim certissimè credit omnia præter Deum nihil esse, quod etiam simul speret illo solo frui. Eiusmodi autem [spes, cum arduum, & bonum ut a possibile respiciat, ex ipsa delectatione, quam in vnoquoque gignit, maximè iuuat ad operationem;] quia [bonum conueniens b aliquo modo præsens constituit] vndè etiam pro tertio facillimè spiritualis, non autem sensibilis charitas, & Totius seu Deï amor resultat. hæc porrò cum in momento penè fiant, si contemplator negans possit in sua fruitione charitatis, Toto & supremo Bono coniungi, benè erit, & in mystica vnione

aliquamdiu persistet; si autem impertinens cogitatio accedat, aut fruitio quouis tandem modo interrumpatur; iterum auersione à nihilo, & conuersione ad Totum per fidem, spem, & charitatem diuisim vel coniunctim, ad intra se occupabit: idque iteratis semper vicibus, etiamsi nullam particularem Dei dilectionem consequatur, & hoc est vtiliter [ad Deum tendere, & ad ipsum e pertingere, semper cum per desiderium quærere, per cogitationem inuenire, & per gustum tangere.] Sicut autem contemplatio negans, dummodo rectè peragatur, interiora benè disponit, ita & exteriora solidè instituit, vndè etiam consequenter dicitur,

Quod mortificationes, virtutes, & ariditates exerceat absque blandimento naturæ, & eo quod hoc ipsum per se deceat.

ARTICVLVS QVARTVS.

Multi spiritualium ita tenerè fauoribus, & amicitijs internis lactari, & foueri debent, vt sine illis vix naturæ aliquam violentiam inferre possint, & spiritus ariditates perferre; in tantum, vt si aliqua virtus exerceri debeat, illicò, vel diuino, vel humano solatio demulceri cupiant: at rigidiores illi homines, omnes mortificationes, & virtutes idè peragunt, quia hoc ipsum ex se decet, & magis ex debito, quam ex aliqua perfectione fieri habet, iuxta illud: si bene d feceris, quid dabis illi,

a S. Thom. 12. q. 40. a. 8. c. b Ibid. q. 32. n. 3. c. c Hugo. l. 1. de arca. d Job. 35.

illi, & si malè egeris, quid nocebis illi. Magna ergo constantia se ipsos durè increpant, mortificantque virtutes recta animi affectione colunt; & spirituales ariditates, quoquo modo, loco, & tempore acciderint, æquo infractoque corde transcendunt absque naturæ blandimento, benè contenti, quod ex illis Dei amicis sint, quibus [Deus sensibilem a gratiam, seu deuotionem quandoque tota vita denegat,] fortitudinis dono, magnanimoque corde prælia Domini certantes, in omni pietatis & virtutis genere. Et licet tam generosus animus in sensibili deuotione fundatus non sit: attamen in vera & reali scilicet [sola dilectione b intellectu] libero, & ab omnibus soluto spiritu solatia possidet, ac pari securitate à falsis visionibus non facilè decipitur, vnde consequenter dicitur,

Quod auersione ab omnibus. que sunt, & que non sunt, & conuersione ad eum, qui super omnia est securè falsum otium, & illusiones visionum transcendat.

ARTICVLVS QVINTVS.

Qui penitiùs nullitatem c creaturarum (quarum alluie humana cogitatio frequenter sordescere consuevit) assequi potuerit; vtilissima auersione tanquam à nihilo, absque vlla hæsitatione ad Deum, qui omnia & Totum est, se se conuertet. otium quoque quod ex generali inhæsiōne, &

languida exspectatione incurri solet, expedite cauebit. non enim tam citò animaduertet se cogitatione, vel affectu ad aliquod creatum defluxisse; quin simul etiam illud ipsum virtuoso contemptu excutiat, & miseram humanæ fragilitatis conditionem, ad quæuis caduca procliuem, in virtutis continuum exercitium, & spirituales puritatem transmutet.

Eadem etiam dexteritate illusiones illas visionum, raptus, Ecstasisq; morbos; quibus malitiosi homines imaginaria contemplationis negatione, & transcendentia sibi alijsque Sathanica deceptione imponunt, feliciter transgreditur. & hoc ipsum, vt magis prouidè fieri possit, obseruandum est, quod sicut carnalibus affectibus insidiantes mulierculæ (at virorum pauciores) in statibus meditationis, & aspirationis lubricum amorem, tanquam diuinum insufflant; ita quoque in statu contemplationis negatiuæ, extrema seducendi malitia subtilizatæ, etiam spiritualium virorum doctrinam, prudentiamque subindè delirio penè coadæquare; ita vt falsa pro veris accipientes, cogitationum ordinatam compositionem pro visionibus, & reuelationibus admirentur, & Sathanicam penè irrisionem (qua prudentium hominum recta iudicia subuertere gaudet,) quasi magisterium, ac instructionem admittant de qua quidem nocendi astutia iam olim admonuit Richardus d dicens. [Dæmones subindè in corde

a Taul. Ser. 1. vnus M. ex S. Bern. b Candf. 3. p. c. 3. c Candf. de Vol. Dei. 3. p. c. 9. d Rich. in Cant. c. 39

corde suggerunt falsam iustitiam, & falsam intelligentiam pro luce veritatis, etiam quædam subtilia, & quasdam reuelationes in aliquibus operantur: item quædam noua, & insolita, quæ curiosi, & simplices mirantur, & venerantur.]

Omissis porrò [varijs documentis, quibus bonæ, malæue discernuntur a reuelationes,] breuiter maioris elucidationis, & vtilitatis gratia, varias species Ecstasis hic apponimus. Et harum prima est insania mentis, vel delirium, quæ potest oriri, vel ex nimio senio, vel atabili; quam (sicut etiam alios corruptos humores) internalis ille Coluber, quo eius mancipia (commodius ad illusiones piorum) in falsas Ecstases abire possint, commouere solet. Secunda est ex vehementi stupore vt Jacobi, *b* qui audiens filium Ioseph viuere, q̄ asi de graui somno euigilabat. Tertia, in sereno animo, cum is ferriatus à sensibus in placida, ac dulci contemplatione, & dilectione Dei versatur: sicut fit in sopore diuinitus immisso, aut dulci progressu à minus intenso ad maius intensum. Quarta, est plenitudo Prophetiæ visionis, quæ in scripturis habetur frequenter. Certa etiam signa falsæ Ecstasis, apparitionis, aut visionis sunt: si post similia quis superbiat, honorari, & æstimari desideret, illibenter obediatur, aut subditus sit, vel alijs vitijs notetur obnoxius esse, ac in virtutum studio segniùs agere. Ne autem contemplatio negatiua inaniter

omnia videatur transcendere, consequenter ponitur,

Contemplationem negatiuam pro termino habere conceptum affirmatiuum.

ARTICVLVS SEXTVS.

NE contemplator ita negationi intendat, vt non tantum per auersionem creaturarum, intermediam, vel etiam finalem fruitionem negando rejiciat, & eo modo omnis boni communionem se se destituat, ac extra vsum & felicitatem mysticam colloquet. Sciendum est, quod nulla prorsus adhiberetur de Deo, ac rebus diuinis negatio, nisi continuò maiorem depurationem intenderet mysticus, & cognitionis, & amoris. Vnde & sacer Dionysius, postquam charissimo Timotheo, omnem negationem suaserat, annectit; vt dein [seipsum ad e] eius, qui omnem essentiam, omnemque scientiam superat, coniunctionem, & vnitatem pro virili parte, clam excitet. Negatio ergò in statu contemplationis, est solummodo medium, vt quis libero, soluto, ac liquido à se ipso, & ab omnibus discessu, ad diuinarum tenebrarum radium, qui omni essentia superior est, contendat. Idè etiam vult Candsfelt noster, vt via negationis, d & annihilationis tãdiu procedatur, quousque conceptum affirmatiuum attingat, & Deo, qui omnia est transcendendo, coniungatur.

Et

a Calagur. Theol. Myst. c. 8. b Gen. 45. c S. Dion. Th. Myst. c. 1. d Cands de Vol. Dei 3. p. c. 12.

Et quia [contemplatio a intellectio-
nis in affectu voluntatis terminatur,]
nisi post abstractiones conceptus affir-
matus assumatur, nil vnquam de Deo
veri, & boni participabit, sed miris spi-
ritus obscuritatibus, & pressuris se se in-
uoluet contemplans. Atque idè in to-
ta mystica serie, quocunque modo, via,
aut medio quis procedat, hoc spectari
debet, vt per auersionem, & transcen-
dentiam omnium quę sunt, & quę non
sunt, dein Deus concipiatur, & ametur
vti in se est primum pulchrum, & bo-
num, cuiusque conuersatio tedium
b non habeat, nec conuictus illius tri-
stítiam; sed lætítiam & gaudium. Deum
autem concipere, pro vt magnitudinis
sua mole premit, ad peccatores refer-
tur, ac tum mystico seruit, quando ex
certa negligentia in defectus (quos-
cunque tandem) dilapsus esset. Quod
autem contemplatio negatiua non tan-
tum post transcendentias, Deum vt
summum bonum apprehendat; sed et-
iam varijs actionibus pro ipso bono re-
tinendo occupetur, iam consequenter
dicendum erit,

*Quod contemplator negans habito conceptu
affirmatiuo, paulatim debeat fruitionem
continuuare trinaria distinctione.*

ARTICVLVS SEPTIMVS.

QVando ergò contemplans conce-
ptu negatiuo Totius, siue Dei ali-
quam communionē acceperit, non im-
pertinenter illā reijcere, aut negare, sed
secundum quod Deo spirituali modo
coniūgitur, acceptare & intueri debet.

nam [si dati sibi modicè c exiguiq; lu-
minis fines transeat, & aduersos radios,
id quod eius aspectum superat, temerè
intueri conetur, lumen quidem nihil
præter id, quod est accommodatū effi-
ciet, ipsum autem liberum arbitrium,
quod perfectis rebus minus perfectè
studet, datque operam, nec ad ea quę
ipsius non sunt, perueniet: nec medio-
critatem illam, quod immoderatè se ef-
ferat, atque iactet per se assequetur.]
aliud ergò est negare concomitantem
sensibilitatem, aliud negare ipsam cum
Deo vnionem, propter quam quilibet
mysticorum quoque modo, vel affir-
mando, vel negando, operatur. sensibi-
litate ergò non tam reiecta, quam ne-
glecta, ipsam animi cum Deo coniun-
ctionem prosequatur, triplici illa di-
stinctione; qua conformiter ad sub-
stantias separatas, ex præhabita diuina
communione in amore, seu voluntate
fundata, intellectus agens speciem fa-
bricat d pro primo, quam pro secundo
intellectus patiens recipit, & totius con-
ceptus rationem exprimendo perficit;
vt pro tertio ex vtroque dilectio pro-
ducatur. Sicut ad rationem operatio-
num diuinarum ad intra, prius est ipsa
Diuinitas, seu prima Bonitas; quam
quidem pro primo Deus Pater intelle-
ctu concipit, & exprimendo, pro secun-
do Filium gignit, & tertio ex vtroque
spiritus Sanctus procedit. & sicut hæc
quatuor sunt de ratione Sanctissimæ
Trinitatis, ita & illa priora quatuor de
ratione vnus perfectę operationis my-
sticę,

M

sticę,

a S. Tom. 22. q. 180. a. 1. c. b Sap. 8. c S. Dion. de Eccl. Hier. c. 3. d Vt etiam dictum sua decis. 7. a. 8.

sticæ, ad nunc præsens & instans. Atque tum similibus operationibus ad quietem contemplationis pertinentibus, fruitionem diuinam ordinato progressu incipiet, ac iucundè admodum continuabit, incipiendo à minimis per media vsque ad summa, vnde consequenter dicitur,

Contemplationem negatiuam etiam paulatim ab infimis ad medias & superiores fruitiones Ascendere.

ARTICVLVS OCTAVVS.

QVod si mysticus contemplationis negatiuæ, (vt dictum est) operationes suas triplici distinctione digesserit; animaduertet pariter, se in initio status contemplationis aliter, quam in progressu, & in summo perfectius, regionem contemplationis percurrere. dum enim fortè tribus (plus minus) annis, ad statum suum conformiter operatur, in initio contemplationis negatiuæ reperiet sinceras, & animosas tendentias, per quas & creaturas, & ea, quæ ad intra habere videtur, transcendit longè supra seipsum; at in medio paulatim vicinior effectus ijs, quæ supra se conspexerat, ipsam suam interioritatem quoque eleuatam mirabitur, & inferiora sub se videbit: In summo autem prius eleuata, sibi penè equalia habebit, in ijsque simplicem figet aspectum tanquam qui in alto monte habitaculum suum construxerit; etiam ijs, quæ in medio ante fuerant, in inferiori constitutis. quod autem hæc admodum iu-

cundè fiant, quando spiritus in summo depuratus fuerit, consequenter dicitur,

In superiori regione contemplator negans, meliores fruitiones vt plurimum consequitur, vsque ad initium priuationis.

ARTICVLVS NONVS.

SPirituale illud solatium, quo omnium mysticorum animi à transuentium rerum affectu absconduntur; contrario quasi progressu in statu contemplationis accidit. Contemplatores enim affirmatiui, cum amorosis tendentijs ab ipso exordio internæ exercitationi vacent, similibus blandimentis vsque ad superiores operationes contemplationis demulcentur: in ipso tamen summo non vsque; adeò benè affecti propter affectuosas tendentias, nondum sufficienter ad puras operationes spirituales, depuratas. At contemplatores negatiui, cum modico solatio tempore meditationis, aspirationis, & contemplationis in inferiori regione affecti fuerint, vel quod aridioris humoris sint, & naturæ, vel quod solatijs amorosis inferiorem hominem frui non permiserint, continuis transcendentij sensitiua deprimentes, tandem in media, & superiore regione, quasi collectum thesaurum spiritualis solatij inueniunt: in eoque tanquam in propria sphaera circumuolitantes, spiritualiter spiritualia, & mentis pulchritudines, subtiliori lumine percipiunt. Vix etiam dein, si ad vltiora procedunt in statu priua-

a Vt latius 2. p. Dec. 6.

priuationis molestiam sustinentes: nisi in medio, in quo omnium affectuum, & operationum actiuitas perit: tam scilicet in negante, animosa resignatio, aut transcendentia, quam in affirmante solatij mystici blandimentum. vt autem, quæ hucusque de contemplatione negatiua diximus, facilius in praxin redigantur, consequenter apponitur.

Synopsis status contemplationis modi negatiui.

ARTICVLVS DECIMVS.

Ascendet a homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. quasi diceret, ô pia anima, quæ non amplius sensibili amore detineris; at sursum erigeris, firmoque animi intuitu diuina contemplaris, absque sensibilibus deuotionis blandimento, virili constantia prosequens, quidquid mortificationis, virtutis, & ariditatis iura exposcunt; quæque ea, quæ sunt, tanquam ea quæ non, aut nihil sunt transgredieris, (probe sciens, quod in solo Deo Totum, & omnia eminenter haberi possint) ascende confidenter ad cor altum, & à sensibilibus separata, per fidem, spem & charitatem, sensus omnes, & ea quæ sunt, & ea, quæ non sunt, relinque. atque ita videbis, quam Deus sit super hæc omnia exaltatus, vt illius eminentissimo Bono abstracta, iure merito non tam terrena, & inferiora reijcere, aut deserere, quam, vt potè spirituali creaturæ imparia, & negligere, & ignorare habeas.

Cum autem Deo ita eminenter con-

iuncta fueris, non amplius vtaris modo negationis, ne omnem bonum actum negando, omni tandem bono te ipsam destituas, sed Diuinitatem exaltatam collauda; & triplici distinctione, qua per verba mystica ipsam diuinam illam coniunctionem absque studiosa reflexione, & ex natura, ac conditione ipsius interioris visus, seu intuitus, quasi dentibus spiritualibus masticas, & degustas, perfrucere. Idque non tantum in actibus transeuntibus pro hic & nunc, sed etiam paulatim inferiorem contemplationis regionem ascendendo; vt illa regio, quæ immediatè supra, & media erat, etiam ascensu tam spirituali tibi æqualis fiat: quo ita etiam summam spiritus regionem, & consequaris, & perlustras, & sic certè in regione scilicet superiori, admirandum in modum tibi exaltabitur Deus, & ea, quæ in inferioribus negata fuerant, diuinæ præsentis blandimenta, quasi in thesauro congregata inuenies, non iuuenili tamen affectu, & sensualitate: sed quæ digna sit (ad spirituales animam) Dei complacentia.

Longo ergo conamine ascende ad cor altum, vt in te Deus exaltetur; nec inconstanti mutabilitate commotus, ab ascensu, & spirituali progressu, abstineas: attamen si longa experientia, & prudentis mystici iudicio didiceris, diuino proposito vltiorem statuum ascensum tibi interdici; saltem ab omnibus, quæ mala, & vitia esse noueris, abstineas; & pro vt poteris te ipsum à terrenis eleua; vt saltem gratia, & virtutum

M 2 tum

a Psal. 63. b Inf. Dec. 9.

tum moralium exercitio, ac interna re-
collectione, tibi quoque modo possibi-
li, semper in te collaudetur, & exalte-
tur Deus. Si verò gratia vltiori à Deo
dignata fueris, ascende confidenter ad
cor alto altius; & ea quæ in secunda
parte tractatur, aggredere, vt in te ma-
gis exaltetur Deus. quod ne temerè, sed
vtilius fiat, consequenter dicitur,

*De spiritali profectu, duratione, & tran-
situ à contemplationis (vtriusque mo-
di) ad priuationis rigorosæ
statum.*

ARTICVLVS VNDECIMVS.

VTroque homine, scil. inferiore,
seu incipiente per meditationes,
& aspirationes, superiore verò, seu pro-
ficente per contemplationem affirma-
tium, seu negatiui modi, in mystica exer-
citatione perfectio: nihil amplius in spi-
rituali negotio saltem modo operandi
naturaliter, scilicet per discursum, &
conuersionem ad phantasmata super-
est; nisi, vt vel ad priores a status quo-
quo modo se dimittat mysticus, vel ad
vltiorem statum priuationis tran-
seat. hoc enim loco spiritalis profe-
ctus eo vsque excreuit, vt ad modum
supernaturaliter operandi, id est, sine
discursu, & vsu phantasmatum, adapta-
ri, disponique debeat.

Si verò tempus, quo propriè mysti-
cus in statu contemplationis occupa-

tur, accipiamus; vix vltra duos annos,
in ea ab infimis vsque ad superiora as-
cendet, quin realiter aduertat, sibi in
superioribus saltem integrali fruitio-
ne, amplius locum non esse; at indies
multum deficere. illis autem, qui sta-
tum contemplationis non excedunt,
& illius loco tantum suspiria substi-
tuunt, aut quidquid demum ipsos
amplius ad deuotionem, mortifica-
tionem, & virtutem, excitare potest,
non decem, aut viginti anni; sed to-
ta vita concedenda est. Tandem nemo
fit mysticorum (cui animus est ea,
quæ hucusque diximus excedendi)
qui non sat magna diligentia perle-
gat, scrutetur, & si possibile sit, pra-
cticet ea, quæ in sequenti statu priua-
tionis rigorosæ posita sunt: quando-
quidem plurima inuenturus sit, quæ
in inferioribus etiam statibus, &
agendi modis, documenta datura
sunt.

Ad contemplator vel affirmatiui, vel
negatiui modi, securus ad statum pri-
uationis transeat, quando animaduer-
terit, non tantum solita auxilia, modis-
que operandi in optimo contempla-
tionis, non quidem subindè, & in acti-
bus transeuntibus, sed permanenter
deficere; imò etiam se ad inquirendo,
ex millibus dilecto, animum remit-
tere non posse, quin imò fixum, &
statutum habere, per quæuis et-
iam ardua fugientem & se absconden-
tem insequi debere. Eiusmodi enim
propositum indubitatum est signum,
ad vl-

ad vltiora esse transeundum. Sicut è
contra, nimirum quando quis non
tantum ad anteriora procedenda non
extimulatur; sed sibi abundè satisfac-
tum in inferioribus sentit, pro certo
documento teneat, sibi in ijs, quæ huc-

usque dicta sunt remanendum esse, &
præsumptionem olere, altiora se qua-
rere, quid autem hisce postremis vlti-
riùs agendum sit, consequenter dice-
mus.

DE MYSTICIS QUI AD STA- TVS MODI OPERANDI SUPERNATVRA-

LITER NON TRANSEVNT.

DECISIO NONA.

EO quod nemo ad status modi operandi supernaturaliter trans-
eat absque speciali Dei gratia, & elationem animi sapiat, si quis
à Deo non vocatus, ad illos temerè velit transire; maximè verò, vt
illi qui fortè ex proprijs culpjs, melioribus charismatibus seipso
indignos reddiderunt, probè intelligant, quid circa exercitium o-
rationis mentalis, vtiliter in residuo vitæ suæ præstare possint; ne-
cessaria quædam hoc loco subijcere oportuit, &

- I. Quod contemplator diutino conamine ad status vltiores seipsum promouere stu-
deat.
- II. Quod si Mysticus ad status supernaturales transire nequeat in inferioribus ordine
promiscuo sese perfectiùs semper exercere habeat.
- III. Vt mysticus quoquo modo defectus corrigere, tentationes superare, & virtutes ex-
ercere studeat.

ARTICVLVS PRIMVS.

*Contemplator diutino conamine ad
status vltiores seipsum pro-
mouere studeat.*

POsteaquam spiritualis profectus a-
mans, omnem quasi internum gu-

stum, auxiliumuè cognouerit cessare,
non illicò fœminea inconstantia, virile
pectus confringat, animumque de-
spondeat, tanquam ad perfectiores sta-
tus non vocatus, desistere habeat ab eo,
quod in primis annis tanto animæ suæ
solatio inceperat. meminereit quæso in

M 3

mysti-

a Vt dictum 2. p. Det. 1. 4. 1.

mystica vita insignes viros quosdam pluribus a annis desudasse, antequam vel ad cognitionem, vel ad praxin statuum modi supernaturaliter operandi, pertingere potuerint. quin imò non fore tutum, antequam ea, quæ in statu priuationis b habentur, si non omninò saltem aliquo modo practicata sint, ab ulteriori & perfectiori modo operandi, desistere c [nunquam enim debemus à sacro veritatis amore deserere; sed dare operam quam maximam possumus, ut ad eam continenter, ac semper nitamur, quærentes semper quod nos ad maiora diuinitatis munera perducatur] quamuis [sentiat cælum d de super æneum, dum nullam deuotionis, velut roris cœlestis stillam pulsando in oratione percipit; & terram cordis sui ferream, dum nullo psalmodum, vel orationum irriguo, ad fructum compunctionis emollitur.

Eapropter diutino conamine contemplator, ad vteriores status seipsum promouere studeat, & quidem [suauissimis, atque amabilissimis, quæ quidem excogitari e poterunt, verbis alloquendus est Deus in hunc videlicet modum. Utinam ô amantissime, & vnicè dilecte, dignus forem inter charissimos amicos tuos annumerari; teque in anima mea amplecti, & vel centies millies osculari, totumque te intra me circumplecti, ad còque in intimis meis recludere, ut te nunquam amittere possem] pro quo quidem [roga f dari tibi de-

uotionis lumen, diem serenissimum, & sabbatum mentis] quid autem facientem sit illis, qui vtiliter tota vita in statibus hucusque expositis permanere habent, consequenter dicetur.

Quod si mysticus ad status supernaturales transire nequeat, in inferioribus ordine promiscuo sese perfectius semper exerceat.

ARTICVLVS SECVNDVS.

VNusquisque debet circa diuinum radium ita moderari seipsum, ut nec per ignauiam, ab illius excellentia decidat in deterius: neque tendat vterius per superbiam, ibi quidem sanctitas; hic autem temperantia lucet. itaque conatus ille non ideò diutinus esse debet, ut aliquis se statibus ingerat sublimioribus vltra sortem; sed ne tepori, aut negligentia locus detur, utque depuratus ad supernaturales modos transeat; aut longæ patientia, & resignationi satisfaciens, æquè conformiter ad Dei beneplacitum in inferioribus persistat, uti ad maiora transiret. Cum ergò quotidiana experientia manifestum sit, plures mysticos, etiam multorum annorum curriculo ad status supernaturales g non peruenire, quin imò subindè satis perfunctoriè tam dies vitæ, quam tempus orationis mentalis absoluerent.

Hinc est, quod præter ea, quæ muneris sui esse nouerint; (ne omninò ab inferiori

a 2. p. Dec. 2. a. 8. b Inf. 2 p. Dec. 2. c S. Dion. de Eccl. Hier. c. 2. d S. Bern. epist. ad Frat. de Monte Dei. e Taul. serm. 2. Dem. 17 post Trin. circa f. f S. Bern. serm. 3. de Circumcis. g Vt dictum 2. p. Dec. 2. a. 8.

teriori recollectione defleat, aut etiam quoquo modo sibi in bonum auxilio esse desistant) singulari diligentia retinere habeant quod quando dicitur ad priora exercitia, & status retrocedendum, hoc non ita intelligendum esse, quasi de nouo à meditatione incipere debeant; sed quod perfectiori modo, ea quæ meditationis, aspirationis, & contemplationis sunt, repetere valeant: & modò aliquo mysterio redemptionis, modò aspirationis, subtili celeritate, modò etiam contemplatione attributorum, aut ipsius Diuinitatis, modò colloquijs plangentibus propriam vilitatem, infidelitatem, alijque vim irascibilem excitantibus, internam recollectionem, & amorem tum acquirere, tum fouere habeant. eo enim sine mysticus ad summum contemplationis ascendit, qui ad vltiora status non transit, vt dein promiscuo ordine, momo, exercitio, & magis illuminato iudicio, ea quæ prius, vt paruulus atrectauerat; tandem clariori intellectu, & promptiori voluntate intimius perlustrare valeat; toto vitæ tempore penitiori similium operationum lumine, & dilectione, mystico instituto satisfactorius; cum omnis sermo Dei ignitus, a clypeus sit omnibus sperantibus in se. à qua quidem strenuitate deficiunt miserrimè, qui aliquod mysterium redemptionis meditari, aut aspirationum renouatione internam recollectionem pro-

mouere respuunt; ne contra statum contemplationis, aut propriam dignitatem quidpiam committant, si ad inferiora vtiliter se dimitterent; quasi verò contra statum contemplationis, & ipsorum dignitatem non sit, antiquam etiam caluitiem, & canitiem multa vanitate discriminatam, spiritu pietatis nudam, imperfectionibus (si non vitijs) splendidam sepulchro inferre. Et hic defectus, vt magis notetur, & quilibet suum præstet, consequenter amplius inculcatur,

Vt mysticus quoquo modo, defectus corrigere, tentationes superare, & virtutes exercere studeat.

ARTICVLVS TERTIVS.

INnata & radicata illa originalis corruptio, tantò amplius animum ad caduca sæculi pertrahit, quantò prius per altiores mysticas degustationes perfusum; postmodum verò ex proprijs immortificationibus magis vacuum, & spiritali torpore languidum, inuenerit; in tantum, vt cum talibus [centuplo peius bagatur, quam cum communibus sæculi hominibus] Ea propter vbi defectuum, tentationum, ac vitiorum aculeos contigerit sustinere; si eiusmodi insultibus contemplatione diuinorum attributorum ad intra V. G. bonitatis, sapientiæ, potentia, &c. vel absoluto diuinitatis conceptu, puta essentia, superior non euadat;

ad

a Prouerb. 30. b Taul. Dom. 4. Quadrag. serm. 1.

ad attributa externa, scilicet iustitiæ, quin etiam nouissimarum, scilicet mortis, iudicij, inferni, aut quidquid tandem timorem filialem, vel etiam seruilem, ad euitandum malum incutere potest, confugiat. Vndè iterum monemus, ne periculosè quis sibi persuadeat, esse contra statum contemplationis, aut propriam dignitatem, tam humilibus medijs à peccato declinare. melius enim est, vel ex timore inferni à malo abstinere, quam inutili contemplatione, animum dissolutum defectibus, & vitijs deprauandum exhibere.

Pro illis ergò, qui varijs inordinatis passionibus agitantur, & in exercitio orationis mentalis paruùm solatium inueniunt; aut etiam quibus tot statuum, operationum, & dispositionum distinctio, & inordinata consecutio, tam in prima, quam in secunda parte fusiùs digesta, intricata, aut oblonga videtur: siue hoc ex ingenij, siue mortificationis, siue virtutis, seu gratiæ mysticæ tenuitate profluat; aut fortè credatur breuitate meliùs, quam largiori deductione sibi consulendum esse, licet tam occulta & instantaneæ operationi subiecta interioritas sat fusiùs (dummodo ordinatè) dici non possit; pro illis, inquam, tria idcirco puncta hic, ceu maximas quasdam, & in naufragio tabulas apponimus. [Primum est a vt ita se gerant, ac si iam primo vitam religiosam inchoarent: hoc torporem profligat, & igna-

uiam. Secundum, vt Deo iugiter familiares, atque secreti sint: quod conscientia serenitatem, pacem, & gaudium præstat. Tertium est, vt omnia eodem animo de manu Domini suscipiant; hoc pacem quandam perpetuam adducit. quæ quidem tria fideliter præstabuntur, si quis cogitauerit, & seriò proposuerit, hoc vel illud se facturum, aut omisurum, ac si vltima eius foret actio, & nunquam amplius Deo quid præstare posset.] hoc certè modo ad Deum in conscientia bona; & ad homines in charitate non ficta, omnia sua peraget, dimittet; strenua religione exequendo singula, quæ ex præceptis Dei Sanctæ Matris Ecclesiæ: & suæ vocationis superioribus, intus & foris didicerit esse obseruanda; quo ita sine errore malum deuitet, & Dei amorem virtutis exercitio acquirat, semper comite solida & alacri mortificationis disciplina. Circa exercitium porrò orationis mentalis hoc potissimum obseruandum erit, vt eo tempore quo interiora cum solatio succedunt, virtute amatiua procedat; moderatè tamen, & absque gula spirituali. Vbi verò adfuerit tædium, ariditas, tentatio, & centena similia, illicò virtute irascibili, & sancto odio, in se ipsum propriosque defectus inardescat; eosque quantum erit possibile funditus eradiceat; attamen semper in humili resignatione modestiam passionum, & imperfectionum tam

tam in se, quam in alijs patienter tolerando; ut potè qui indignus sit tum interna, tum externa pace, virtutis, & pietatis gustu benè affici. Siuè ergò amicè, siue durè à Deo tractetur, in omnibus actionibus suis super omnia oculum spiritus habeat ad Deum apertum, & sincera attentione audiat, si quid loquatur in eo Dominus, & illicò loquentem ut audierit, sequatur, quocunque ei, qui est via, & veritas, deducere placuerit; absque angente sollicitudine, num melius sit sinistrorsum, quam dextrorsum, sursum vel deorsum, antrosum vel retrorsum aspicere, ambulare uè; sed absque particulari delectu pro re nata, & in præsentī meliori dispositione, situ, mentali ubi, motu vel recto, vel obliquo, vel circulari, (ut potè congruentiori medio in Deum, ut in summum bonum, & sibi propor-

tionatum finem) tendat. Atque ita non habet opus, ut sciat certò, & indubitatè, in quo statu versetur; vel an de omnibus aliquid, vel in toto nihii habeat; sed omnia, & singula diuinæ providentiæ, humili, ac resignato corde subijciat, & [a sua ad Deum conuertat, qualicunque demum ratione, seu quibuscunque modis id facere licebit; per ea maximè, ad quæ speciali deuotione ducitur, & in quibus plus gratiæ senserit.] Hisce itaque sufficienter dictis, tam de illis mysticis, qui ad supernaturales status transeunt; quam de istis, qui ad illos non transeunt; priusquam ad secundam partem huius summæ pergamus, quædam ad maiorem cautelam eorum, qui alios erudiendos in mysticis susceperunt, superaddere oportuit, vnde consequenter dicimus.

a. Taul. Dom. 1. post Trin. s. 2.

DE SPECTANTIBVS AD INTRVCTOREM MYSTICVM.

DECISIO DECIMA.

SICVT in cœlesti Hierarchia, a mediæ à superioribus illuminatæ; inferioribus lumen, suæ notitiæ immittunt; ita prorsus in Ecclesiastica Hierarchia vsu venit apud illos, qui ad iustitiam b erudiunt multos; dum ea, quæ ex Sacris literis, antiquis Patribus, pietate, & doctrina illustribus viris hausserunt, quotidiana experientia digerentes, paruulis, seu inferioribus panem spiritualis instructio-

N nis

a S. Dion. de cœl. Hierarch. c. 7. & 8. b DAN. 12.

nis p̄tentibus, liberali dexteritate porrigunt. Verùm quia nonnulli magistri constituuntur, aut quod magis absurdum, & periculosum est, non vocati seip̄os intrudunt: licet in praxi mystica vix discipuli, & ad status (proprijs suis perfectiores) ordinatè, & securè deducendos, incapaces sint: oportuit hoc loco quædam apponere, ad cautelam eorum, qui dum alijs prædicant, ipsimet reprobi non fiant, neue cæco cæcum ducente, ambo in foueam cadant: maximè verò, vt p̄tiores magistri discant non a omni spiritui credere; sed probare, si ex Deo sint, nec ne. Vndè dicitur,

- I. *Mysticum directorem ad facilem, & securam praxin plurimum conferre, & maximè requirendum esse.*
- II. *Ad vitam mysticam, quinam aptiores.*
- III. *Quod mysticorum varijs naturis examinatis se se conformare habeat.*
- IV. *Ne sensibilem, siue affectuosam deuotionem nimium excitet.*
- V. *Extraordinarias mentis perceptiones, voluntatisque excitationes amorosas, sicut etiam actus infusos, statum mystici non mutare.*
- VI. *Priuationes improprias ex ipsa prauitate natura, & mentis hebetudine provenire.*
- VII. *Vt spiritualis magister spectator sit patiens admirabilis inconstantia ac tedij incipientium, & proficientium.*
- VIII. *Vt pericula alterius sexus caueat ordinata discretionè.*
- IX. *Summarium statuum mysticorum secunda partis, seu modi supernaturaliter operandi.*

ARTICVLVS PRIMVS.

Mysticum Directorem ad facilem, & securam praxin plurimum conferre, & maximè requirendum esse.

SI vspiam cogitationes *b* mortalium sunt timidæ, & incertæ prouidentia nostræ, & si vspiam expedit scire consilium Dei, & cogitare quid Deus; hoc ipsum in mystica exercitatione, vel maximè locum habet, cum vel ideò

mystica dicatur, quod ab oculis omnium viuentium abscondita sit, & volucres quoque cæli lateat; dum nullo ingenio, quouis humano lumine perfuso, acquiri potest; sed Deo miserante, & cui ipsi placuerit, illam largiatur: atque eo respicit illud in amoris diuini schola dictum Domine nescimus, quo vadis, & quomodo possumus viam scire. Vndè iure merito Sancta Mater Teresia prudentis, & experti directoris inopiam deplorat dicens, [nullum magi-

a 1. Ioan. c. 4. b Sap. 9. c Infra 2. p. Dec. 1. a. 4.

magistrum a Confessarium inueni, qui me intelligeret, tamen viginti ipsis annis talem quaesierim. quod haud dubie mihi non parum nocuit. ex huius defectu non solum saepius retrocessi, verum etiam in praesentissimo periculo fui, ne penitus pessum irem.] hoc tamen non ita strictè accipiendum est, scilicet prudentes, & expertos confessarios non esse; sed raro inueniri, vel quod quaerendi occasio indigentibus praescindatur; vel quod latere magis, quam propalari desiderent, qui secretum suum sibi seruant: vel quod sollicita cura non quaerantur instructores myltici: qui etiam [à b centum miliaribus quaerendi essent.]

Quod autem spiritualis director ad facilem, & securam praxin plurimum conferat, & maximè requirendus sit; praecipue facit, quod [voluntas indifferenter, c & aliquando falsò feratur ad summum Bonum] quo falso posito, facillimum est ei, qui mille nocendi artes nouit, sub boni specie in plurima pericula, & damna praecipitem dare simpliciter ambulanti; aut de propria sufficientia benè sentientem, aut altioribus se temerè ingerentem, aut etiam sub pietatis velamine vitij mancipatum. [prodest ergò non mediocriter d consilium accipere, & accepto credere virorum expertorum spiritualiumque, quales iudicant de omnibus.] & certè si [primæ illæ & cœlestes natu-

ræ, & essentia, quæque tantum praestant omnibus diuinam scientiam e capiunt ordine Hierarchico,] & purissimis illis spiritibus proportionato: quanto magis [ad praesentis vitae beatitudinem amicorum societas requiritur, vt illis ad opera vitae actiuae, & contemplatiuae praestanda iuuetur, oblectetur & exerceatur homo;] vtque doctrinam & illustrationem, quæ conceditur diuino progressu, & ordine consequatur. sunt enim spirituales magistri tanquam [terrestres Angeli, diuinique g silentij interpretes: & tanquam lumina clara, quæ Eum, qui abditis latet, indicant.] sicut ad oculum patet in Samuele Propheta, qui adhuc puer, licet secundo ipsi Domino locutus fuisset, Dominum h tamen esse ignorabat; donec pro tertia vice ab Heli sacerdote, & diuinorum Magistro edoctus, ad Dominum loqui dedicisset.

Cum autem è contra magistri inidonei i plurima damna inferant, [non debet temerè ducem se alijs diuini luminis praestare, is, qui non omni statu suo, & habitu simillimus Deo euaserit, diuinoque instinctu, ac iudicio declaratus k sit rector, atque moderator.] qui verò in semetipso per Deiformes operationes benè ordinatur [l idoneus est ad purgandum, illuminandum, & perficiendum alios dispositiue, quia sumus coadiutores Dei, qui solus hoc facit effectiue.]

N° 2

[Non

a In vita sua c. 4. & s. fusè. & alias saepè. b Taul. c S. Thom. Cont. Gent. l. 3. c. 26. d Gers. Th. Myst. praet. cons. 2. e S. Dion. de cœl. Hier. c. 7. f S. Thom. Opus 6. q. 4. a 8 c. g S. Dion. de Diu. nom. c. 4. h 1. Reg. 3. i Ioan. à Cruc. flām. amor. Cant. 3. v. 3. §. 8. 9. 10. &c. k S. Dion. de cœl. Hier. c. 5. l S. Bonau. Itin. 7. ater. d. 4.

[Non ergò decet *a* amantes mutua studia, mutuaque in alterutrum desideria nescire neque sufficit æstuantì animæ, ardentique desiderio semel audire dilectum. Obsecro ergò manda, remanda. Nuntius medius inter nos discurrat, qui me de singulis instruat. doceat me non solum super statum meum, sed & de statu tuo, doceatque, quomodo apud te sit, vel quid tibi de meo placuerit. [atque ita erit beatus, qui inuenit amicum *b* verum, & qui enarrat iustitiam auri audienti; non quidem indifferenter omnibus, sed à Deo vocatis, & ad vitam mysticam magis idoneis; vndè consequenter dicitur,

Ad vitam mysticam quinam aptiores.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Sicut in domo Patris cœlestis variae sunt mansiones, & quisquis beatorum pro sua dignitate vicinius, remotiusque Dei essentiam intuetur; ita proxius, dum peregrinamur à Domino, vnus sic, alius autem sic, donum habet à Deo. cum autem [Deus cuncta moueat *c* secundum naturæ propriæ dispositionem,] & ipsimet [angeli sint consecuti *d* gratiam, & gloriam, secundum naturalium virium quantitatem, quod meliores, & excellentiores maiorem gratiam, & gloriam consequerentur.] hinc etiam apud mysticos v-

nus alio magis aptus est ad diuina contemplanda. & [communiore quidem mysticorum iudicio,] ad vitam contemplatiuam magis apti sunt, ætate iuniores, natura ingenui, flexibiles, dociles, hilares, mansueti, & maxime humilitate præstantes. Quia tamen frustra est potentia quæ non redigitur in actum, & non omnes qui apti sunt, ac secundum quod cognouerunt Deum, ita & glorificauerunt; idèò prudenter obseruatum est [nonnullos si in *f* teneriori ætate quando adhuc suauisibiles, dociles, habiles, feruidi, ac strenui sunt, probè imbuantur, fieri posse, vt quidam ex ijs suum maturent profectum, & in ætate adhuc tenera, ad altiora contendant.] quamuis [postea horum aliqui *g* deficient; ita vt qui in principio vix vnum sæculare verbum audire poterant, iam vix ab vlla loquacitate se contineant;] & similibus defectibus excecati, sibiipsis & alijs quoquo modo molestiam, & damnum inferant. Pari modo licet aliqui [ex ipsa *h* natura præ alijs quietiores sint, non tamen ob hoc ampliore sunt sanctitate præditi; sed qui plus diuini amoris habet, Deumque sollicitus obseruat, eidemque obseruationi studet satisfacere, pro Deo viriliter decertat, & vitijs, ac defectibus suis amplius, perfectiusque emoritur, ille nimirum sanctior est.]

Mansueti autem & verò humiles,
bonam

a ibid *d* s. *b* Eccl. 25. *c* S. Thom. 1.2. q. 51. a. 4. ad 2. *d* 1. p. q. 62. a. 6. c. *e* Rusbroch. Harph. l. 1. p. 2. c. 6. & passim alij. *f* Taul. Dom. 3. post oct. Epiph. s. 1. *g* Barbañs. de sem. ocul. *h* Taul. instit. c. 16.

bonam spem repositam habent. Et quidem mansuetudinem tanti facit Dionysius, *a* ut non semel affirmet, tum demum Deum à Moysè recessisse, quando ipse prius à mansuetudine recesserat. Vndè etiam Sacratissima Virgo Maria magnificæ suæ beatitudinis (qua in Deo salutari suo exultavit spiritus eius) aliam rationem non assignat, quam quod respexerit humilitatem ancillæ suæ. & quidem iure merito; ad quem enim dicit Dominus respiciam *b* nisi ad paupereulum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos. hinc etiam pia simplicitate præditi, illiterati, & rudes, sæpè sunt præstantiores mystici. Et primo quidem, quia intellectus istorum, ad varias multiplicitates & scientias *c* non distrahitur. Secundo verò, quia ipsam veritatem, quam vel audiunt, vel legunt non oblectatione speculatiua tantum, (sicut à Scholastico aliquo de diuinis tractante) suscipiunt; sed pulchritudinem veritatis cognitæ, illicò simul in amoris excitationem promouent: ita ut intellectus verò & pulchro illustratus, voluntas autem summo bono perfusa, ad amorem fortius consurgat. Vndè & vel ideò exclamet Augustinus *d* [quid patimur? quid est hoc? quid audisti? surgunt indocti, & cælum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine eorde; ecce vbi volutamur in carne, & sanguine.] Quisquis igitur curiosus es scire *e* quid sit hoc verbo frui, para illi

non aurem, sed mentem, non docet hoc lingua; sed docet gratia, absconditur à sapienribus & prudentibus, & reuelatur paruulis.] [quia ex his, quæ exterius experiuntur idiotæ *f* contemplatiui, perfectius diuina percipiunt, quam multi literati.] [Cogitas ergò magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Et quantam quisque vult, & disponit super imponere molem ædificij, quanto erit maius ædificium, tanto altius fodit fundamentum. *g* & fabrica quidem cum construitur, in suprema consurgit; qui autem fodit fundamentum, ad ima deprimitur; ergò & fabrica ante celsitudinem humiliatur, & fastigium post humiliationem erigitur.] & certè post gratiam Dei, nihil vsq; adeò ad verum spirituales profectum est necessarium, quam mansuetudo, & humilitas. iuxta illud Saluatoris: discite à me, quia mitis sum & humilis corde. hæ namque virtutes ipsum spiritum humanum spiritui diuino quam maximè flexibilem reddunt, & ad eius amorem consequendum in primis disponunt; sicut [calor *h* ignis magis seipsum diffundit per ea quæ eum magis cupiunt, quæque ad eius similitudinem, & speciem facile cedunt, atque ducuntur: in ijs autem naturis, quæ obstitunt, aut in contrarijs (ut aqua) vel nullum, vel certè exile, ac tenue quoddam igneæ actionis vestigium perspicitur.]

N 3

Rudio-

a In Epist. ad Demo Philo. & alibi. *b* Isa. c. 66. *c* S. Th. d. l. s. Conf. c. 8. *e* Gerf. tr. de Myst. Theol. spec. Conf. 2. t. 3. Alph. 64. l. n. *f* S. Bonau. *g* S. Aug. s. 10. de verb. Dom. *h* S. Dion. de cæl. Hier. c. 13.

Rudiores autem natura, & ætate prouecti, admodum laboriosum in deuotione progressum faciunt [de fundo enim (scilicet mystico) ^a iuuenes plus habent, quam senes: eo quod hi plus satis suis conceptibus, institutis, & modis veteribus cum proprietate inhæreant.] vnde in mysticis propemodum talibus contingit, quod in scientificis; in quibus si quis illorum vix lectionis, aut scriptionis gnarus Philosophicas, ac Theologicas subtilitates addiceret, facilius præ senio in sepulchrum descenderet: ingenuo adolescente Condiscipulo, magna alacritate in istis proficiente: semper tamen saluo auxilio gratiæ diuino extraordinario. At Cholericus homines duræ ceruicis, instabiles, captiuæ mulierculæ, garrulæ, cursitantes per domos, & maximè elati animi homines, non habent partem, neq; sortem ^b in sermone hoc mystico [præsumptuosi verò ^c & iactantiæ dediti; adhuc sub potestate Diaboli tenentur captiui.] vnde si quispiam horum tempore probationis in statu religioso ita reperitur, vt altam radicem iecisse, & vix mortificationis, & virtutis studio superari posse credat vir prudens; ad sæculi statum eiusmodi remittat; nisi quis amet spinas in oculis, & morbidam ouem sanas inficientem.

[Postremo ^d gaudeant benè nati, siue hoc habeant à solo Dei miraculo, vt Ioannes Baptista, siue ab influxu supe-

riorum corporum, siue à proxima radice parentum, vel ab educatione bona, quæ mores facit; gratias agant, vnde quæque prouenerunt, neque gratiam in vacuum recipiant; iuxta illud: Gratia Dei in me vacua non fuit. nam in iniuriam cedit donantis, donum negligere, nec eò vt quod donatum est.] quantumcunq; ergò aliquis sit puer ingeniosus, & sortitus animam bonam, nisi Dominus dono gratiæ mysticæ ædificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui ædificant eam; & [gratia e orationis nec in transitu præsto erit, nisi illi animæ, quam ingens deuotio, & desiderium vehemens, & prædulcis effectus sponsam probat.] quia tamen [corporum findire etè bonitatem intelligentiæ operantur; vnde & molles carne aptos videmus mente:] hinc etiam grauioribus infirmitatibus cruciati, indiretè à cõtemplationis quiete impediuntur in exercitio actuali; directè autem ad participationem passionis, & doloris pijssimi Saluatoris nostri deducuntur: quod in gratia mystica præstantibus, & cum digni fuerint pro nomine Domini contumelias & dolores pati, vtiliter, & cum maximo merito solet contingere.

Cum autem mystico instructori opus foret scientia, sicut Angelo Dei, consequenter dicitur,

- Quod

^a Taul. tom. 6. post Trin. serm. 1. ^b Act. c. 8 ^c vbi supra. ^d Gerson Theol. myst. pract. conf. 2. ^e S. Bern. serm. de circum. ^f S. Thom. cont. Gent. l. 3. c. 84.

Quod mysticorum varijs naturis examinatis sese conformare habeat.

ARTICVLVS TERTIVS.

Qui Dei coadiutores sunt spirituales Magistri, cum primis aduertant oportet, non ita facillè admittendum esse primum illum appetitum, quo passim nonnulli in vita spiritali (præsertim ex instituto ad illam non vocati) erudiri cupiunt. [quis enim nesciat, quosdam ex hominibus plus vigere in irascibili virtute; quosdam in rationabili, alios in concupiscibili; in qua virtute sæpius viget fœmineus sexus, qui propterea pius, deuotusq; nominatur.] & ideo [iuuat circumstantias personales attendere, vt corporis sic, vel sic *b* complexionati. Status quoque in Republica, loci præterea, temporis; vel memoriæ, iudicij, aut qualis in irascibili, qualis in rationali, qualis in concupiscibili reperitur.] [iuuat etiam miris modis ad operationes has, vel illas conformitatis inclinatio *c* naturalis: sicut ex aduerso dissonans tantum obest, quod vix libertas animi, vix disciplina, vix conatus assuefactionis, sufficit euincere.] noli ergo [ad instar *d* huius, vel huius tuam instituere vitam, vt eadem velis, qua ille, vel ille ratione viuere. grandis ista cœcitas est; quam enim dispares homines sunt, tam

dissimilia quoque illorum ad Deum itinera sunt. quod vni vitam, alteri mortem subministrat; nec non pro complexionum & naturæ diuersitate, gratia sæpe-numerò in hominibus operatur. Vt ergo præfatus sum, noli modos seu instituta hominum attendere, potiùs virtutes illorum obserua, si quos his præditos videris. Contemplate in alijs humilitatem, mansuetudinem, & id genus virtutes alias. Caterum obseruandi modum talem elige & assume, qualem exigit vocatio tua. Hoc enim comprimis dispiciendum est, obseruandumque tibi, quæ sit vocatio tua qua vocatus es à Deo, vt huic morem geras.] & [certè *e* ego ipse si passim omnes sectari voluissem, iam pridem vita functus fuisset.] itaque [consideret quisque in fundo suo, quæ opera, qui ritus siue modi, quæ exercitia magis ipsum, ac viciniùs in formæ nesciam, ac superessentialem illam imaginem introducant, subuehantque; & ea opera, illos ritus, eaque potissimum sectetur exercitia, donec & suiipsius, & rerum omnium exuatur formis, ac imaginibus, & in diuina illa imagine supra omnes imagines absorbetur.]

Cum autem [omnes species *g* iustitiæ quas habent serui Dei in veritate, possint habere serui Diaboli in simulatione; solam autem charitatem spiritus sancti non possint habere:] in spiritali vita instruendi, diligenti ratione

^{prius}
a Gerson Theol. myst. præf. lons 2. *b* ibid. conf. 2. *c* Taul. Dom. 20. post Trin. serm. 1. *d* ibid. paulò infra. *e* Item Dom. 4. Adu. serm. 2. *f* Chryf. apud Harph. l. 1. p. 2. c. 39.

prius examinandi sunt; quam præteritæ vitæ agendi fuerit ratio, quæ inclinationes ad peccata, vitæque, ad quos defectus propensio maior, quæ ingenij, & humoris constantia, vel mutabilitas, quibus motiuis, & inspirationibus internam vitam aggrediatur, quæ morum & animi grauitas, aut dissolutio; similiaque complura, quorum neglectu, aut ignorantia subindè contingit, vt quod maximè scitu necessarium erat, spirituales Magistri ignorantes, dum internam operationem promouere conantur, instruendus ad grauias quandoque, & occulta peccata prolatur, & ita dum spiritualia elicere conatur, alius carnalia metat. Demum in tanta humorum, & agendi modorum varietate; naturis, & conditionibus cuiuscunque examinatis, sese conformet, & hoc ipsum singulis ordinet, quod quemlibet eorum facilius ad solidam mortificationem, virtutis studium, & demum [quod cor illius ad deuotionem amplius inflamat, a Deoque vicinius iungit, applicatque,] conformiter tamen ad statum, quem instruendus habuerit.

His autem positis, quam maximè cauendum est, ne vllus, cuiuscunque conditionis, status aut sexus fuerit, ad mysticam vitam assumendam inducatur; nisi in illo prius, aut vocationem in qua contemplationis studium viget, aut singulare ad interiorem Dei amorem gratiæ auxilium expertus fuerit.

a *Taul. in Nativ. Dom. serm. 4.* b *Luc. 14.* c *sup. decis. 5. a. 3. & 4.* d *Tau'.*

quis enim est homo, qui volens b edificare domum, non prius sedens computat sumptus necessarios, si habeat ad perficiendum? & quis Magistrorum vitæ spiritualis non ingemiscit, vbi sub contemplationis specie, vagum & dolosum, ne dicam carnalem colubrum, post annorum spatia (sensualiter in Christo transacta) excoerit. atque idè consequenter monemus,

Ne sensibilem siue affectuosam deuotionem nimium excitet.

ARTICVLVS QVARTVS.

Circa regulas c deuotionis sensibilis, duo spirituali Magistro obseruanda veniunt. Primum, quod sensibilis illa deuotio (qua nonnulli affectuosæ naturæ in benedictionibus dulcedinis præueniuntur) [tandam aliquando d intereat] (saltem ordinario cursu spectato) etiam si triginta, & vltra annis duraret, & quantumcunque ille, qui hanc deuotionem sentiret, contrarium assereret: cuius quidem veritatis & praxis, vel pro oculari teste, & quidem non semel, (& in vno subiecto) nos exhibere possemus. Secundo, quod maior radicatio in charitate, & profectus spiritualis in Dei amore, non consistat in maiori intensione affectuum, siue feruoris amorosi; ita vt si mysticus hodie esset affectuosus, & spirans amorem diuinum; vt in gradu tertio,

tertio, post mensem debeat spirare, & commoueri, aut penè ardere, vt in sexto, & ita consequenter. hoc enim præterquam quod per se fieri non debeat, (si tamen fieret) hominem omninò aut mente, aut corpore, aut vtrobiq; inutilem redderet. Ad primum ergo quod attinet, cum sensibilis deuotio tandem deficere habeat, vt eidem spiritualis deuotio succedat; attendat sedulò Magister spiritualis, ne illam nimium excitet, multoq; minus illam ex se in discipulo formet, aut potius effingat: sed secundùm id quod in præsentì verum, & reale de Dei amore comperit, explicet, diuidat, & bonum à malo, vile à pretioso discernere doceat. quo ita tandem abactatus æque benè inueniat, vndè vtiliter in interiori suo, & occupetur, & ad maiora charismata se disponat. super omnia autem caueat ne cum instruendo de altis rebus tractet, aut talem statum vel operationes in discipulo efformare conetur, quales in se habet, ac experitur; ad hæc enim incipiens, aut proficiens omninò est incapax, & incredibile damnum incurere solent, qui taliter ducuntur, & instruuntur.

Amor itaque, qui in interiori homine habetur, & sensibilis dicitur, in tantum est admittendus, in quantum opus est, vt inordinatus amor, siue concupiscentiæ blandimentum, à dicto amore supprimatur, & spiritus paulatim intimiùs eleuetur. Ad secundum verò, quod attinet, Magister spiritua-

lis à tali errore abstineat, vt sibi, alijsq; persuadeat, magnum quid præstitum esse, si indies maiores seruoeres in parte sensibili excitet; præsertim si cum alio sexu hoc fiat, aut cum illis, qui penè innata deuotione Deo famulantur. tales enim ad sensibilem deuotionem, & seruorem sat propensi sunt: Vndè potius aliquo modo, & inaduertenter, quasi à sensibili ad sincerum in Deum amorem promouendi sunt. Si quis tamen sensibili deuotioni excitandæ collaborare volens, ecstases quasdam, seu potius mentis alienationes, suspensionesq; in se, aliove causauerit; non est quod hoc ipsum tam magni æstimet, quam quod aut sensuali conuersationi, aut ignorantia vtiliter, & ordinatè in vita mystica de vno in alterum, & de sensibili in verè spiritualem cum Deo conuersationem deducendi, tribuat. Et ideò longè meliùs fecerit Magister spiritualis, vt quando ad altiora se, & quæ verè, & realiter in praxi non possidet, prouentum fuerit, discipulum ad perfectiora tendentem, alteri instruendum committat: nec turpis lucri, aut vani honoris gratia detentus, cæcus cæco ducatum præstet, & ambo in foueam cadant. Vbi enim quis in amore sensibili penè inueteratus, tandem abactatus fuerit, tantam internæ desolationis amarulentiam, tædium, & ariditatem in illo conspicere licebit; vt nulla persuasione, industriavè, ad sanam interioritatem redire posse videatur.

O

Cum

Cum autem sensibilis deuotio bene ordinata, sit quasi umbraculum meridiani æstus, ne scilicet dum peregrinamur à Domino, terrenarum rerum concupiscentia allecti, & abstracti, ab incommutabili ad commutabile bonum desleamur; serio curet spiritualis Magister, vt blandimentum diuinæ consolationis moderatè propinet, quò ita simul anni adolescentiæ, ac pruritus mundi mysticis Athletis quasi furtiuè abeant; donec virili constantia, & iudicio armati, corruptam in seipsis naturam potiùs videant, quam sentiant: alioquin prodigaliter assumpta sensualitate diuina, subsequitur carnalitas humana, iuxta illud Apostoli: *a* Cum in Christo luxuriatae fuerint, tunc nubere volunt. quasi diceret, nonnulli postquam in diuinis recollectionibus sensibilem amorem non ampliùs gustant, tum ad sæculi voluptatem, cor, animum, & corpus conuertunt. quod certè plerumque in adolescentioribus cuiuscunque sexus, si sese ad mortificationes, & virtutes solidè exercendas non impenderint, contingere manifestum est, illis maximè, qui in praxi diu, & multifariè versantur. Ne autem spiritualis Director circa operationes supernaturales, & præstantiores accidentaliter immixtas hallucinetur, consequenter dicitur,

a 1. Tim. 5. *b* Rich. 1. 4. de Cont. 6. 22.

Extraordinarias mentis perceptiones, voluntatisq; excitationes amorosas, sicut etiam actus infusos, statum mystici non mutare.

ARTICVLVS QVINTVS.

IN ordine consecutiuo statuum incipientium, & proficientium, tam intelligendo, quàm explicando, nihil tam facile, etiam spirituales Magistros inuoluere potest, quam ignorantia actuum diuinitus infusorum. hos enim cum vel non aduertant, vel admirentur duntaxat; præsertim quod subindè reales mentis eleuationes, imperfectas autem vt plurimum, rariùs verò perfectas, Ecstasies, & raptus efficiant; minus clarè dignoscere valent, an istiusmodi operationes inferioribus statibus conueniant. Vndè cum facillimè cogitent, tales animas ad sublimiores status eleuatas esse, exercitia quoque spiritualia statum ordinarium transcendentia, incongruè assignant.

Sciendum est ergò [omnia *b* contemplationis genera posse fieri cum mentis excessu, & in omnibus etiam infimis statibus meditationis, aspirationis, & contemplationis vtriusq; modi, locum esse actuum infusorum, ita vt aliquando iuxta beneplacitam, & ab oculis viuientium absconditâ Dei sapientiam, pia anima à Deo dignetur sublimiori gratia; independentem quidem ab omni exercitio, directione, & auxilio huma-

no.

no: cum eo tamen, ut licet à Deo actus infusi, aut voluntatis amorosæ excitationes, in inferioribus statibus mysticū ad excessus mentales, ecstases, aut raptus eleuare possint; id tamen non fieri nisi in actu transeunte, ita ut cessante actu infuso, & eius operatione, consueta sint reassumenda media, & auxilia interna proprio statui conformia: licet aliquis de illorum numero esset, qui gratias sanctorum Viatorum præ se ferre videretur. Vnde etiam legimus nonnullos sanctos post summas ecstases, & raptus, pias meditationes solitas realsumpsisse, id quod non tam imperfectiōi spiritali, quam gratiæ diuinæ intentioni, & remissioni tribuendum est. licet autem dicti actus infusi, & commotiones voluntatis statum mystici non mutant; possunt tamen piā animam (per saltum *a* promouere;) ut si quis, verbi gratia, à statu meditationis ad statum contemplationis ita diuinitus transferretur, ut non amplius ea quæ sunt meditationis; sed quæ contemplationis sunt, exercere posset: tum enim nequaquam vrgenda esset pia anima, ut ad priores status practicandos reuerteretur, nisi hoc fieret ad probandum, num verè non amplius in prioribus statibus quicquam possit. quod pro maiori cautela, à Magistro spiritali prudenter fieret. Sicut autem contingit spirituales Directores falli circa operationes supernaturales, ita

etiam circa priuationes improprias: unde consequenter dicitur,

Priuationes improprias ex ipsa prauitate natura & mentis hebetudine prouenire.

ARTICVLVS SEXTVS.

PRæter suprapositas causas *b* improprias priuationis, & desolationis spiritalis, Instructor mysticus scire habet, [quod ipsa sensus hebetudo *c* sit quædam mentis debilitas, circa spiritalium bonorum considerationem;] quodque [ipsa sensualitatis inordinata *d* inclinatio, ex destitutione originalis iustitiæ proueniens lex carnis, seu lex fomitis dicatur, legisque rationem habeat, in quantum est pœnalis, & ex lege diuina hominem propria dignitate destitutum, consequens.] ita ut vel hinc infinitæ propemodum desolationes, ariditates, & interiora tædia indies aptid nonnullos iuniores, & durioris naturæ facillimè proueniant. quæ quidem non ut veræ *e* spiritus priuationes; sed ut infirmitates ipsius vitiatæ, & rebellis naturæ censeferi debent. præsertim cum hoc plurimum tempore ipsa incipientium, & quandoque proficientium cruda massa, & merissima spiritus incapacitas omnem animi languorem, & auersionem contra religionis instructiones,

O 2

mor-

a S. Bonauent. 7. Itin. at. b Decis. 5. art. 9. c S. Thom. 2. 2. q. 15. art. 2. d ibid.
e de quibus latius inf. 2. p. decis. 2

mortificationes, virtutes, & perfectiones, exhalet.

Et certe qui in anno probationis alacrius rigidioris, & sanctioris religionis, inordinatas passionum rebelliones ita patiuntur, vt à communi viuendi ratione molestiam sentiant ordinariè, simul penè vt saxa obdurati, & cœlesti solamine destituti; vtilius ad sæculi statum remittuntur, quam vt à primis, vsque ad vltimos annos seipfos, & alios infinitis modis contorqueant; & tanquam terra sæpè a venientem super se bibens imbrem (bonarum instructionum, & consiliorum) proferens autem spinas, & tribulos (duræ ceruicis, & naturæ) reprobi sint, & maledicto proximi: Quia verò in schola amoris Christi Domini parum est reliquisse, quod quisque habuit, multum verò reliquisse, quod quis est, hinc consequenter hortamur,

Vt spiritualis magister spectator sit patiens admirabilis inconstantia, ac cœdij incipientium & proficientium.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

CVM DEVS sit Bonum vniuersalissimum, & quodlibet eorum quæ sunt, eius particeps esse cupiat, innata ad Deum propensione frequenter vsu venire solet, vt de mystico exercitio vix quidquam audiuisse contingerit; quin impetû crudi affectus ad il-

lud, vt ad aliud quidpiam temporale ferantur nonnulli; licet ad statum religiosum, & contemplationi aptum non sint vocati. in quo certè modo contingit quandoque, quod in scholis artium, in quibus sicut copiosa multitudo ad scientias acquirendas irrupit in principio, in progressu verò tantopere diminuitur paulatim, vt ad ipsas scientias vix pauci perueniant, paucissimi verò in viros probatos eueant; pari itaq; modo in confluxu mystici exercitij, quis non collætetur, animas Deum quærentium, quasi hortum irriguum, & odoramentorum intrueri? quis autem magistrorum spiritualium non ingemiscat, ipsorum plures in ipso exordio diuini obsequij torpore, & ignauia diffluere quasi iuuenulos indomitos Christi iugum abijcere, ac in Dei seruitio ea nolle præstare, quæ vel in sæculo ad vitæ necessaria habenda peragere deberent? [vix enim est aliquis, qui in his quæ Dei sunt, experiri velit quid possit, etiam quod secundùm b sæculû promptissimè potest; siue fauor allexerit, siue timor impulerit, vel commodum quodcumq; suaserit.] Quia verò huiusmodi spiritus tedia, non semper ex defectu boni animi, & propositi Deo famulandi; sed frequenter ex destitutione originalis iustitiæ, sensus hebetudine, mentisque debilitate circa spiritualium c bonorum considerationem proueniunt, non sunt incipientes, aut proficientes ob similes imperfectiones illicò reij-

a Hebr. 6. b S. Bernard. c vt hic art. 6.

reijciendi; sed oportet, vt magister pa-
 tiens spectator sit tantæ inconstantia,
 qua recenter ex seculari voluptate, &
 omnis concupiscentia cloaca segregati,
 & vix vno aut altero anno in Dei
 seruitio, mortificationibus, virtuti-
 bus, & internis actionibus exercitati
 conturbantur, & à Diabolo, Mundo,
 & carne variè, imò quandoquè penè
 ad delirium vsque exagitantur. itaque
 sicut Magister spiritualis patienter tæ-
 dia incipientium, & proficientium,
 bono animo, propositoque ad melio-
 ra conantium tolerat; ita vagos, &
 dissolutos directè ad mortificationem
 remittat: [nullus enim Deum *b* spi-
 ritualiter videre potest, & mundo car-
 naliter viuere,] interna verò exercitia
 ad virtutis studia dirigat.

Nec miretur, aut contristeretur spiri-
 tualis magister, ac si suo neglectu resi-
 lissent plures discipulorum; nemo enim
 tam modicè instruitur, quin si fideliter
 gratia locum præbuerit, satis, super-
 que præstare valeat ea, quæ ad mortifi-
 cationis, & virtutis exercitium, ac in-
 ternum profectum spectare creduntur.
 nemo etiam tam excellens erit magi-
 ster, qui in perfecto, & contempla-
 tioni comprimis consecrato reliogoso
 statu constitutum, interea verò sæcu-
 lo magis, quam Dei seruitio aptum, &
 deditum, ita instruere, vt benè instru-
 ctum, benè operantem facere possit.
 Talis enim inter religiosos viuim magis,

vt bonus per illum exerceatur; quam
 vt in se corrigatur. circa illos autem,
 apud quos boni desiderij affulget fru-
 ctus; recogitet, quam maximè quod
 [Adoleſcentia multa *c* corporis bel-
 la sustineat & inter incentiua vitiorum,
 & carnis titillationes, quasi ignis in li-
 gnis viridibus suffocetur, vt suum non
 possit explicare fulgorem: quodque
 senectus rursus eorum, qui adoleſcen-
 tiam suam honestis artibus instruxe-
 runt, & in lege Domini meditati sunt
 die ac nocte, ætate fiat doctior, vsu
 tritior, processu temporis sapientior, &
 veterum studiorum dulcissimos fructus
 metat.] recogitet, inquam, quod si an-
 gusta *d* porta, & arcta via quæ ducit ad
 vitam, & pauci sint, qui inueniant eam:
 quomodo non erit fœlicitatis mysticæ
 semita, vt foramen acus contracta: &
 cum etiam *e* non omnes iustorum gra-
 tiam mysticam in hac vita consequan-
 tur, quid in arido ligno, & incipiente,
 aut proficiente, adhuc patientia opus
 sit, priusquam illa spiritus dulcedo in
 multitudine sua perficiatur in conspe-
 ctu *f* filiorum hominum, & in proba-
 tum virum euadat, etiam illorum testi-
 monio, qui alioqui ad quæuis cauillan-
 da promptissimi sunt. Eiusmodi autem
 patientia cum habenda sit cum homi-
 nibus vtriusq; sexus, & malitia, seu ten-
 ratio sit vita hominis super terram;

hiac consequenter mo-
 nemus,

O 3

Vt

a S. Gregorius libr. 18. moral. cap. 28. b S. Hieronymus ad Nepotian. Epist. 2. tit. 1. c Matt. 7.
 d 2. q. deci. 1. art. 4. e P sal. 30.

Vt pericula alterius sexus caueat ordinata discretione.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Variæ propositiones, dubia, & pietatis cupiditas, cum in deo-
ro fœmineo sexu plerumque magis,
quam in viris, spirituali magistro inferat molestiam; accidit nonnunquam, dum incautus, aut ab inordinata concupiscentia non sat defœcatus, discursus spirituales multiplicat, & documenta quædam generalia (vt medicinam, omni morborum generi adhibendam) assumere habet; vt paulatim quoque, ad leuia, inutiliaue colloquia deflectat: donec tandem vtriusque sic stulti facti sint, vt cum spiritu cœperint, a carne consummantur, halitus enim Sathanæ b prunas ardere facit; & vbi sub specie boni incautis, & carne nondum emortuis occasionem præbuerit, infernali sua astutia concupiscentiæ fomitem acrioribus stimulis inflammat. in spiritualibus etiam maxime [similitudo c cum sit aliquorum vnâ formam habentium, in eaque vnâ forma, quasi vnum quid existentium facit, vt vnus affectus in alterum tendat, sicut in vnum sibi, eique bonum velit, sicut & sibi, ac proindè causa amoris est.] prouidè ergò monet Augustinus dicens: [asper sermo, d

breuis, & rigidus cum mulieribus habendus est; nec quia sanctæ sunt, idè minus cauendum est. quò enim sanctiores sunt, eò magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis, immiscet se vitus impudicissimæ libidinis. crede (inquit mihi) Episcopus Ego sum, veritatem loquor in Christo, non mentior. Cedros Libani, & grandes abietes sub hac specie corruisse vidi, de quibus non minus præsumebam, quam de Gregorio, & Ambrosio.] de periculis etiam, quæ hinc oriri possunt, nunquam ad praxin accommodatè magis perlegeris quidquam, quam quod à Taulero e ad oculos positum est.

Aliud etiam subindè, non tam ex genere suo impurum, quam honesto viro indignum, solet incantationis penè delirium, ex huiusmodi muliercularum suffamine exoriri; videlicet, vt viri alioquin sat prouidi, & rerum mysticarum non ignari, tantum visionibus (fortè melius quis dixerit, euentis compositionibus, ac phantasticis Experimentijs) credant, vt etiam probati mystici authores, minus apud ipsos valeant: tantumque suggestionibus illatum, & tribuant, & obediant; vt vel tenacissimè iurent in verba magistræ, non obstante, quod subindè mulierculas tales, & in iuris codice, & in populi (vt Dei) voce, maculis Lenocinij, & magiæ diabolicæ, nomina fœdata habere intelligant. Et hoc quidem de-

a Gal. 3. b Iob. 41. c S. Thom. 1. 2. q. 27. a. 3. c. d apud S. Bonau. in reg. Nou. c. 11. e in festo S. Agnet. f. v. m. & S. Bonau. proc. 4. Rel. 4. c. 5. l. 2.

ceptionis genus in pauperioribus, quo ita vitæ, sustentationisque commoda subdole venentur, vt plurimum contingere solet. Cuius quidem rei experientiam fateri poterunt, qui etiam nostro sæculo similes mulierculas commodatis rebus, furtiuè, & infalutato hospite (vt dicunt) ac cum præda discedere, non sine proprio rubore, & alieno damno, didicerunt.

Cæterum prudenti, & ordinata discretione adhibita, poterit quilibet iuxta conditionis, & status sui iura, ac patriæ consuetudinem, cum alio sexu de rebus honestis, vtilibus, ac spiritalibus conferre, pro vt expedire videbitur. præsertim si virtusque viuendi ratio, & virtutis, & contemplationis gratia, sit munita: sic enim qui ex aduerso est, nihil habet male dicere de illis, nec iustum scandalum obtrudere; nisi in quantum proprias concupiscentias despumans, alium talenti iudicat, qualem se in brutali appetitu sentit. quæ quidem scandala potius malitiosè accepta, quam verè data illis maneant, seruiantque, qui propria cupiditate subuersi, sibi ipsis in tormentum viuunt; quibusuis autem alijs pro re nata molestantiam inferre gestiunt. Virtutis autem & amoris diuini studiosis satis sit, quod sint omnia a munda mundis, conquinatis autem, & infidelibus nihil sit mundum; sed inquinatæ sint eorum, & mens & conscientia. Et hisce quidem de statibus primæ partis breuiter dictis,

vt constet quinam status adhuc supersint, pro conclusione consequenter apponimus,

Summarium statuum mysticorum secundæ partis, seu modi supernaturaliter operandi.

ARTICVLVS NONVS.

VT reliquum viæ dilectionis Dei, & modorum perfectius operandi ad intra, illis saltem constet, qui ad status supernaturales non transeunt; breuiter residuos, qui in secunda parte tractantur, hic apponendos iudicauimus. Itaque post statum contemplationis siue affirmatiui, siue negatiui modi, immediatè sequitur status priuationis rigorosæ, in quo amoris rubigo, & imperfectio corrigitur, depuratur, ac paulatim ad modum operandi substantijs separatis conformem, disponitur; Dein ad statum vnionis, præuia infusione gratiæ mysticæ ad modum supernaturaliter operandi suscepta, promouetur. in cuius demum summo, maiora, quæ de vnione mystica passim scripta sunt, per donum supernaturalis sapientiæ, statum transformationis modi descendens, & eo finito, modi ascendens, consequitur: ita vt circa diuinas actiones absque imaginatione, & discursu rationis, ac secundum simplicis intelligentiæ condiciones, procedere valeat: per vicissitudinem status transformationis

tionis vtriusq; modi scilicet tam ascendentis, quam descendens sufficienter (etiamsi vel mille annis quis vixerit) perdonum sapientiae in charitate, seu Dei dilectione, continuo magis, ac magis radicandus, perficiendusque. Quod si postmodum ex diuina ordinatione quisquam particularibus gratijs gratis datis, & eminentiori operandi modo, quam per dona intellectus & sapientiae, dignetur, ad statum Sancto- rum viatorum referendus erit: in quo

magis singulari modo, quam ab homine dici possit, per Spiritus Sancti super excedentes inactiones, regetur. finaliter autem in patria Deo miserante visuri Deum sicuti est; alius tamen alio clariùs; pro ut per diuinam providentiam unicuique datum fuerit. Nos autem interea ad supernaturales dispositiones, status, & operandi modos, pro ut illos ad praxin per paraphrases exposuimus, transcamus.

PRIMÆ PARTIS

FINIS.

SECUN-